

Bir Alan Araştırması:

EŐİNSEL VE BİSEKSÜELLERİN SORUNLARI

NEDEN YAYALISIZIZ!

NE YANLIŞ, NE DE YALNIZIZ !

Bir Alan Araştırması:
Eşcinsel ve Biseksüellerin Sorunları

Ne Yanlış Ne De Yalnızız! Bir Alan Araştırması: Eşcinsel ve Biseksüellerin Sorunları

Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi
İstiklâl Caddesi Büyükparmakkapı sok. Halas Apt. 20/4 Kat:3 Beyođlu-İstanbul
Tel: 0 212 245 70 68
Eşcinsel Danışma Hattı: 0 212 244 57 62
www.lambdaistanbul.org
lambda@lambdaistanbul.org

Basım tarihi: Mart 2006

Baskı Adedi: 3000

Hazırlayanlar: Anket Grubu

Ali Ercivan, Arda Aybiltek, Armađan Hazırol, Aydın Nevzat Bolat
Ayşe Karaca, Ayřeđül Arıkan, Bahadır Berk, Begüm Bařdař, Burcu Altın,
Erdem Efe, İzlem Aybastı, Kadir Yılmaz, Pınar şakarcan,
Rüzgar Gökçe Gözüm, Sedef Çakmak, Selil Ercan, Senem Tüzen,
Serdar Soydan, Ülkü Özakın, Yener Bayramođlu, Yeşim Tuba Bařaran

Kapak ve sayfa tasarımı: Aykut Mercan
aykutmercan@yahoo.com

Baskı ve Cilt: Berdan Matbaacılık
Davutpařa Cad. Güven San. Sit. C-Blok No: 215-216 Topkapı/İstanbul
Tel: 212 613 12 11
Faks: 212 613 11 12
E-posta:berdanmat@hotmail.com

	Teşekkür	6
	Başlarken	7
	Araştırmamızın Hikâyesi	11
	a) Neyi amaçladık?	
	b) Süreç	
	c) Yöntem	
	d) Kapsam	41
	Anket Sonuçları	41
	a) Genel Veriler	
	b) Neden Ben!	
	c) Kimler Biliyor?	
	d) Açıldığımızda Karşılaştığımız Önyargılar...	
	e) Açılmamak da Çözüm Değil	
	f) Ne Zaman Evleneceksin?	
	g) Şiddet: Her Yerden	
	h) Önyargılarımız...	
	i) Kurumsal Ayrımcılık	
	j) STK'lar Hakkında	161
	Genel Değerlendirmeler	161
	a) Eksiklerimiz	
	b) Homofobi ve Heteroseksizm; İlişkilerin En Can Yaktıcısı!	
	c) Cinsiyetlerimiz Yaşadıklarımızı Belirliyor	
	Sözlük	175
	Anket Bitti! Şimdi Ne Yapalım?	179
	Anket - Ekler	181

Ortada fikir aşamasından itibaren iki yılı aşkın bir süreç ve bu süreç sonunda ortaya çıkmış bir kitap var. Teşekkür edilesi, emek veren, düşünen, didinen öyle çok insan birikti ki bu proje etrafında... Ne mutlu!

Tüm bu biriken isimleri alt alta yazsak... Hayır; teker teker açıklamalı kimin nasıl, ne açıdan zenginleştirdiğini bu projeyi... Öyle yapmalı...

TEŞEKKÜR EDERİZ...

Bu projenin filizlendiği Amargi Kadın Kooperatifi Heteroseksizm Atölyesi'ne,

Soruların istatistik sonuçlara ulaşmak için nasıl formüle edilmesi gerektiği ve kodlama sistemimizin nasıl olabileceği konularında yol göstererek teknik pek çok hatamızı önleyen Ferhunde Özbay'a,

Hazırladığımız soruları değerlendiren ve kitap taslağımızı okuyarak bizi birçok konuda uyarın ve düzelten Alanur Çavlin Bozbeyoğlu'na,

Anketimiz için gerekli parayı veren MamaCash örgütüne,

Her anlamda yanımızda olan Kaos Gey Lezbiyen Araştırmaları Derneği çalışanlarına,

Anketin istatistik sonuçlarının nasıl alınacağı, bunların grafiklerde nasıl gösterilebileceği gibi konularda yol gösteren, ayrıca kitap taslağımızı okuyarak bizi birçok konuda uyarın ve düzelten Mehmet Mert'e,

Kitap taslağımızı okuyarak bizi birçok konuda uyarın ve düzelten; Hale Bolak Boratav, Başak Efe, Hale Ögel, Diane Sunar, Nami Başer, Boğaziçi Üniversitesi Lezbiyen Gey Topluluğu'na,

Varlıkları ve enerjileri ile dünyayı daha yaşanılır kılan Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi gönüllülerine,

TEŞEKKÜR EDERİZ...

Başlarken...

Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi, 12 yıldır etkin bir biçimde çalışan, eşcinsel, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin kimliklerine dair yaşadıkları sorunları sahiplenen ve çözümler üretmeye çalışan, tüm bu bireyler arasındaki dayanışmayı arttırmayı ve toplumu yaşanılan sorunlara dair bilinçlendirmeyi kendisine amaç edinmiş bir örgüt. Yapılmak istenilenler bu denli derin ve çok olunca, aynı oranda gözle görülür, ciddi bir birikim oluşuyor Lambdaistanbul'da. Her gün, birçok eşcinsel, biseksüel, travesti ve transseksüel birey, sohbet etmek, sıkıntılarını paylaşmak, moral bulmak, etkinliklere katılmak ya da karşılaştıkları sorunlara hukuksal, sosyal açılımlar getirebilmek ve destek almak için giriyor Lambda'nın kapısından. Tamamıyla gönüllü çalışan insanların çabalarıyla gerçekleştiriliyor tüm bunlar. Sonucunda, birbirlerine daha bağlı, sorunların nedenlerini anlamış ve doğru çözümler üretmeye dönük yaklaşımlar geliştiren, kendileriyle ve kimlikleriyle daha barışık insanlar oluyoruz. Ne mutlu bize...

Bir yandan “maaş kuyruğunda bekledik, ay sonunu zar zor çıkardık, sınavlara hazırlandık, üniversiteye girdik/giremedik” gibi sorunlarla boğuştuk, aynı zamanda cinsel kimlik ve yönelimlerimizle ilgili sorunlarımızla baş etmeye çalıştık. Paylaşmak, dayanışmak ve güç birleştirmek için birbirimizi bulmaya çabalarırken, dışarıdan bakanın gözünden, şahit olunamayan, ürkütücü bulunabilen hayatlarımız bugüne kadar hep merak konusu oldu. Oysa yaşamımızı, cinsel kimlik ve yönelimlerimizden bağımsız yaşamıyorduk, her anında kendimizdik. Biz, mahallenin kasabı, hastanedeki hemşire, okuldaki öğretmen, üniversite sınavında terleyen öğrenciydik. Kimileri, cinsel kimlik ve yönelimlerimizin nedenini, niyesini araştırdı, kimileri bunun toplumsal yaşamdaki yer ve yansımalarını. Bunlar tabii ki önyargılı ve gerçekleri çok da yansıtmayan araştırmalardı. Ama “Niye böyle oluyor?” diye kızmadık. Çünkü şunu biliyorduk; herkes anlatılanı, öğretileni yaşıyor, yaşıyordu. Hepimize, “Pembeler” ve “Maviler” arasında geldiğimiz dünyada, tek cinsel beraberliğin yalnızca kadınla erkek arasında olduğu öğretilmişti. Yaşanan dışlanmaların ve görülen şiddetin sebebi bize öğretilenlerde saklıydı. Kadının kadını, erkeğin erkeği de sevebileceği gerçeğinin bilinmesi, anlatılması, anlaşılması gerekiyordu.

Bize yöneltilen soruları cevaplamak ya da araştırmalara gözü kapalı katılmak yerine, bu gerçeğin altını çizmeye, eşcinsel ve biseksüel bireylerin toplumdaki bu bilgi eksikliği ve önyargılardan kaynaklanan ne gibi sorunlar yaşadığına ya da yaşayabileceğine dair dikkat çekmeye çalıştık. Ne derece anlatabildiğimiz ise zaman içinde görülecek.

Bir gün, yaşadığımız sorunları, nedenlerini, hayattaki yansımalarını neden kendimiz araştırmıyoruz diye sorduk kendimize. A'dan Z'ye cinsel yönelimimizden kaynaklı çeşitli problemlerle her an boğuşuyorduk, beraber bu sıkıntıları aşabilmek için çözümler üretiyorduk. Eşcinsel ve biseksüel bireylerin kimlik inşa, açılma, sosyalleşme, sosyal haklardan yararlanma gibi konularda ne gibi sorunlar yaşadığını Lambdaistanbul bünyesinde yapılan çalışma ve etkinliklerde de görüyorduk. Ama bunlar konuştuğumuz, dertleştiğimiz alanlarda sınırlı kalıyordu. Biz de sorunlarımızı görünür kılmak amacıyla kollarımızı sıvadık ve sıkı bir çalışmaya gömüldük.

Tecrübe ettiğimiz durumlardan başlıklar alıp sorunlarımızı sınıflandırdık. Bunlar arasında, var olan eşcinsel/biseksüel karşıtlığından kaynaklı, etkisi fiziksel anlamda görünür olan şiddet, baskılamalarla kendisini yaratan sosyal şiddet, kimliğini ifade edebilme ya da edememe ve yarattığı sıkıntılar, askerlik öncesi ve sırasında cinsel yönelimimizle bağlantılı olarak yaşadığımız sorunlar başlıkların sadece birkaçıydı. Yani, genel anlamda eşcinsel kimliğine dair ön yargıları ve bunların, biz eşcinsel ve biseksüel bireylerin yaşamlarındaki etkilerini ortaya koyacak sorular oluşturduk. Yaş, medeni durum, meslek gibi faktörler de yapılacak araştırmanın sonuçlarını farklı grup ve durumlar açısından değerlendirebilmek için önemli bir yer tutuyordu.

Bu çalışmanın, daha sonra yapılacak olan araştırmalara, içeriği ve biçimi itibarıyla doğru bir örnek olacağını düşündük. Çünkü birçok lezbiyen, gey, biseksüel kadın ve erkek bu sorunları yaşıyordu. Yani, sorduğumuz sorular yaşadığımız sıkıntıların varlığını ve elimize geçecek olan veriler de bu sıkıntıların gerçekliğini yansıtıyordu.

Sonuçları, eşcinsel ve biseksüel olan ya da olmayan insanlarla, yani herkesle paylaşmak, daha sonra eşcinsel/biseksüellerin cinsel yönelimlerine dair yaşadıkları sorunları önlemede ve da anlamada daha bilinçlendirici ve yol gösterici olacaktı. Eğer böyle bir çalışma yapılmamış olsaydı, bu sorunları yaşayan ya da yaşama ihtimali olan milyonlarca insan birbirleriyle tam anlamıyla dayanışmamış olacaktı.

Anket çalışmasında, 20'ye yakın insan etkin bir biçimde çalıştı. Anketin, daha hazırlık sürecinde, kalabalık bir grupla yapılması gereken bir çalışma olduğu belliydi. Çünkü yüzlerce küçük detayın etrafıca gözden geçirilmesi, yapılacak çalışmanın hatalardan olabildiğince arındırılması gerekiyordu. Çünkü anket sorularını soracak, anketi katılımcılara uygulayacak kişilerden, anket randevularını ayarlayacak kişilere; bütçeden, organizasyona kadar birçok yapılması gereken iş ve bunları yapacak insanlara ihtiyaç vardı.

Sınırlı sayıda insanla çalışmaya başlayan anket grubu zamanla kalabalıklaştı. Taslak halindeki soruları tartışmak ilk adımımız oldu. Soruları tekrar tekrar okuyup, anlamaya içselleştirmeye çalıştık. Her sorunun onlarca defa üstünden geçerek, anlamayı zorlaştıran, yanlış anlaşılma meyilli soruları değiştirdik. Soruların içerik ve tarzının yanı sıra anketi uygulayacağımız katılımcılara yaklaşımlarımıza dair yöntemler geliştirdik.

Sorulan sorulardan hiçbirimiz muaf değildik. Bunu biliyorduk. Soruların her biri, günlük yaşantılarımızda karşımıza çıkabilen sorunlar yumağının bir iz düşümüydü. Her bir soruyu zihnimizde daha iyi oturtabilmek için tartışırken, aslında yaşadığımız sıkıntıları birbirimizle paylaşıyor ve sorunların nedenleri, niçinleri üzerine sıkı bir muhakemeye girişiyorduk. Bu da, kendimizi daha iyi anlayabilmemiz, sorunlarımızı daha net fark edebilmemiz ya da çıkış yolları bulabilmemiz adına kişisel gelişimlerimizde de ciddi ufuklar açtı. Bu soruları karşımızdaki kişiye sorduğumuzda da aynı şeyin olacağını sezmemiz, yaptığımız bu çalışmada bizlere en büyük motivasyon kaynağı oldu. Her toplantımızda, anket sorularını daha da benimsemeye başlamıştık. Bu, sıkıntılarımızın sebeplerini daha iyi anlamamızla, onları çözmek için daha da istekli olmamızla, aslında bu sorunları yaşayan başka insanların da var olduğunu bilmemizle, kayıtsız kalmamızla... Yani, kimliklerimizle daha da barışabilmemizle ilgiliydi.

Soruları hazırlarken ya da üstünden geçerken, sorunlarımıza dair algıladığımız her bir yürek kabartısını, işe yarar olan her bir yöntemi de kattık içine. Yıllarla birikmiş birçok tecrübe vardı önümüzde, kolay elde edilmemiş, ağırlığının her defasında hissedildiği, belki unutulmak istenen. Ama her korku ve üzüntü, yapıcı, üretken bir noktaya dönüştürülebilmişti Lambda'da. Yaşanan her sıkıntıdan sonra, insanlar birbirlerine hep destek olmuş, birbirlerini yalnız bırakmamışlardı. Beraber çözümler üretilmiş, yöntemler geliştirilmişti bu zamana kadar. Çünkü herkes birbirinin tecrübesine inanıyordu ve ihtiyaç duyuyordu. Zaten, bu anket çalışması da, bunca yılın birikimiydi, paylaşılmalıydı. Öyle de yaptık. Yüzlerce gey, lezbiyen, biseksüel kadın ve erkek anket sorularının sorulduğu anlarda ve sonrasında, yaşananlara dair yapılan sohbet ve aktarımlarda gördü ve hissetti bunu... Başka insanlar da, bu kitabın çıkışıyla, lezbiyen, gey, biseksüel kadın ve erkeklerin yaşadıklarını ve yaşayamadıklarını daha iyi anlayabilecek umarız.

Geliştirilen söylemler ya da üretilen çözümler, yaşananlar üstündendi; sadece yakın çevremizde görebildiğimiz, bilebildiğimiz ama başka başka insanların da yaşadığına emin olduğumuz sorunlar üzerindendi. Gittiğimiz her toplantıda, sempozyumda, TV ya da radyo programında, lezbiyen, gey, biseksüel kadın ya da erkek olarak yaşamının zorluğunu ve sıkıntılarını aktarıyorduk.

Birçok insan bunları anlasın ya da anlamasın, her şey bir yerde sadece sözde kalyordu. Elbette ki tanıklıklar vardı. Bizler, sadece bu tanıklıkların sayısını arttırdık, somut verilere çevrilmesine aracı olduk. Söz uça bile bir gün, yazı olsun kalsın diye... Bu çalışmayla, söyleyebilecek daha çok sözümüz ve yapılması gereken daha çok işimiz var artık...

Araştırmamızın Hikayesi...

ADI: Eşcinsel ve Biseksüellerin Sorunları

TEKNIĞİ: Anket

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYISI: 399

GEÇERLİ ANKET SAYISI: 393

YER: İstanbul

ZAMAN: Nisan-Ağustos 2005

Şimdi... Araştırmamızın hikâyesini ayrıntılarıyla sizlerle paylaşmak istiyoruz. Yorucu ama bir o kadar da geliştirici bir yolculuktu bu. Umarız bu gelişim hepimizin yaşamlarında yansımalarını bulur...

Neyi Amaçladık ?

Eşcinselliğin bugüne kadar konu olduğu araştırmalar, zaman zaman gerçeklikten uzak ve ön yargılı olabildi...

Bugüne kadar birçok akademisyen, araştırmacı ve üniversite öğrencisi, ödev ya da tezleri için yaptıkları çalışmalarda biz eşcinsel/biseksüelleri birer denek gibi görerek, bu konuda genellikle ön yoğunlaşma yaşamadan, yeterli ve gerekli bilgi birikimini yapma gereği duymadan eşcinselliği, eşcinselleri araştırdı. Çoğu bilgisizlikten gelen bir önyargıyla ve bu yargıyı kesinleştiren, yeniden üreten sonuçları amaçlayarak girişiyordu ne yazık ki işe. Her eşcinsel/biseksüelin doğuştan sanatçı olduğunu bulanlar, küçüklüğünde sıcak bir aile ortamından mahrum olanların bu 'yanlış' yola saptığını ortaya koyanlar ve eşcinsel/biseksüeller şöyledir, böyledir gibi dışlayıcı, ötekileştirici yargılara varmaktan çekinmeyenler oldu. Her seferinde, içinde yer aldığımız ya da dolaylı da olsa konusuna olduğumuz bu araştırmaları okurken sinirlendik, kendimize haksızlık yapıldığını düşündük. Daha rahat duygudaşlık kurulabilmemiz için birkaç örnek verelim:

Avrupalıların Türkiye'deki tüm sorunları İslam dinine bağlamaları...

"Kayserililerin kurnaz olmaları..."

"Karadenizlilerin aptal" ya da

"Müslümanların terörist olmaları..."

Bu ön kabuller ile bir araştırma yapılması, alınan yanlı ve yanlış sonuçların duyurulması, ardından bu sonuçlar ışığında bilgisizlik ya da kötü niyetten kaynaklanan önyargıların pekişmesi...

Birçok insan, yeteri kadar özenilmemiş ve çoğunlukla bilimsellikten uzak, bireysel ya da toplumsal ön yargılardan ve gerçeği yansıtmayan bilgilerden arınamamış araştırmalar sebebi ile eşcinsellik ve eşcinseller hakkında doğru olmayan kanaatlere vardı. Asıl araştırılması gereken; yaşanan ayrımcılığın boyutları, cinsel yönelimimizden kaynaklı yaşadığımız dışlanma ve şiddet durumları, cinsel yönelimimizle barışma ve bu esnada yaşadığımız süreçler gibi konuların olması beklenirdi. "Eşcinselliğin nedeni nedir?"; "Bu durum doğuştan mıdır?"; "Eşcinseller çocukluklarında çok mu sorunlar yaşamışlardır?"; "Cinsel tacize uğramışlar mıdır?"; "Ailelerinde anne mi baskındır, baba mı çekiniktir?" gibi çözüme dönük olmayan, yaşanan gerçekliklerden kopuk konular merkeze alınıp, bu yönde sorular sorulup yapıcı meraklar gelişmeyince, kimileri açısından doğru bilgiye ulaşabilmek ne yazık ki hayal gibi bir şey oldu.

Örneğin 1986 tarihli bir araştırma kitabı, dalında ve ele aldığı konuda öncülüğü tartışılmaz bir kitap. Arslan Yüzgün'ün "Eşcinsellik" adlı kitabı... Yazar, kitabını yazdığı dönem içerisinde bir grup gey, biseksüel erkek, travesti kadın ve transseksüel kadına bir anket uygulamış ve anketin sonuçlarını kitaba ek olarak sunmuştur. Sorulan soruların bir kısmı, ele alınan grubun önemli sorunlarını ortaya koyma işlevini üstlense de, ötekileştirici, tek tipleştirici de olmuştur aynı zamanda. Eşcinsellerin makyaj düşkünlüğü, eşcinsellerin moda tutkusu, meslekleri dışında bir sanatla uğraşan eşcinseller ve hoşlanılan tipler başlıkları altında toplanan bu sorular, toplumun eşcinsellik ve eşcinsellere dair ön yargılarını besleyen sorulardır. Bu ve benzeri birçok araştırma ve çalışma, bazı konu ve yargıları eksik sorgulamaları nedeniyle, konuya kötü bir niyetle yaklaşmadıkları halde "kaş yapayım derken göz çıkarmış", eşcinsel bireylerin kendilerini tanımlama ve bunu başkaları ile paylaşma süreçlerinde sorun ve zorluklar yaşamalarına sebep olmuştur.

2002 yılında Mimar Sinan Sosyoloji bölümünden mezun olmak üzere olan iki sosyolog, bitirme projelerinin "Eşcinsellik" olduğunu söyleyerek bizimle röportaj yapmak istemişlerdi. Sordukları sorular arasında "Hangi sanat dalları ile uğraşıyorsunuz?" gibi eşcinsellikle doğrudan hiçbir bağı olmayan bir soru olunca, neden böyle bir şey sorduklarını sorduk biz de. Tanıdıkları eşcinseller üzerinden, eşcinsellerin sanatçı kişilikleri olduğunu düşündüklerini söylediler. Çoğu eşcinselin sesinin güzel, kaleminin güçlü ya da sanatsal açıdan yetenekli, sanatçı bir kişiliğe sahip olduğuna

dair zihinlerinde yer alan önyargılarından kurtulmalarını sağlayamadık bir türlü.

2003 yılında Metis Yayınları'ndan çıkan 'Eşcinsel Kadınlar: 24 Tanıklık' adlı kitapta yer alan röportajlardan birinde katılımcı, açılmasının ardından annesi ile yaşadığı sorunları, daha doğrusu annesinin kendisine yaşattıklarını anlatıyor uzun uzun. Katılımcının aktardıkları, bu anket kapsamındaki şiddet tanımlamamıza giriyor. Ama kitabın, 'sadece fiziksel şiddeti şiddet olarak gören' hazırlayıcıları, aktarımının ardından katılımcı arkadaşına "Peki, hiç şiddete uğradın mı?" gibi tüm yaşananları hiçe sayar bir soru soruyor.

Eşcinselliğe dair neyi, niçin merak ederiz... Çoğu insan, eşcinselliğin nedenini merak ediyor...

Karşımıza çıkan herhangi bir olguya dair neyi merak ettiğimiz, o konuyla ilgili nasıl düşündüğümüzü gösterir. Eşcinsellere dair en çok neyin merak edildiğini araştırsaydık, herhalde karşımıza "eşcinselliğin nedeni nedir?" sorusu çıkardı. Bugüne kadar gerek arkadaş sohbetlerinde, gerek katıldığımız söyleşi ve röportajlarda bize sorulan ilk soru bu oluyor çoğunlukla. Çoğu insan eşcinselliğin nedenini merak ediyor. Pek mümkün ki, konuyla ilgili bir araştırma yapma imkânları olsa, bunu araştırırlardı.

Merak edilen konunun bu olması, belli bir bakış açısını açık ediyor. Bu soruyu soranların, çoğu zaman heteroseksüelliğin nedenini merak etmediklerini biliyoruz. Dolayısıyla onların heteroseksüelliği mutlak bir var oluş biçimi, eşcinsel/biseksüelliği ise nereden çıktığını anlamamız gereken başka bir şey olarak gördüklerini anlayabiliriz. Araştırmamızı biraz devam ettirseydik, bu sefer de "eşcinseller nasıl insanlar, nasıl yaşarlar, nasıl sevişirler" gibi antropolojik bir merakla karşılaştırdık herhalde. Bunlar da sohbetlerde veya söyleşilerde karşımıza çok sık çıkan favori merak konularından. Bu soruları soran insanların, eşcinsel/biseksüelliğin toplumun gerçeklerinden kopuk, kendi başına bir gerçekliğe sahip olduğunu zannettiklerini gösteriyor. Biz de açılma ve kendimizi tanımlama süreçlerimizin başında böyle sorular ve meraklar taşımız olabiliriz, ama artık bunların doğru olmadığını bildiğimiz için ne eşcinselliğin nedenlerini ne de eşcinsellerin nasıl insanlar olduklarını sorduk. Bizim ilgi alanlarımız daha çok, ne gibi sorunlar yaşadığımız, bunların nelerden kaynaklandığı ve nasıl çözülebileceği oldu bugüne kadar. Çünkü günlük yaşantımızda eşcinsel/biseksüellik karşıtı bir toplumun bize sunduğu somut deneyimleri yaşıyoruz. Kendi sorunlarımızı anlaşılır kılmak ve tanımadığımız eşcinsel/biseksüellerin yaşadığı sorunlar hakkında bilgi sahibi olmak bizim için önemli bir merak ve araştırma konusu. Bizi bu araştırmaya iten bu merakı işte. Artık sorunlarımız hakkında şikâyet etmek, içimize kapanmak, çaresiz/huzursuz hissetmek yerine, sorunlarımızı araştıralım dedik. Onları tanımlayalım, tanıyalım, kaynaklarını görelim. Bu araştırmamız çözümler konusunda da bize kılavuzluk etsin istedik.

Niye biz eşcinsel, biseksüeller yaptık bu anketi? Amacımız, yaşanılana, karşı karşıya olunana dair bir farkındalık yaratabilmek...

Yılların deneyimi... Süreç içinde öğrenilenler... Yapılan toplantı, tartışma ve sempozyumlardan damıtılan bilgiler... Her gün bu bilgi ve öğrenilenlere, bireysel aktarımlarla, danışma hattı aracılığıyla ya da e-posta yolu ile bize gelen sorulardan eklenenler... Anketi bizim yapmamızı anlamlı kılan öncelikle buydu. Bu anket, Lambda'da biriktirdiklerimizi doğrudan dört yüze yakın insanla ve bu insanlar aracılığıyla da daha fazla kişiyle paylaşmamız demektir. İnsanların yaşadıkları ama tanımlamakta güçlük çektikleri bazı şeyleri daha kolay tanımlamalarının önünü açmak, insanların geriye dönük değerlendirmelerine yeni bakış açıları eklemek demektir anket bu açıdan. Anket sorularını, günlük dışlanma deneyimlerimizden, yaşadığımız fiziksel ve duygusal baskılara karşı geliştirdiğimiz stratejilerden çıkarırken bunu amaçlamıştık. Yaşanılana, karşı karşıya olunana dair

bir farkındalık yaratmak... Şiddete, açıklığa, ayrımcılığa dair tanımlarımızı gözden geçirmemize sebep oluyordu sorular. Pek çok alana dair sorular soran ve düşündüren bu anket yardımıyla yaşamsal önceliklerimizi ve sorunlarımızın hangi alanlarda yoğunlaştığını da fark edebileceğimizi umuyorduk.

Anket sadece katılımcıların değil, anketi uygulayanların da kendilerini ya da tanımlamalarını gözden geçirmesine yardımcı oluyordu. İnsan, ikinci, üçüncü ve dördüncü kişilerden yola çıkarak buluyordu bazen kendisini. Bu ikinci, üçüncü ve dördüncü kişiler bir çeşit ayna vazifesi görüyordu. Onların sözleri, onların anıları, onların fikirleri kılavuzluk ediyordu hayatlarımıza. Bu sebeple ikinci üçüncü ve dördüncü kişilere sorulan tüm sorular, aslında insanın kendisine sorduğu sorular oluyordu biraz da. Dört yüze yakın insana sorular sorarak, bu kadar insanın geçmişe dönük bir hatırlama ve akabinde sorgulama sürecine girmesini sağlamanın yanında, kendimizi bu dört yüz insanının her birinde biraz daha tanıdığımızı, tamamladığımızı ve anlamlandırdığımızı inanıyorduk.

Ayrıca Lambda, bu anketle, katılımcıların ve anketi uygulayanların anketi cevaplayarak oluşturdukları bilgi havuzuna kattıkları yaşam pratiklerine ortak olarak, gey, lezbiyen, biseksüel kadın ve erkeklerin yaşadıkları sorunları daha iyi analiz edebilecek, bu sorunlar için özellikli çözümler üretebilecek, eylemler yapabilecekti. Bu açıdan anket, Lambda'nın kendisini ve politikalarını, durduğu noktayı değerlendirebilmesinin de önünü açıyordu.

Tüm bu sürecin, amaçlandığı gibi eşcinsel/biseksüellerin sorunlarını ortaya koyabilmek açısından oldukça başarılı ve aydınlatıcı olduğunu gördük. Anketin başında, anket düzenleyicileri olarak birçok yanlış yargı ve ön yargı ile işe girişmişiz meğer. Örneğin anketin uygulandığı süreç boyu, yaptığımız haftalık toplantılarda, çoğumuz anket yaptığımız bireylerin az sorun yaşamış, umduğumuz kadar sorun yaşamamış bireyler olduğundan yakınmıştık uzun süre. Bu bizim çok da doğru olmayan bir şeyi sorunsallaştırdığımızı ortaya koyuyor. Eşcinsel/biseksüel bir bireyin neye göre sorunlu ya da ne kadar sorunlu olduğunu, ankete başlamadan önce de biliyormuşuz meğer. Kaldı ki, yaşamının hiçbir alanında açılmayan, cinsel yönelimini, kimliğini yaşamının her hangi bir parçası olarak göremeyen insanların, bu eksik yaşayışlarını başlı başına bir sorun olarak görmekten ya da algılamaktan da uzakmışız.

Somut veriler sayesinde bundan sonrası için söyleyecek daha fazla, daha bilimsel sözümüz olacak...

“İlim, ilim bilmektir.
İlim, kendin bilmektir.
Sen kendini bilmezsen,
Bu nice yaşamaktır...”

Yunus Emre

Açıkça, bu dörtlüğün etkisinde epey kaldık. Lambda olarak yıllardır çeşitli platformlarda, “eşcinsel/biseksüellerin şu sorunları var, bu sorunları var” cümlelerini papağan gibi tekrarladık durduk. Bunları duymak ya da ciddiye almak istemeyenlere, sesimizi daha güçlü, daha bilimsel savunularla duyurmak adına, elimizde daha somut veriler için, büyük bir titizlikle gerçekleştirdik anketimizi. Yarın öbür gün biri çıkıp da, “Kardeşim, sen nereden biliyorsun bunları, nereden çıkarıyorsun eşcinsellerin böyle sorunları olduğunu? Benim bir sürü eşcinsel arkadaşım var, vallahi gül gibi yaşıyorlar, hiçbir dertleri yok!” dediği zaman, uzun zamandır dile getirdiğimiz sorunlarımızı, tüm yaşanmışlık ve kanıtlarıyla gerçek bir zemine oturtabilmek istiyorduk. Bu

yanlı bir yaklaşım söz konusudur.” diyerek, anket sorularını ve yöntemimizi irdelemeden konuşanlar, anket sonuçlarını ciddiye almamayı seçenler olacaktır. Bu kitabı, tüm bu insanların da ilgi, beğeni ve eleştirisine sunuyoruz.

Elde edilecek bilgiler ışığında Lambdaistanbul olarak önümüzdeki dönemde hangi alanlara ve kurumlara dair eylem, proje ve söylem üretmemiz gerektiğine daha rahat ve kolay karar verebileceğiz. Çünkü 399 kişinin katıldığı bu anket, katılımcıların yani biz eşcinsel ve biseksüellerin dile getirdiği bir ‘sorunlarımız var; sahip çıkalım’ çağrısıdır.

Anket sonuçları ve yorumları, belli sorunların adresleri olarak görülebileceğinden, bazı kurumların ilgisini bu konulara çekebilmek ve bu kurumların eşcinsel/biseksüellikle ilgili yanlış tutum ve bilgilerini değiştirmek, ortak çalışmalar hazırlamak için referans olarak kullanılabilir de. İstanbul Barosu, Türkiye Psikiyatri Derneği, Türkiye Psikologlar derneği, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü gibi birçok kurum ve kuruluşa anket sonuçları ile birlikte gidip sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi kapsayan sunumlar yapacağız.

Anketimizin kendini var etme sancuları ve hep beraber başardığımız doğumu...

2003 yılında, bir grup eşcinsel ve biseksüel kadın olarak, Lambdaistanbul'da somut çalışmaların olmadığını ya da yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu düşünerek, daha önceden geniş katımlı bir toplantıda oluşturulan "Eşcinseller Ne İstiyor?" metninde sıralı olan ihtiyaç ve isteklerden birini veya birkaçını hayata geçirelim istedik. Metnin geneline bakınca, öncelikle eşcinsel ve biseksüel bireyler olarak neye ihtiyacımız olduğunu, sorunlarımızın neler olduğunu saptamamız ve bunu yaparken de, çalışmamızın toplumun her katmanından eşcinsel ve biseksüellere ulaşarak onların sorun ve ihtiyaçlarını kapsayabilecek bir genişlikte olması gerektiğini düşünüyorduk. Bu sebeple çok ve çeşitli insana ulaşmak adına, anket yöntemini seçtik.

Anket çalışması, Amargi Kadın Dayanışma Kooperatifinin içinde yer alan heteroseksizm atölyesinin bir çalışması olarak ortaya çıkmıştı. Amargi'de bir grup lezbiyen ve biseksüel kadın olarak bir yandan eşcinsel politikasının kadın hareketi tarafından sahiplenilmesini, bir yandan da eşcinsel örgütlerinin cinsiyetçiliklerini sorgulayabilmelerini sağlayabilmek için neler yapabileceğimizi tartışmaya başladık. Yaşanılan sorunların rakamlarla yeniden ifade edilmesinin ihtiyacı bu tartışmalarda kendisini gösterdi. Planlanan çeşitli çalışmalardan biri olan bu araştırmanın yerinin Lambdaistanbul olduğuna karar verdik. Çünkü bu araştırma Amargi içinde oluşturmaya başladığımız grubun amaçlarını aşmaya başlamıştı. Kaos Gey Lezbiyen Araştırmaları Dergisinin eski sayılarını tarayıp, kendi yaşadıklarımızdan yola çıkarak ne tür sorular sorulabileceği üzerine tartıştık. Bu ilk aşamanın ardından doğru bir çalışma yapıp yapmadığımızı anlamak ve tıkandığımız noktaları aşmak için akademisyenlere başvurduk. Onların öneri ve eleştirilerini de dikkate alarak soruları yeniden şekillendirmeye başladık.

Anket sorularının bir taslak haline gelmesi altı-yedi ayı buldu. Bu arada anketi üç ille sınırladık. Hem yeterli sayıya ulaşabilme kaygımız hem de diğer illerde böyle geniş kapsamlı bir çalışmayı yapabilecek örgütlenmelerin olmaması nedeniyle Ankara, İzmir, İstanbul seçildi anketin uygulanacağı iller olarak.

Bu anketi gerçekleştirmek için anket soru kâğıtlarının basımı, şehirlerarası yolculuklar, telefon görüşmeleri ve daha birçok olası masrafı karşılayacak birikimimiz yoktu Lambda olarak. Bu sebeple çalışmanın gerektirdiği parayı belirleyip bir proje yazdık. Yani bu çalışmaya neden ihtiyaç duyduğumuzu, nasıl yapacağımızı, ne için, ne kadar paraya ihtiyaç duyduğumuzu yazdığımız bir metni yerli ve uluslararası kuruluşlara yolladık. Uzun bir süre (bir sene kadar) cevap alamadık.

2004 yılının sonunda Hollandalı feminist örgüt MamaCash'ten bu proje için kaynak aktarıldığı müjdesini aldık. Aktarılan para istediğimiz paranın yarısıydı (7.000 Avro) ama bütçede bazı kısıntılar yaparak projeyi elde olanlar ile gerçekleştirmenin yollarını aradık. Bu sebeple diğer şehirlerdeki örgütlenmelerin yetersizliği ya da farklı alanlarda, farklı çalışmalar içinde oluşlarını da hesaba katarak anketi İstanbul ili ile sınırladık.

MamaCash'ten gelen para, yani anketin gerçekleştirilmesinin artık öngörülebilecek bir yakınlıkta olması, ağır ağır ilerleyen çalışmaları bir anda hareketlendirdi. Her hafta önce Perşembe, anket başladıktan sonra da Pazar günleri toplanıyor, soruları değerlendiriyor, anket sürecini hatta şu an okumakta olduğunuz kitabı yavaş yavaş tasarlıyor, yapılması gerekenleri paylaşıyorduk. Bu dönemde projeye birçok Lambdaistanbul gönüllüsü kadın ve erkek de katıldı.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi, anket projemizi gerçekleştirebilmek için kılı kırk yarararak bir bütçe oluşturduk. Oluşturduğumuz bütçeye göre **7000 Avro** üstünden harcamalarımız:

Anketörlere ödenenler: %40

İletişimcilere ödenenler: %4

Kırtasiye ve anket çoğaltma için ödenenler: %3

Anket telefonu ve kontörler için ödenenler: %4

Teknik cihaz ve sistemler için ödenenler: %18

Verileri bilgisayara girme işi için ödenenler: %8

Sayfa düzeni ve anketlerin basımı için ödenenler: %23

Anketimizi uygulamaya başlarken hangi çalışma tarzlarını benimsedik... Yapılması gereken her türlü işi, mümkün olduğunca homojen ve eşit bir biçimde paylaşmaya çalıştık...

Lambdaistanbul'un tüm çalışma ve yapılanmalarında olduğu gibi her hangi bir koordinatör, bir üst yoktu projede. Biri ya da birilerinin belirleyici, karar ve görev verdiği, birilerinin ise bu kural ve kararlara uymakla yükümlü olduğu bir sistem yerine, herkesin tartışarak aldığı kararlar ve koyduğu kurallar çerçevesinde yürüttük anket çalışmasını. Yukarıda da anlatıldığı gibi haftada bir yapılan toplantılarda aklımıza gelen her küçük ayrıntıyı konuşup tartışarak netleştirip, yapılması gereken tüm işlerin sınırlarını çizerek bir takvim çıkardık. Bu takvim çerçevesinde yapılması gereken işleri paylaşarak gerçekleştirdik.

Var olan işleri; kırtasiye, eğitim, iletişim, bütçe, veri-giriş sorumluları ve toplantı notlarını yazıp arşivleme görevini üstlenen bir sekreterlik biçiminde ayırdık. Bunun dışında, bu sorumluların bir kısmının da yer aldığı 15 kişilik bir anketör kadrosu oluştu. Anketlere son şeklinin verilmesi, kırtasiye grubunun anketleri bastırması ve anketörlerin eğitilmesinin ardından ankete başlamamız için hiçbir sebep kalmamıştı.

Anket katılımcılarının paylaştığı her deneyim çok değerli olduğu için, sağlıklı bir iletişim ortamını yaratabilmek en büyük önceliklerimizden biriydi...

Anketi uygulamaya başlamadan önce kafamızı kurcalayan sorulardan biri de anketi yanıtlayacak kişilerin bizimle deneyimlerini, anılarını en samimi şekilde paylaşmalarını ne şekilde sağlayacağımızdı. Her deneyim çok değerli olduğu için, bireylerin deneyimlerini, yaşadıklarını bizimle paylaşabilmeleri için sağlıklı bir iletişim ortamının sağlanması gerekmekteydi. Bu iletişim ortamının sağlıklı olabilmesi için mekânın anket yapmaya elverişli olup olmadığı, anketör-katılımcı tanışıklığı, anketörlerin tavır ve üslupları, hitap biçimi gibi basit ayrıntıların gibi görünen ama oldukça önemli farklar yaratan durumları düşündük, tartıştık.

İstanbul'da yaşayan lezbiyen gey, biseksüel kadın ve erkek bireylere ulaşmamız, kendilerine anketi anlatmamız, randevu almamız ve bu bireyleri tanımayan anketörleri anket randevusuna göndermemiz başlı başına bir koordinasyon süreciydi. Anketin hayata geçiriliş sürecinde, iletişim koordinasyonunu her hafta bir kişi yapmak suretiyle dört kişi yürüttük.

Anket katılımcılarını bulmak için farklı iletişim kanalları kullanmamızın nedeni, birbirinden farklı insanlara ulaşabilmek, böylece anket sonuçlarının çeşit açısından zengin deneyimler içermeye olasılığını arttırmaktı...

Ankete katılacak kişiler farklı yöntemlerle bulundu. Katılımcıları bulmak için farklı yöntemler kullanmamızın sebebi, farklı insanlara ulaşmak, böylece anket sonuçlarının farklı deneyimler içermeye olasılığını arttırmaktı. Bu sebeple:

*Gerek anket grubu, gerek tüm Lambdaistanbul gönüllüleri olarak, anket süreci boyunca bir şekilde (film izlemek, toplantılara katılmak, bilgi almak) Lambdaistanbul Kültür Merkezi'ne gelen herkesle bu konuda konuşarak,

*Yine bu süreçte, eşcinsel/biseksüel bireylerin gitmeyi tercih ettiği mekânlarda, ankete dair birebir bilgilendirmeler yaparak, var olan 393 anket katılımcısı sayısına ulaştık.

Bu bölümde ayrıca belirtilmesi gereken ve anket sürecinde yaşanan dayanışmanın en önemli örneklerinden biri, birçok katılımcının, projeye olan güveni/inancı ve projeyi sahiplenmesiyle, bizim belki de hiç ulaşamayacağımız, deneyimlerinden mahrum kalacağımız arkadaşları da projeye katılmaları konusunda ikna etmesiydi. Bu sayede, ankete katılan bireylerin neredeyse yarısı, arkadaş aracılığıyla haberdar olan insanlardan oluşmuş oldu.

Katılımcılardan, anketin yapılacağı gün ve saat randevularını nasıl aldık...

Ulaşılan kişilerin iletişim telefonları, iletişim sorumlularında toplanmıştı. Bu numaralar, anket uygulamaya başlangıç tarihinden bir hafta önce anket iletişimi için alınan telefonla aranmaya başlandı. Anketörlerin iletişimcilere bildirdikleri saatler ve anket mekânlarımızın uygun oldukları saatlerle katılımcıların istedikleri saatleri eşleştirilerek ayarlandı tüm randevular. Bu randevular, anketörlere randevu çizelgeleriyle bildirildi. (Ek No. 4)

Anket katılımcılarının telefon numaralarını sadece iletişim sorumluları biliyordu. Telefon numaraları ve kişisel bilgiler hiçbir surette iletişim sorumluları tarafından başka kişilere verilmiyordu. Anketörler, anket yapacakları katılımcıların telefon numaralarını ya da katılımcılar, kendilerine anket uygulayacak anketörlerin telefon numaralarını bilmiyorlardı. Kişilerin özel hayatlarına ve kişisel bilgilerinin gizliliğine duyulması gereken saygının gereği idi bu. Anketörlerin ya da katılımcıların gecikmeleri durumunda anket iletişim sorumluları karşı tarafı arayıp bilgilendirerek görevleri olan iletişimi sağlıyordu.

Katılımcıların, anket hakkındaki görüş ve önerileri oldukça önemli ve değerliydi...

Her hafta yapılan toplantılar sırasında anketör ve iletişimciler o hafta içerisinde karşılaştıkları anlatılmaya değer, beklenmedik durumları aktarıyorlardı. Böylece sürekli yöntemimizi, ilişkilenmemizi sorguluyor, var olanı tartışarak kendimizi geliştirme olanağı buluyorduk. Anketin uygulanması tamamlandıktan sonra tüm katılımcıların aranması ve anket hakkındaki düşüncelerinin sorulması öngörülmüş ama zamansal ve iş gücü ile ilgili bazı sorunlardan ötürü, katılımcıların ancak 1/4'ü aranabilmiştir. Arayamadığımız tüm katılımcılardan özür dileriz. Bu aşamanın ardından tüm katılımcıların telefon numaralarını, istekleri doğrultusunda, etkinlik ve eylemlerimizi haberdar edebilmek için oluşturduğumuz iletişim listemize ekledik ya da eklemedik.

Anketi uygulayacak bireylerin, katılımcılar ve sorularla nasıl ilişkilenmeleri gerektiğinin tartışılarak belirleneceği bir eğitim, anketin başarıya ulaşması için çok önemliydi...

Eğitim şart! Tabii ki başına bir de "iyi" sıfatı eklemek gerek. İyi bir eğitim gibisi yoktur. Anketi uygulayacak bireylerin, katılımcılar ve sorularla nasıl ilişkilenmeleri gerektiğinin belirleneceği bir eğitim, anketin başarıya ulaşması için çok önemliydi. Yukarıda, anketin farklı bölümlerinde yapılanların, milyon ayrıntınının birleşiminden oluşan son derece hesaplı, dikkatli ve özenli olmayı gerektiren bir iş olduğunu söylemiştik. Anketin uygulama aşamasını gerçekleştirecek bireylere verilecek eğitimin de son derece özenli ve doyurucu olması gerekiyordu. Anket sorularının hazırlanması ve üstünden defalarca kez geçilmesi aşamalarına denk gelemeyen kimi anketör adaylarına, soruların tanıtılması, açıklanması, anketin felsefesinin ve tüm ayrıntılarının aktarılması, ayrıca da, bunların özümsetilmesi gerekiyordu.

Eğitimde aktarmak istediklerimiz arasında, tarihçe, genel mantık dizgesi ve o güne kadar yapılan işlerin sıralanması, soruların teker teker okunup üzerilerine tartışılması, yapılacak anket pratikleriyle, anketör olmak isteyen insanlara duygudaşlık kurma yeteneklerinin geliştirilmesi ve olası duyguya patlaması durumlarına karşı hazırlıklı olunması gibi konular yer alıyordu.

Anketör eğitimi, birinci gün ve ikinci gün olmak üzere iki bölüme ayrılıyordu. İki gün ve yaklaşık 6 saat süren eğitimin ilk bölümünü anket sürecinin, amacının aktarımı ve soruların üzerinden geçilmesi oluşturuyordu. Bu yolla, anket uygulayacak, ama projeye yeni katılmış bireylerin yapılacak çalışmayı tanıyıp özümsemeleri, sorular hakkında yapılan tartışmalara katılarak kendilerini çalışmanın içinde hissetmeleri amaçlanıyordu. Ayrıca daha geniş katılımı gerçekleştirilen bir tartışmada, o güne kadar dikkat çekmemiş, atlanmış küçük ayrıntılar, hatalar da ortaya çıkıyordu. Eğitimin ilk günü, aktarımlar ve yapılan tartışmaların ardından, grup içinden gönüllü iki kişinin birbirlerine anket uygulaması ile bitiyordu.

Eğitimin ikinci gününde, bir önceki günün sonunda yapılan anket uygulaması hakkında konuşuluyor, gerek uygulamaya katılanlar (anketör, katılımcı) gerek uygulamayı izleyenler neler hissettiklerini ve yaklaşımlar hakkındaki değerlendirmelerini paylaşıyorlardı grupla. Bunun ardından ise bir önceki gün ele alınan ve üzerinde değişiklik yapılması kararlaştırılan sorular hakkında tekrar tartışılıyor, soruların yeni hali belirleniyor ve son olarak, tüm grup üyeleri bir kez anketör ve bir kez katılımcı rolünü üstlenmek üzere birbirlerine anket uyguluyorlar.

Pınar, anketör eğitimi sırasında ve sonrasında yaşadıklarını bizlerle

’Anket çalışması henüz başlangıç aşamasındayken, konuyla ilgili tüm toplantılarda buldum. Son toplantıda -yani eğitimde-, önce anketör olarak, sonra da katılımcı olarak toplam iki provaya katıldım.

Anketör olarak katıldığım provada, amacım, karşımdaki katılımcının psikolojik durumuyla ilgili gözlemlerde bulunmak ve olabilecek en sağlıklı verileri toplamaktı. Böyle de olduğuna inanıyorum. Katılımcı, rabattı. Ağlama, iç çekme, duygusal patlamalar yaşama gibi, nasıl başa çıkabileceğimi bilemediğim durumlara karşılaşmadan, anket sona erdi.

İkinci sefer, katılımcı bendim ve yeni yeni tanımakta olduğum, bakkında pek bir şey bilmediğim, ama yakınlık duyduğum bir arkadaşım, bana anket sorularını sormaya başladı...

Ağladım... Hatırlamaktan hep kaçtığım, senelerce kâbusunu gördüğüm ama buna rağmen nerede sakladığımı bir türlü bilemediğim anılarımı deşiyor, hayatımın dönüm noktalarını bana yeniden yaşatıyordu... Bu anketin sadece sayısal toplamlar sunmaktan ibaret olmayacağını, katılımcıların kendilerini yeniden keşfetmeleri için bir rehber niteliğinde de olacağını o zaman fark ettim.

Tabii bir de katılımcılarla iletişim kurarken, ne derece hassas davranmam gerektiğini gördüm. Ankete katılmak, çıplak kalmak gibiydi ve bu çıplaklık, hem dışarıdan, hem de içeriden gelebilecek duygusal etkilere sonuna kadar açık olmak demektir.

Anketörlüğüm süresince, kimseye karşı kırıcı olmadığını düşünüyorum. Kimsenin de -en azından benim cevapladığım ankette olduğu kadar- yoğun bir duygulanım yaşadığına tanık olmadım. Böyle hassas bir anket dönemini kazasız atlattım ve hazırlık sürecinde kendimi keşfetmem için bana şans tanınmış olmasından memnunum.”

Anketin uygulanma sürecinde, katılımcılarla daha iyi bir iletişim sağlayabilmek için özen gösterdiğimiz ilkeler...

Anketi yanıtlayan ile anketör arasındaki tanışıklık durumu da önemliydi. Anketi yanıtlayacakların, tanıdıkları bir bireye açılmalarının zor olacağını ve samimi olmasını engelleyeceğini düşündüğümüz için anketör ve anket yanıtlayıcılarının birbirlerini tanımamaları gerektiğini düşündük. Kişilerin geçmişte yaşadıkları sorunları tanıdığı ve sürekli gördüğü birine paylaşması çeşitli kaygılardan ötürü zor olabilirdi. Hâlbuki bir kez gördüğü ve muhtemelen bir daha görmeyeceğini bildiği birine yaşanmış zorluklardan, sorunlardan bahsetmek daha kolay olacaktı.

Anketlerin sadece belirlenen mekânlarda yapılması, bu mekânlar dışında kamuya açık ya da özel mekânlarda anket yapılmaması, anket katılımcılarının aynı şartlar altında soruları cevaplayabilmesi ve güvenlik açısından alınan bir karardı.

Anketörlerle katılımcılar arasında meydana gelmesi olası duygusal ya da cinsellik tabanlı elektriklenmelerin katılımcılar açısından bazı sakıncalar doğurabileceğini düşünerek, anketörlerin bu konuya özen göstermesini, bu tarz yakınlaşmalardan kaçınmasını kararlaştırdık. Hayatlarında ilk defa kendisi dışında bir eşcinsel/biseksüel bu derece özelini anlatacak ve belki de duygusallaşacak olan katılımcıların, karşılarındaki anketöre yalnızca konumundan ve görevinden etkilenerek ilgi duyabileceklerini ama bu şekilde kurulacak ilişkilerin katılımcıların iradeleşebilmesi önünde bir engel teşkil edeceğini düşünüyorduk bu kararı alırken. Anketörlerin katılımcılara “sen” yerine “siz” diye hitap etmesi, yanlış anlaşılabilircek aşırı samimileşmelere yol açacağı ve anketin ciddiyetini sarsacağı düşünüülerek kararlaştırıldı.

Yaklaşık bir saatlik anket uygulama süresi hesaba katılarak anketörlerin katılımcılara birer çay ısmarlamasının, yerinde ve nazik bir davranış olacağını düşündük. Yapılan birçok ankette bu kurala da uymaya çalıştık.

Bazen, sorulan tek bir soruyla koca bir yaşamı sorgulamaya başlarız...

Aslında her soru, yeni bir başlangıç, beklisi de hiç düşünülme-yene, unutulmuş olana. Sorulan hiçbir soru, soru olarak kalmıyor yani. Daha doğrusu anket kapsamında sorulup, bir sonrakine geçildiğinde unutulmuş bir soru olarak kalmıyor diyelim. Sorduğumuz, yani neyi merak ettiğimiz, o konu hakkında neler düşündüğümüzü gösterir. Aynı şekilde sorduklarımız, cevaplayan kişilerin, o konu hakkında neler düşüneceğini de öngörür. Bir soru ile karşılaştığımızda, o an için yanıt verir ve bir sonrakine geçeriz belki. Belki de unutturuz hemen sorulanların bir kısmını. Ama bazı sorular

hem bize sorulani, hem de yanitimizi. O tek bir soru, koca bir yasami sorgulamaya goturur belki bizi. Belki gecmisi degerlendirmede yeni kapilar acar, bizi bir adım oteye goturur.

Birçok eçsinsel ve biseksüel bireye cinsel yönelimleri sebebi ile yaşamak zorunda kaldıkları sorunlar ve çok sık düşünmedikleri, belki hiç düşünmedikleri, belki unutmayı seçtikleri deneyimler, anılar hakkında sorular sorarken çok dikkatli olmamız gerektiğini, sorularımızdaki en ufak bir yanlış yaklaşım ve hatanın önemli kötü sonuçlar doğuracağını biliyorduk. Anket sorularının iki yıla yakın bir süre yapboz gibi sürekli gözden geçirilerek eksiltip çoğaltılması, yapılan değişiklikleri daha anlaşılır kılıyordu.

Pınar Çekirge'nin 1991 yılında basılan, Yalnızlık Adası Erkekleri kitabının arkasındaki bir soruyu ele alalım. Yazar, bu soruyu, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilen "Erkek Eçsinsellerin Cinsel Yönelim ve Yaşlarının Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri Profilleri Üzerinde Etkisi" adlı çalışmasında katılan bireylere sormuş. "Dünyaya bir kez daha gelecek olsaydınız karşı cinsel (heteroseksüel) bir yaşam sürdürmek ister miydiniz?" Olmayan bir şey üzerinden, yaşanılmayan bir duruma dair sorulan, gerçeklikten kopuk bir soru değil mi bu? Böylece, bu soru ile karşılaşan bir insan cinsel yönelimini sorgulamaya 'itiliyor'. "Keşke heteroseksüel olsaydım, lanet olsun eçsinselliğime," duygusuna götüren, bireyin kendisi ve yönelimi ile barışmasına ket vuran bir yaklaşımı var bu sorunun. Hiçbir heteroseksüel grup ya da bireyi inceleyen araştırmada, "Dünyaya bir kez daha gelecek olsaydınız eçsinsel (homoseksüel) bir yaşam sürdürmek ister miydiniz?" gibi bir soruya yer verilmediğini de hesaba katarak, böyle bir sorunun eçsinselliği sıra dışı görerek, heteroseksüelliği normal var sayan bir tutumu olduğunu iddia edebiliriz.

Aynı şekilde birçok araştırma ve ankette yer alan kadınsılık/erkeksilik üzerine sorulan sorular eçsinsel ve biseksüel bireylerin kendilerini mutlaka bu sanal ikilik içerisinde tanımlamaları gerektiği ön yargısını da yaratmaktadır.

Bu sebeple, katılımcıların kendilerini haksız yere suçlamalarını sağlayacak, kendilerini güçsüz, aciz, suçlu hissetmelerine yol açacak, bilimsellikten uzak sorular sormadık. Anketi tamamlayan bir katılımcının geçmişini sorgulaması, şiddet ve ayrımcılığa dair tanımlamalarını gözden geçirmesi ve kendisine soru olarak sorulan ve geçmişte ya da hala karşılaştığı bu sorun ve durumların başkalarının başından da geçtiğini, bu sayede bu ankette yer aldığını görerek yalnız olmadığını bilmesini istedik. Gerek sorularla, gerek anketör ve iletişimciler olarak yaklaşımımızla, kullandığımız dil ve mimik/jestlerimizle eleştirmeden, yargılamadan, bireysel algılamadan, nesnel olarak yaklaşmayı ve anlamayı temel alarak ilişkilenecek amaç edindik.

Anketlerin uygulanmasında, birebir görüşme tekniğini esas aldık...

Anketlerin uygulanmasında bire bir görüşme tekniği esas alındı. Yani katılımcı ve anketörler iletişim sorumlularının belirlediği yer ve saatte randevulaşıp ortalama 30-45 dakika süren anketi doldurdular. Bunu açmak gerekirse, katılımcılara, bir örneğini ekler bölümünde bulabileceğiniz ve içeriğinde anket soruları bulunmayan, sadece kalıp yanıtların olduğu, PVC kaplı a4 boyutunda gösterge çizelgeleri veriliyordu. Soruları okuyan ve önündeki çizelgeye bakarak yanıtlayan katılımcıların yanıtlarını kâğıda geçiren kişi anketördü. Bu sayede, anketin test havasından ziyade sohbet şeklinde geçmesini sağlamayı umduk.

Anket katılımcılarından edindiğimiz verilerin, eksiksiz ve aktarıldığı biçimiyle analiz edilebilmesi, anketin doğruluğu ve geçerliliği açısından çok önemliydi...

Tüm anketlerin tamamlanması ve istenilen sayıya ulaşılmasının ardından, olası hataları giderebilmek için anket sayfalarının sağ tarafında, katılımcıların aktardığı verilerin çeşitli şekillerde yazıldığı kodlama kutucukları özenle kontrol edildi. Sorulmadan atlanılan bazı sorular nedeniyle birkaç anket değerlendirme dışı bırakıldı. Böylece değerlendirmeye 393 anket girmiş oldu.

Daha sonra tüm anketlerin sayısal verileri farkı kişiler tarafından birer kez bilgisayar ortamına aktarıldı. Her verinin ikişer kez giriliyor olmasının sebebi, yapılabilecek olası yanlış girişleri karşılaştırarak bulabilmektir. Tüm işlemler tamamlandıktan sonra tüm soruların tekli ve gerekli görülen soruların ikili üçlü birleşimlerinin istatistikî verileri alındı. Değişkenler arasında ilgi olup olmadığını anlamak için chi-square testi yaptık.

Katılımcıların cevaplarının söylendiği gibi yazıldığı, 'Eşcinsellik hakkında olumsuz fikirlere sahip olduğunuz bir dönem varsa, o zamanlar kadın ve erkek eşcinseller hakkında ne düşündüğünüzü kısaca anlatır mısınız' gibi soruların cevapları teker teker okunarak sınıflandırıldı, ardından yorumlandı.

Hiç kimse, kendi isteği dışında cinsel yönelimini ve cinsiyet kimliğini açıklamaya zorlanmamalıdır...

Lambdaistanbul'da, hiç kimseye hiçbir şekilde cinsel yönelimine ya da cinsiyet kimliğine dair soru sorulmaması gerektiği gibi bir politikamız var. İnsanların kendilerini istedikleri gibi tanımlama ya da tanımlanmama hakkı vardır çünkü. Hiç kimse kendi isteği dışında cinsel yönelimini ve cinsiyet kimliğini açıklamaya zorlanamaz. Bu yolda sorulan sorular bile kendini tanımlamayan, tanımlayamayan ya da kafası karışık insanların kimlik inşasında çok önemli ve büyük gedikler açabilir. Oysa bu anketin başlığı "lezbiyen, gey, biseksüel kadın ve erkeklerin sorunları"... İşin içinde bir karışıklık varmış gibi duruyor. Lambdaistanbul'daki genel geçer uygulamaların aksine, anket projesi yalnızca lezbiyen, gey, biseksüel kadın ve erkekleri kapsıyor. Yani, kişiler eşcinsel ya da biseksüel olma ön koşulunu sağlamasına bağlı olarak anket katılımcısı olabiliyorlar. Ama anket öncesi süreçte kimseye eşcinsel ya da biseksüel olup olmadığı sorulmadı. Yalnızca, daha önceki bölümlerde bahsedilen yollarla ulaşılan insanlara, anketin kapsamı ve amacı anlatıldı uzun uzun. Bazıları kabul etti, bazıları etmedi. Hepsi bu.

Anket sırasında da, birçok sorudaki eşcinsel/biseksüel ayrımını ortadan kaldırmak ve katılımcılara istedikleri, rahat edebilecekleri şekilde hitap etmek adına soruluyordu bu soru: "Size eşcinsel olarak mı, biseksüel olarak mı hitap etmemi istersiniz? Bu anket kapsamında bir soru değil, sadece daha rahat iletişim kurmamız adına soruyorum."

Anketimiz, İstanbul ili sınırlarında yaşayan eşcinsel ve biseksüel bireylerle sınırlı tutuldu...

Anket projesi oluşturulurken, süreç bölümünde de anlatıldığı gibi, üç ili kapsayacak bir çalışma olarak tasarlanmıştı. Bunun amacı daha genel bir veri elde edebilmek ve seçilen üç il olan İstanbul, Ankara ve İzmir'de, anketin hayata geçme döneminde eşcinsel/biseksüel örgütlülüğünün olmasıydı. Anket projesi, iş yükü ve gereken insan gücü açısından, ancak projeyi üstlenecek ve beraber çalışma kültürüne sahip grupların olduğu sahalarda uygulanabilirdi.

Süreç içinde, bu üç ilden ikisindeki (İzmir-Ankara) eşcinsel ve biseksüel örgütlenmesinin zayıf ya da var olan grupların farklı önceliklerinin olması ve proje için gelen paranın üç il için yapılacak masraflara yetmeyeceğini göz önünde tutarak, projenin sadece İstanbul ile sınırlı olmasına karar vermek durumunda kaldık. Yani, anket İstanbul'da ikamet eden eşcinsel ve biseksüel bireylerle sınırlıydı.

Tabii ki bu kitap ile projemizi ve proje sürecinde kazandığımız deneyimleri tüm kişi, grup ve kurumlarla paylaşmış oluyoruz. Yani bu projeyi veya bir bölümünü, isteyen her kişi, grup ve kurum istediği zaman uygulayabilme ve sonuçlarını kullanabilme hakkına sahiptir.

393 anket katılımcımızın kadın/erkek oranı, anketin geçerliliğinin olabilmesi açısından en azından 1'e 2 olmalıydı...

Yaşadığımız toplum eşcinsel/biseksüelliği yok saydığı kadar kadınları da yok saymakta veya dışlamakta. Bu şu demek oluyor: Eşcinsel ya da biseksüel olmanın dışında kadın olmanın da bireylere yüklediği birçok ekstra sorun söz konusu. Bu sebeple, gerek eşcinsel gruplar içinde, gerek toplum genelinde eşcinsel ve biseksüel kadınların tüm bu sorunlardan baş kaldırıp kendilerini var edebilmesi kolay olmuyor. "Lezbiyen ve biseksüel kadın görünmezliği" denilen olgunun kaynağında

Anket projesini tasarlarken, eşcinsel ve biseksüel kadınlara ulaşmanın, eşcinsel ve biseksüel erkeklerle ulaşmaktan daha zor olacağını bilincindeydik. Bu sebeple, anket değerlendirmesinde oluşabilecek olası sorunları danışmak için başvurduğunuz akademisyenler, çalışmada gerçekçi bir sonuç alınabilmesi için, bu oranın en azından 1'e 2 kadın-erkek oranı olması gerektiğini aktardı. Bu bilgi ışığında, bu orana ulaşmayı amaçladık ve bu amacımızda başarılı olduk.

Anket uygulamamızın gerçekleştiği mekânlar...

Anketi, katılımcı ve anketörlerin kendilerini rahat hissedebilecekleri, ayrıca kalabalık ya da yüksek sesli müzikten ötürü anketin bölünmeyeceği mekânlarda yapmayı tercih ettik. Tabii ki eşcinsel dostu kafe ve kültür merkezleri katılımcı ve anketörlerin rahat etmesi koşulunu sağlamak açısından ilk tercihimizdi. Bir mekân listesi çıkartıldı ve iletişim sorumluları listedeki mekânlara teker teker gidip, mekân sorumlularına anketimize katılmak isteyip istemediklerini sordu. Ekte listesini verdiğimiz mekânlar bu projeye mekânlarını açarak destek verdi. (Ek No.6) Hiçbir ücret almaksızın, sosyal sorumluluk bilinci ile projemizde destek veren tüm bu mekân işletmeci, sahip ve çalışanlarına bir kez daha teşekkür ederiz.

Anket sorularımızın kapsamını neye göre belirledik...

Anketimizin ana amacını belirledikten sonra bizi iki temel iş bekliyordu. Birincisi neleri soracağımız, diğeri de nasıl soracağımız idi. Neleri soracağımız kabaca belliydi. Temel sorumuz: "Eşcinsel/biseksüel olduğun için ne gibi sorunlar yaşadın?" idi. Fakat bunu çeşitli biçimlerde kategorilere ayırmamız ve anlaşılır sorulara dönüştürmemiz gerekiyordu. Kategorileri oluşturmak için aklımıza gelen her tür sorunu alt alta yazmaya başladık. Yaşadığımız ve dinlediğimiz anılar belleğimizi zorlayınca, Kaos GL dergisini baştan okumaya ve elimizde kâğıt kalem, arkadaşlar arasında gezmeye başladık hangi sorunları yaşamıştık diye yeniden bakmak için. Sıraladıklarımızı, cinsel yönelimimizden kaynaklı karşılaştığımız günlük yaşam içindeki olumsuzluklar, açılmama, karşılaşılan ön yargılar, yaşanmış olan fiziksel ve sosyal şiddet, okul, yurt, çalışma hayatı, psikolog-psikiyatristler, hastane, askeriyeye gibi kurumlar tarafından yapılan ayrımcılık ve dışlamalar ve de eşcinsel örgütlerinin hakkındaki düşünceler olarak bölümlere ayırıp ele aldık.

Sıra soru tarzını oturtmaya geldi. Bir yapboz oyunu gibi aylarca sorularımızın soruluş şeklini değiştirip durduk. Soruları en anlaşılır ve en kısa sürede veri alabileceğimiz biçime getirmeye çalıştık. Özellikle kimlere açık olduğumuz ve yaşadığımız fiziksel ve sosyal şiddetin ölçüleceği sorular bizi çok uğraştırdı. Hiçbir zaman en ince ayrıntısına kadar veri toplayamayacağımızı fark edince, bu sorular birbirine uyumsuz pek çok tablo olmaktan çıkıp şu anki halini aldı.

Soracağımız soruların adedi, üslubu, amacı bizim için çok önemliydi. Mümkün olduğunca az soru sormalıydık. Çünkü insanlar anketin amacına bizim kadar yoğunlaşmadıklarından veya belki de bizim kadar önemsemeyeceklerinden çok fazla vakit almasını istemeyenler olabilirdi. Buna dayanarak sürekli oluşturduğumuz soruları çıkarttık, kısalttık. Elimizden geldiğince soru elemeye çalıştık. Soruları çıkartırken, anketin amacına uygunluğunu değerlendirdik. Ayrıca kimi sorular vardı ki, onların yanıtlarını anket tekniği ile almamız mümkün değildi. Katılımcıların kişisel deneyimlerini ayrıntılandırarak anlatabilecekleri böyle sorular, anket tekniğini zorlamaktaysa da, dayanamayıp ona yakın "kutulu soru" diye adlandırdığımız bu tarz sorulara yer verdik. (Bu tip sorularda, diğer sorulardan farklı olarak cevap şıkları olmuyor, katılımcının aktarımlarını birebir yazmakla sorumlu anketörlerin dolduracağı büyük yazı kutuları yer alıyordu) Eşcinsel/biseksüellik karşıtı bir toplumda bir eşcinsel/biseksüel olarak var olmak, çok boyutlu ve derin deneyimler yaşamamıza neden oluyordu. Soracağımız sorular, hepimizin yaşadıklarını başkalarıyla paylaşmamızda çok belirleyici olacaktı. Bu nedenle soruların üzerine çok titredik. Yaşanan şiddet ve dışlanma deneyimi dışında bilgi almamaya dikkat ettik. Bunların dışında sadece genel demografik bilgileri aldık,

hangi insanlara ulaştığımızı bilebilmek açısından. Hem belki de, yaşadığımız dışlanma deneyimleri farklı hayat şartlarımıza göre farklılık gösteriyordu. Bunu merak ettik.

Soruların üslubu da çok önemliydi. Anketin amaçlarından biri de yanıtlayıcıyı güçlendirmek olduğu için, eşcinsel/biseksüelliğin utanılacak bir özellik olmadığını, aksine eşcinsel/biseksüel olmamız nedeniyle yaşadığımız bütün sorunların başkalarının ayıbı ve yanlış olduğunu, sorularımızdaki her cümlenin alt metnine yerleştirmeye çalıştık. Yanıtlayıcıların bu sorulara yanıt verirken kendilerini daha güçlü hissetmelerini, yaşadıkları dışlanma deneyiminin/deneyimlerinin bir kere daha adını koyabilmelerini ve bu deneyimlere karşı bir mesafe kazanıp, yaşananların daha iyi muhakeme edilmesini arzu ettik. Çalışmamız buna ne kadar yol açtı bilmiyoruz, çünkü bunu ölçemeyiz. Ama sorularımızdaki bu noktalar bizim için çok değerliydi.

Soruların, anketin amacına doğrudan uygunluğu da başka bir değerlendirme konusuydu. Örneğin, anket yanıtlayıcısının kendisi dışında eşcinsel/biseksüel tanıdığı olup olmadığı ya da yönelimine dair destek ve bilgi almak için eşcinsel/biseksüellere ulaşmaya çalışıp çalışmadığını ve eğer ulaştıysa insanların ne derece yardım edip, yol gösterici olduklarını sormak, başlangıçta ankete dâhil etmek istediğimiz konulardandı. Ancak, ilgiyi daha çok eşcinsel/biseksüellik karşıtı olan ve bizlerin en çok acılar yaşayabildiğimiz durumlara, kişilere ve kurumlara yönelmeyi, yaptığımız anketin hayatlarımızdaki öncelikli sorunlara ve nedenlere hitap edebilmesi adına daha acil ve anlamlı bulduk.

Neden travesti ve transseksüel bireyleri anketin kapsamı dışında tuttuk...

Travesti ve transseksüel kadın ve erkeklerin yaşadığı dışlanma deneyimleri, eşcinsel ve biseksüellerin dışlanma deneyimlerinden biraz daha farklılık gösteriyor. Mesela, travesti ve transseksüel bireyler, gündelik hayatın içerisinde sosyal ve fiziksel şiddet durumlarına, eşcinsel ve biseksüel bireylere oranla, her an daha görünür oldukları için ne yazık ki daha fazla maruz kalıyor. Buna bakarak, anketimizde yer alan fiziksel şiddet sorularının olduğu kısmı daha da derinleştirmemiz gerekirdi. Ya da, yine gündelik hayatta kendisini ev, iş, eğitim verilmemesi gibi durumlarda var eden sosyal şiddet ve bunun hukuki açılımları, yaşananın büyüklüğünden ötürü daha detaya girilerek sorulmalıydı. Biraz daha açmamız gerekirse, travesti ve transseksüel kadın ya da erkeklerin yaşadıkları dışlanmaları aynı anket sorularını sorarak deşifre etmeye çalışsaydık, sorduğumuz sorular yetersiz kalacaktı. Soruların kapsamlarını değiştirmek, ciddi eklemeler ve değişiklikler yapmamız gerekecekti. Bu da, anketin alabildiğine uzamasına, yorumlamasının oldukça zorlaşmasına ve anketimizin iki başlı olmasına neden olacaktı. Kararımız, travesti ve transseksüel bireylerin yaşadığı dışlanmayla, eşcinsel ve biseksüel bireylerin yaşadıkları dışlamayı birbirinden ayırmak yönünde oldu. Bu yüzden anket sadece eşcinsel ve biseksüelleri kapsıyor. Travesti ve transseksüel arkadaşlarımızın yaşadıkları sorunlar ve şiddet üzerine daha kapsamlı ve ayrı bir çalışma yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

“Sizinle ilgili genel sorular sorarak başlayacağım”... *Anketimizin başlangıç cümlesiydi...*

Anketlerin klişe, sıkıcı ama olmazsa olmaz bölümleridir bu tür bölümler... “Sizinle ilgili genel sorular sorarak başlayacağım” diyerek başlar çoğu anket. Anket tekniğinin belki en olumsuz yönüdür bu. “Of, yine aynı sorular işte, daha önce beş kere cevaplamıştım aynı şeyleri,” der ve sıkılır azıcık da olsa sabırsız olanlarımız.

Bizim anketimiz de “Sizinle ilgili genel sorular sorarak başlayacağım,” cümlesi ile başlıyordu. Alınan yanıtlar mı?

399 kişi katılmıştı anketimize. Geçerli olan anket sayımız 393’tü. (Altı ankettten ikisi, birer sayfaları eksik olduğu için, ikisi kodlama hatası sebebi ile, biri veri girişi sırasında camdan dışarı uçtuğundan, biri ise yanıtlardaki değerlendirme yapmayı imkansız kılan çelişkiler sebebi ile değerlendirme dışı tutulmuştur.)

Bu kişilerin %38’i *kadın*, %62’si *erkekti*.

%8’i 19 yaş altında, %35’i 20–24 yaşları arasında, %28’i 25–29 yaşları arasında, %22’si 30–39 yaşları arasında, %7’si ise 40 yaşının üzerindeki bireylerdi.

%3’ü *ilkokul*, %6’sı *ortaokul*, %49’u *lise*, %35’i *üniversite*, %6’sı ise *master/ doktora mezunu* idi.

%41’inin *eğitimi devam* ediyordu.

%4’ü *evliydi*.

%6’sının *çocuğu vardı*.

%68’i *çalışıyordu*.

Net gelir...

%6’sının aylık net geliri 0 – 200 YTL arasında, %20’sinininki 201 – 500 YTL arasında, %38’ininki 501 – 1000 YTL arasında, %26’sınıninki 1000 – 3000 YTL arasındaydı. %4’ünün geliri 3001 YTL üstüyken, %6’lık bir dilimde yer alanlar ise bu soruya cevap vermek istemedi.

Kişisel harcamalar...

Net gelirlerimiz ve kişisel giderlerimiz için harcadığımız meblağlar birbirinden farklıdır elbette ki. Kiraydı, faturalardı, borçtu harçtı derken kuşa dönen net gelirimizden kalanlardır kişisel harcamalarımıza giden para. Ankete katılan 393 kişiden %6’sının kişisel harcamalarına ayırabildiği para 0 – 50 YTL arasında, %8’ininki 51 – 100 YTL arasında, %19’ununki 101 – 200 YTL arasında, %32’sinininki 201 – 500 YTL arasında, %18’ininki 501 – 1000 YTL arasında, %11’ininki ise 1001 YTL üstündeydi. %6’lık dilimi oluşturan kişilerse soruya cevap vermek istemedi.

Şu an kiminle yaşadığı...

“Kendi cinsinizden insanlara karşı hissettiğiniz duyguları, kişiliğinizin bir parçası olarak kaç yaşında benimsediniz”...

%9’u 10 yaşının altında, %30’u 11 – 15 yaşları arasında, %40’ı 16 – 20 yaşları arasında, %15’i 21 – 25 yaşları arasında, %6’sı ise 26 yaşının üstünde benimsediğini söyledi.

Bu veriler birbirleri ile karşılaştırıldığında, ankete katılan *erkeklerin* benimseme yaşının **20 – 24** yaş arasında yoğunlaştığı, *çalışan kadın* oranının *çalışan erkek* oranından az da olsa **daha yüksek** olduğu ve *ailesi ile yaşayan erkek* sayısının, *ailesiyle yaşayan kadın* sayısından **daha fazla** olduğu gibi bazı sonuçlara da varıyoruz.

Bu veriler Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında, anket katılımcılarının genel karakteristiğinin oldukça farklılaştığını görüyoruz...

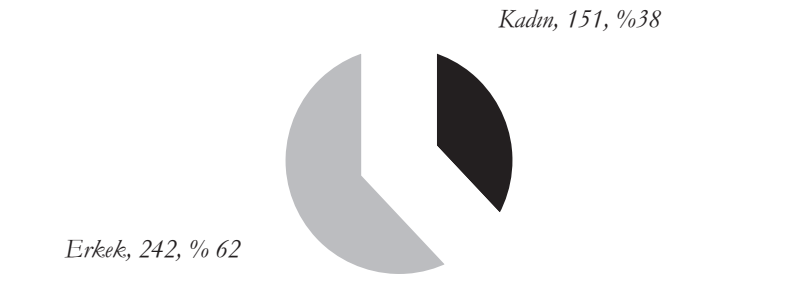
2000 yılında yapılan nüfus sayımı temel alındığında en net farklılaşma **kadın/erkek** oranında göze çarpıyor. 34 346 735 erkek, 33 457 192 kadın sayılmış ülkemizde. Yani, **kadın erkek oranı 1’e 1** neredeyse. Anketimizdeki kadın erkek oranı ise **1’e 2**. (Bu farklılaşmanın sebebine kapsam bölümünde değinmiştik.)

20- 30 yaş arası bireyler anket katılımcılarımızın %63’ünü oluştururken bu oran **Türkiye genelinde %18**.

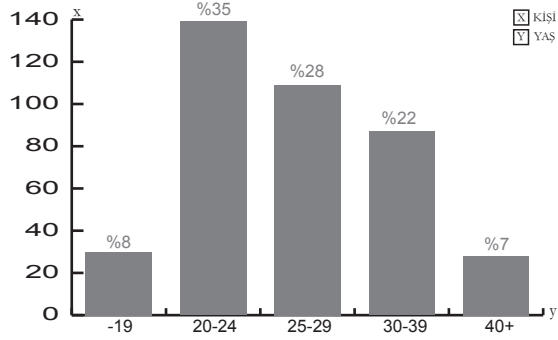
Okuryazarlık oranı, anketimizi dolduranlar arasında %100 iken **Türkiye genelinde** 6 yaş ve üzeri nüfus temel alındığında **kadınlarda %80,64, erkeklerde %93,86**.

Türkiye genelinde **kadınların %28’i, erkeklerin %48’i** çalışırken, **anket katılımcıları arasında** kadınlarda %70, erkeklerde %67’lik bir yüzde var.

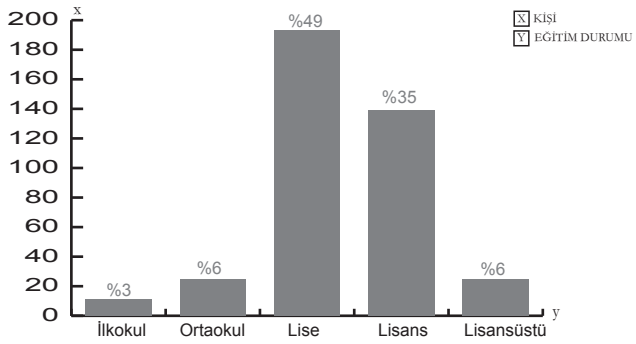
Şunu unutmamalıyız ki, her anket kendi gerçekliği ve katılımcı profili içinde değerlendirilmelidir. Çünkü hiçbir anket geneli tam anlamıyla yansıtamaz. Dolayısıyla sonuçları da genellenmemelidir. Anket sonuçlarına dair çıkarımlarda bulunurken bunları hatırlarsak, yorumlamalarımız da aynı oranda nesnel olabilecektir.

Şekil 1: Cinsiyete göre katılımcı ve yüzde dağılımı

Şekil 2: Yaşa göre sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 3: Eğitim durumuna göre sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 4: Eğitime devam edenlerin sayı ve yüzde dağılımı

Evlü, 14, % 4

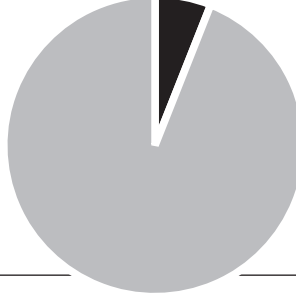
Bekar, 379, % 96

Şekil 5 : Medeni duruma göre sayı ve yüzde dağılımı

*Çocuğu olanlar,
24, % 6*

*Çocuğu olmayanlar,
369, % 94*

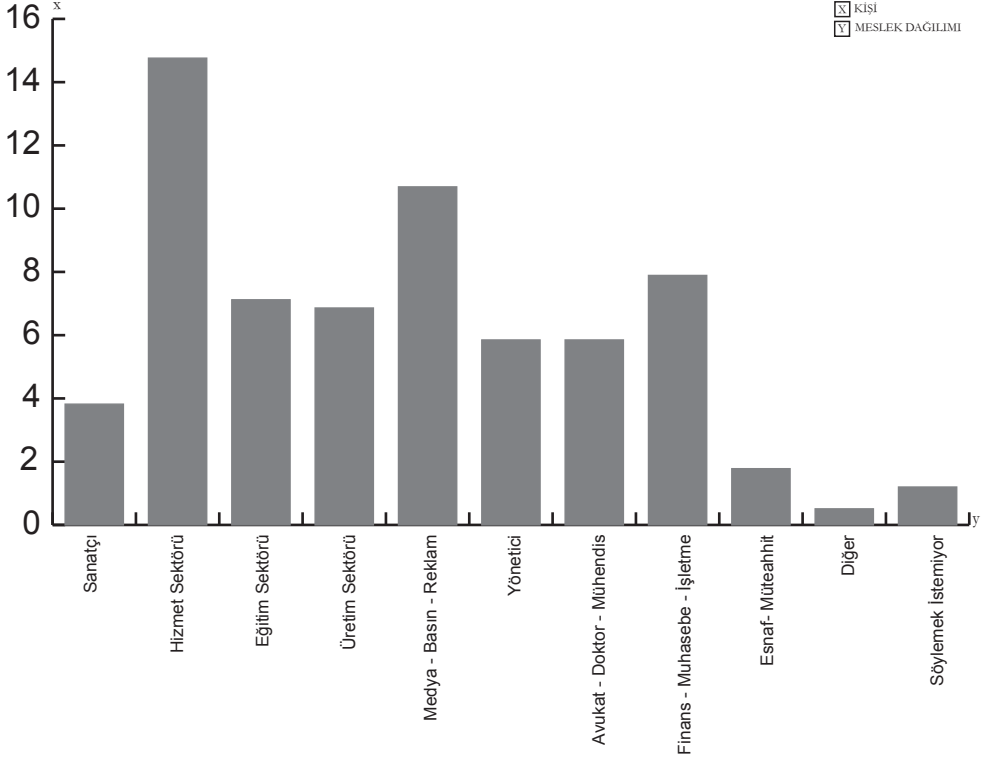
Şekil 6 : Çocuk sahibi olup olmama durumuna göre sayı ve yüzde dağılımı

Çalışmayanlar, 125, % 32

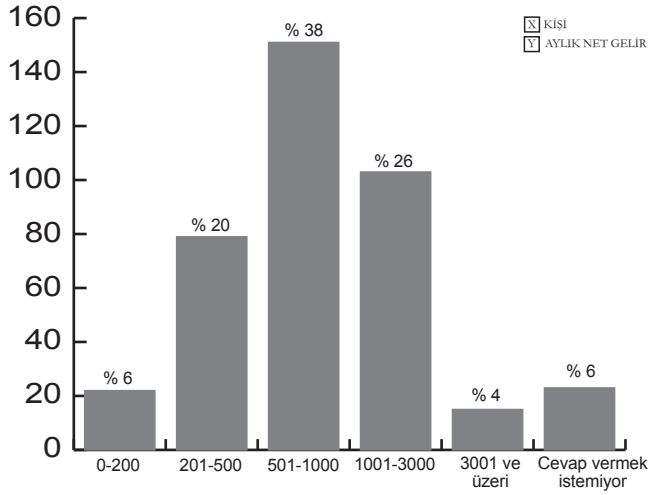
Çalışanlar, 268, % 68

Şekil 7 : Çalışıyor olup olmama durumuna göre sayı ve yüzde dağılımı

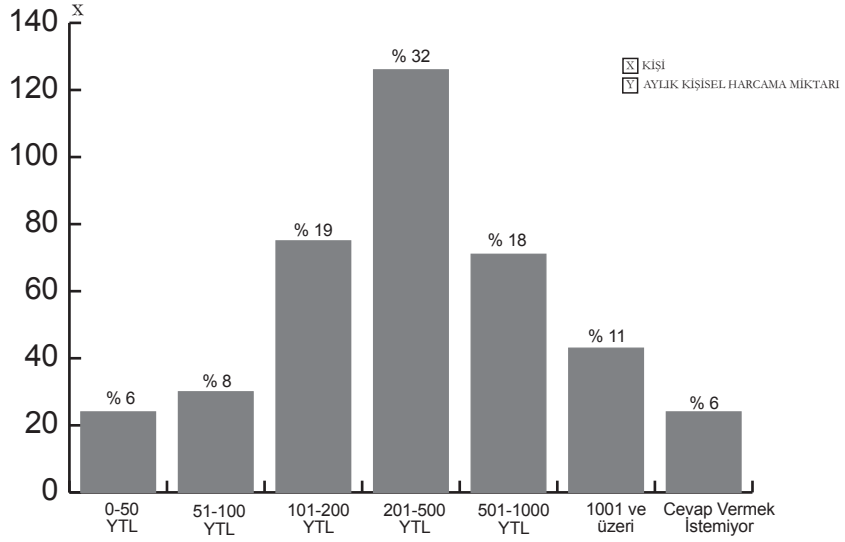

Şekil 8 : Mesleklere göre sayı ve yüzde dağılımı

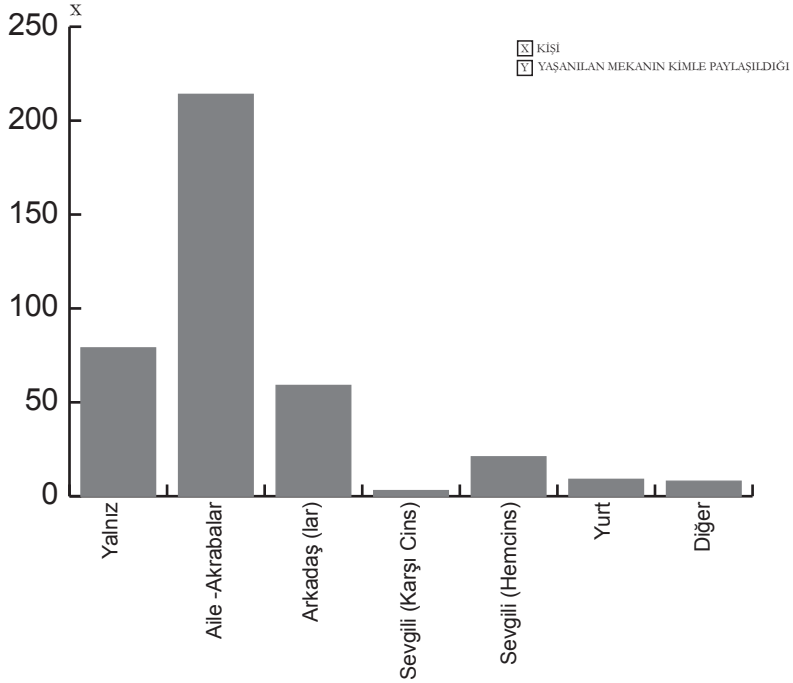
Şekil 9 : Aylık net gelire göre sayı ve yüzde dağılımı

Genel Veriler...

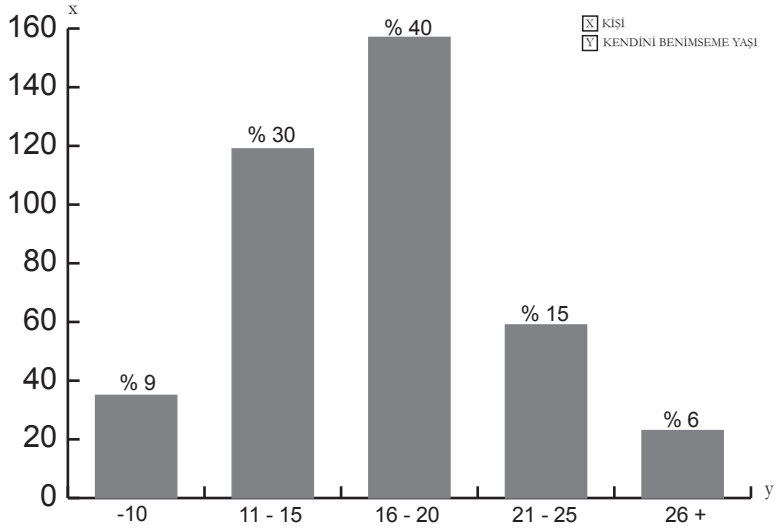

Şekil 9 : Kişisel harcama miktarına göre sayı ve yüzde dağılımı*

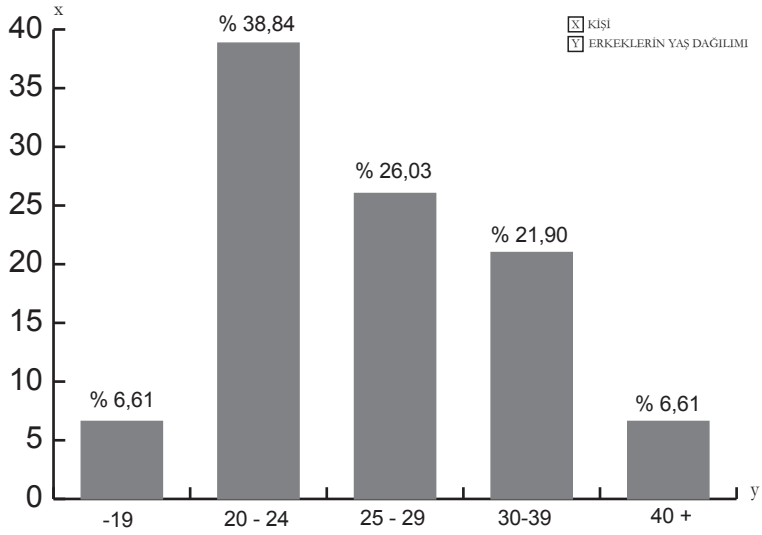
* Aylık gelirden yol, su, elektrik, telefon gibi sabit giderleri, aile içinde bakımından sorumlu olunan kişiler için yapılan harcamaları düşüğümüz zaman kişisel harcamalar için geriye kalan miktar

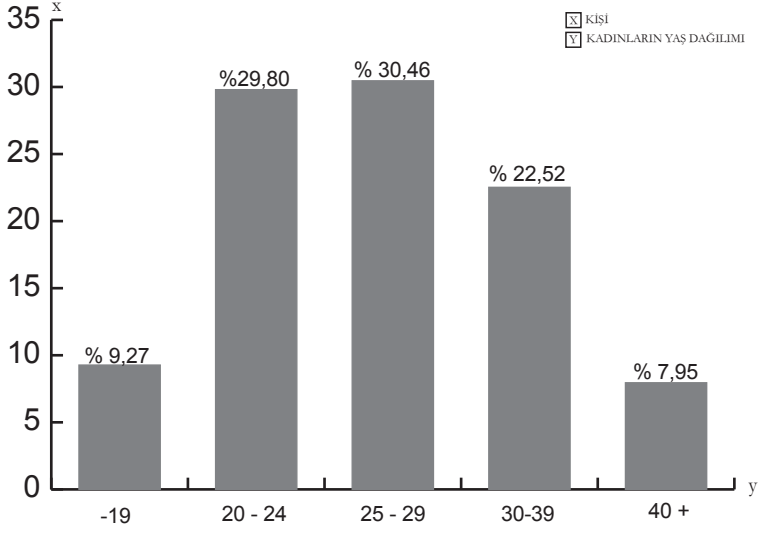
Şekil 11. Yaşanılan evin kiminle/kimlerle paylaşıldığına göre sayı ve yüzde dağılımı.

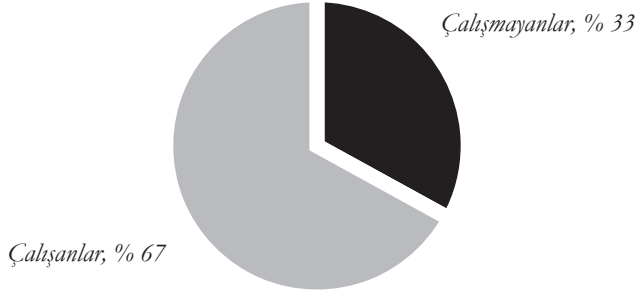
Şekil 12 : Kendini benimseme yaşına göre sayı ve yüzde dağılımı

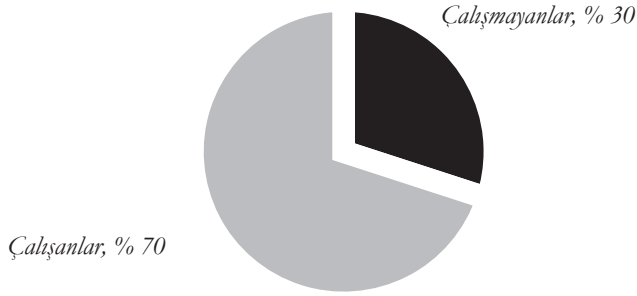
Şekil 13 :Erkeklerin yaşa göre sayı ve yüzde dağılımı

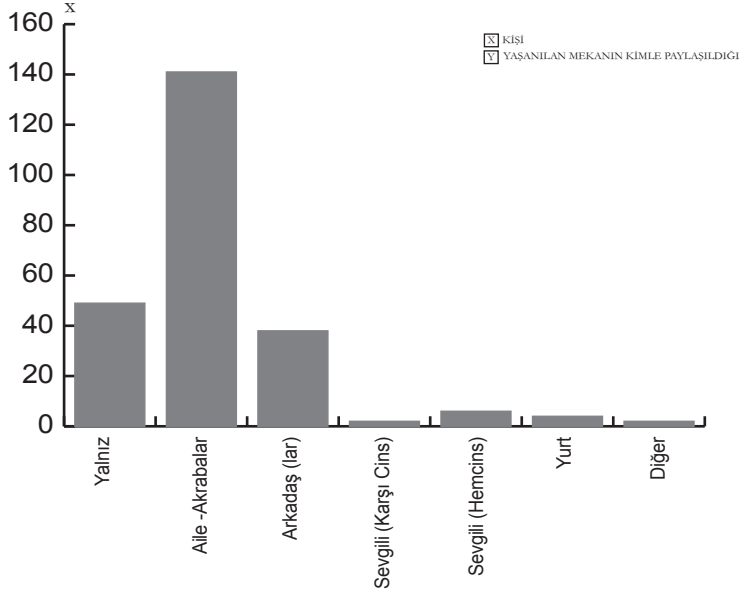
Şekil 14 :Kadınların yaşa göre sayı ve yüzde dağılımı

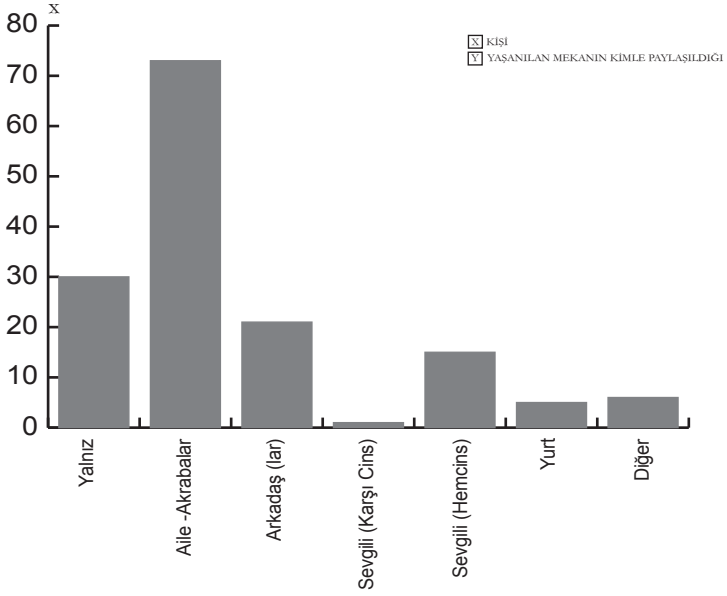
Şekil 15 : Erkeklerin çalışıyor olup olmamaya göre sayı ve yüzde dağılımı

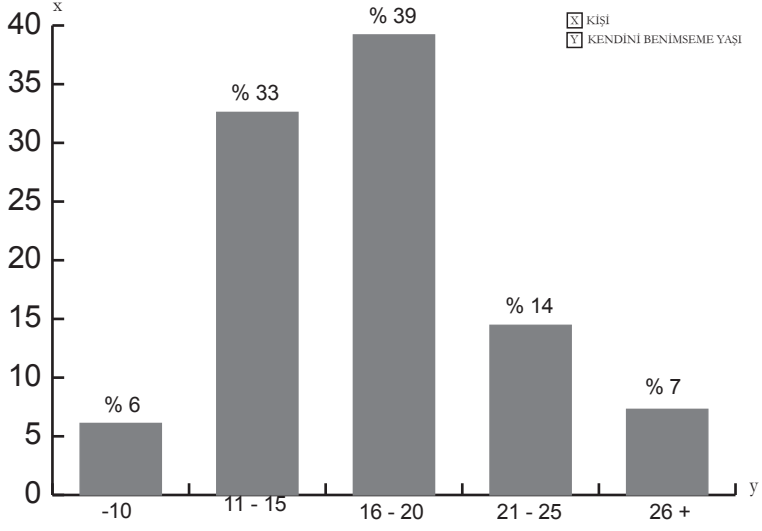
Şekil 16 : Kadınların çalışıyor olup olmamaya göre sayı ve yüzde dağılımı

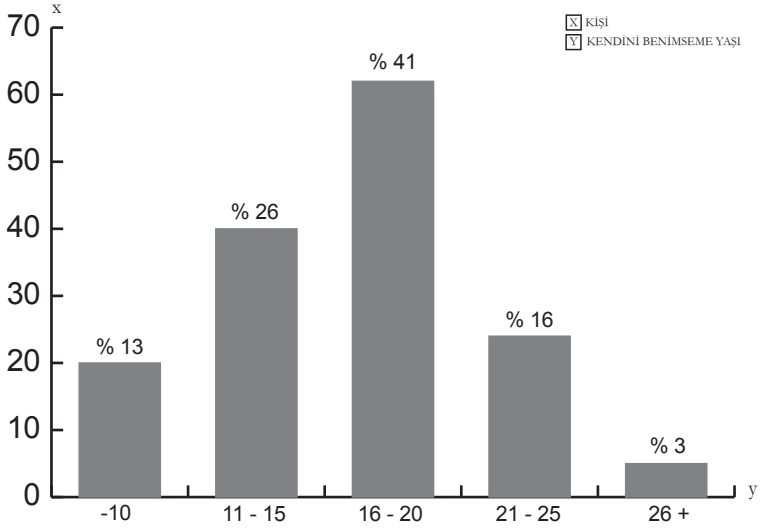
Şekil 17. Erkeklerin yaşadıkları evin kiminle/kimlerle paylaşıldığına göre sayı ve yüzde dağılımı.

Şekil 18. Kadınların yaşadıkları evin kiminle/kimlerle paylaşıldığına göre sayı ve yüzde dağılımı.

Şekil 19. Erkeklerin benimseme yaşına göre sayı ve yüzde dağılımı.

Şekil 20. Kadınların benimseme yaşına göre sayı ve yüzde dağılımı.

Toplumsal değerler, eşcinsel/biseksüel kimliğimizle barışma süreçlerimizde bizlerde ne gibi etkiler yaratıyor...

Anket katılımcılarına sorduğumuz sorularla, toplum ve öğretilenlerden kaynaklı kimi değerlerimizin, eşcinsel/biseksüel kimliğimizle barışma süreçlerimizde bizlerde ne gibi etkiler yarattığını anlamaya çalıştık. Çünkü öyle ya da böyle, eşcinsel/biseksüelliğin kötü bir şey olduğuna ve eğer eşcinsel/biseksüelsek bizleri zor bir yaşam beklediğine dair dolaylı ya da dolaysız bilgilerle donatıldık hepimiz. Bu belki televizyon haberlerine çıkan travestiler hakkında insanların olumsuz konuşmalarından, belki futbol maçlarındaki ibne hakem küfürlerinden, belki de lezbiyenlik hakkında lanetli bir sırmış gibi konuşulmasından ötürü zihnimize kazanmış durumda. Hepimiz karşılaştığımız, tanık olduğumuz pek çok olaydan, eşcinsel/biseksüel olmanın kötü bir şey olduğunu öğreniyoruz.

Aşağıdaki grafiklerde bütün sorulara verilen yanıtları ayrıntılı bir şekilde görebileceğiniz için, sayıların hepsini burada tekrarlamayacağız. Bu sayıların bizlere dikkat çekici gelen bir kaç tanesi hakkında fikrimizi paylaşmak istiyoruz.

“Geçmişte” veya “Hâlâ” yanıtının en çok verildiği sorular: “Eşcinsel/biseksüel olduğunuz için hiç yalnız kalmaktan korktunuz mu?” (% 56) , “Doğru bilgiye ulaşamadığınız için, cinsel yöneliminizle ilgili olumsuz duygulara kapıldınız mı?” (% 56) ve “Biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşündünüz mü?” (% 58). Bu yanıtlardan anlıyoruz ki, en çok ortaklaştığımız ve birbirimize benzer şekilde yaşadığımız deneyim, bu sorularla karşılaşmak ve yanıt aramaya çalışmak olmuş. Diğer korkular veya cinsel yönelimimizle barışmamızı güçleştirebileceğini düşündüğümüz durumlar, bizlerin yaşamlarında daha az sayıda insanı olumsuz etkilemişken, “Gelecekte yalnız kalmaktan korktunuz mu?” sorusuna verilmiş olan yanıtlardan, bu korkunun duygularımıza ne kadar da yön verdiğini anlıyoruz. “Biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşündünüz mü?” sorusuna “geçmişte” veya “hâlâ” yanıtını çoğunlukla almamız da, ortaklaşmanın en çok bu soruda olduğunu işaret ediyor bizlere.

Sorulardan en az “geçmişte” veya “hâlâ” yanıtı verilenler de, “Lezbiyenliği cinsel fantezi olarak gördünüz mü?” (% 14) ve “Geyliğin erkeklığe sığmadığını hiç düşündünüz mü?” (% 18) soruları. Bu soruları, dolayısıyla bu sorulardan kaynaklı kaygıları, diğerlerine göre daha az yaşamışız. Bu iki soru kadın ve erkek eşcinselliği hakkında bizlerin neler düşündüğüne dair. En az “geçmişte” veya “hâlâ” yanıtını bu sorulara verirken, başka insanların eşcinselliğe dair düşüncelerinden kaynaklı kaygılarımızı gösteren sorulara daha fazla “geçmişte” veya “hâlâ” yanıtını vermişiz. Kendimiz cinsel yönelimimizin heteroseksüellikten farklı olması ile barışsak bile, içinde bulunduğumuz toplumun eşcinsel düşmanlığı nasıl bir yaşam yaşacağımıza dair kaygılarımızı diri tutmuş. Bu sonuç, eşcinsel/biseksüeller arasındaki dayanışma arttıkça yaşamlarımızın ne kadar da kolaylaşacağını gösteriyor bizlere.

Sorulardan en fazla “hâlâ” yanıtı verilenler, “Biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşündünüz mü?” (% 39) ve “Biseksüelliğin doyumsuzluk olduğunu düşündünüz mü?” (% 35) soruları. Dolayısıyla, anket sorularımızla ulaştığımız kişilerin arasında biseksüelliğin, eşcinsellik gibi olağan bir var oluş biçimi olmadığına dair fikirler yaygın bulunmakta. Buradan yola çıkarak, biseksüel kimliğinin eşcinsel kimliği kadar kolay kabul edilebilen ve barışılabilen bir kimlik olmadığı çıkarımını yapabiliriz. Katılımcılara cinsel yönelimlerini eşcinsel veya biseksüel olarak tanımlayıp tanımlamadıklarını anket sonuçlarına yansıtmadığımız için bu soruya verilen

Tabii ki, sorulan sorulara verilen yanıtların yüzdelerinden en büyük veya en küçük olan oranları almamız ve sadece onlar hakkında yorum yapmamız doğru olmaz. Yanıtlayıcıların % 40'ı kendisini *istemediği heteroseksüel ilişkiler yaşamaya zorlamış*. % 37'si *eşcinsel olup olmadığından nasıl emin olacağını bilemediği* bir dönem yaşamış. % 38'i *kendi cinsinden insanlara karşı hissettiği duygunun cinsellikle ilgili olmadığını düşündüğü* bir dönem yaşamış. % 32'si *eşcinsel/biseksüel olduğu için cehenneme gideceğini düşünmüş*. % 31'i *cinsel yönelimini düzeltilebilecek bir şey olarak gördüğü* bir dönem yaşamış. % 31'i *bir dönem bu duyguların geçici olduğuna inanmış*. % 37'si *cinsel yönelimini unutmaya çalışmış*. % 33'ü de *eşcinsel olduğunu bildiği insanlardan uzak durduğu* bir dönem yaşamış. Bu yüzdeler, biraz önce bahsettiğimiz diğer rakamlar kadar büyük olmasalar da, bu kadar insanın toplumun eşcinselliğe bakışı nedeniyle bu denli olumsuz duygularla mücadele etmek ve onların ağırlığı ile yaşamak zorunda kalması, eşcinsel/biseksüelliğe yönelik ayrımcılığın bir göstergesidir.

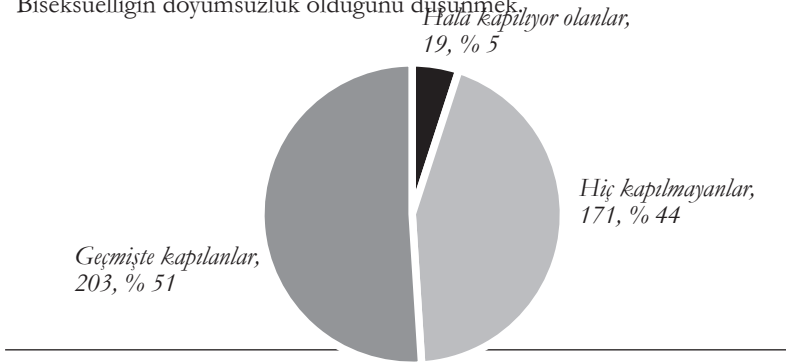
Yukarıdaki soruları, cinsiyet, eğitim durumu, yaş, net gelir gibi kişilere ait olan başka özelliklerle kıyaslayarak, aynı cevapları veren kişilerin arasında herhangi bir özellikleri açısından bir ortaklaşma var mı diye anlamaya çalıştık. Bunun sonucunda elimizde o kadar çok veri birikti ki, bu kitaba bunların sadece diğerlerine göre daha uç değerler sergileyenlerini ve bizim ilgimizi çekenlerini aktardık. Kimi soruları, erkeklerin kadınlara göre daha fazla tecrübe ettiği sonucuna vardık. Ayrıca, çeşitli önyargıların yaşla birlikte azaldığını gözlemlediğimiz bu grafikleri de diğer grafiklerin arasına yerleştirdik.

Cinsiyete göre farklılık gösterenleri özetlememiz gerekirse, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla karşılaştığı durumlar şunlar:

- Geçmişte veya hâlâ eşcinsel/biseksüellik hakkında doğru bilgilere ulaşamadığı için cinsel yönelimine dair olumsuz duygulara kapılmak
- Geçmişte veya hâlâ cinsel yönelimi nedeniyle yalnız kalmaktan korkmak
- Geçmişte veya hâlâ cinsel yönelimi nedeniyle cehenneme gideceğini düşünmek
- Geçmişte veya hâlâ aynı cinsiyette insanların duygusal birliktelik yaşayamayacaklarını düşünmek
- Geçmişte veya hâlâ eşcinsel/biseksüelliğini düzeltebileceği bir kişilik özelliği olarak görmek.

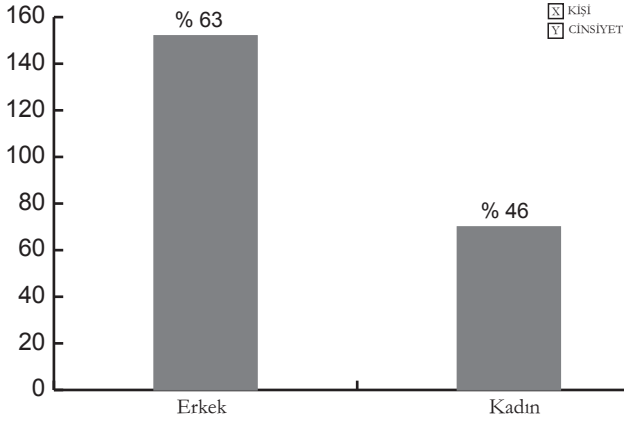
Yaş ilerledikçe azalan düşünceler de şunlar:

- Lezbiyenliğin cinsel fantezi olduğunu düşünmek.
- Biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşünmek.
- Biseksüelliğin doyumsuzluk olduğunu düşünmek.

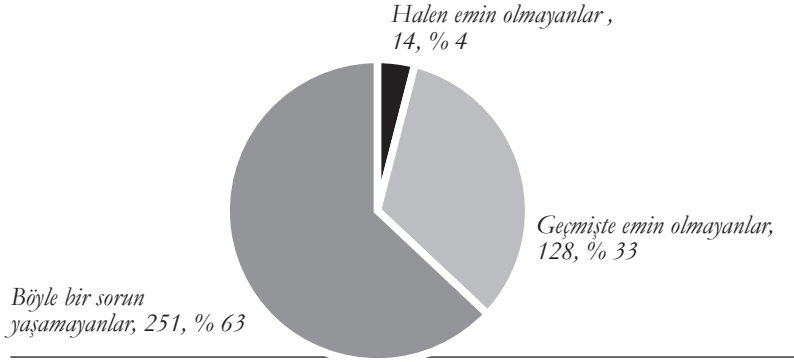

Şekil 21 : Doğru bilgiye ulaşamadığı için cinsel yönelimiyle ilgili olumsuz duygulara kapılma durumuna göre sayı ve yüzde dağılımı

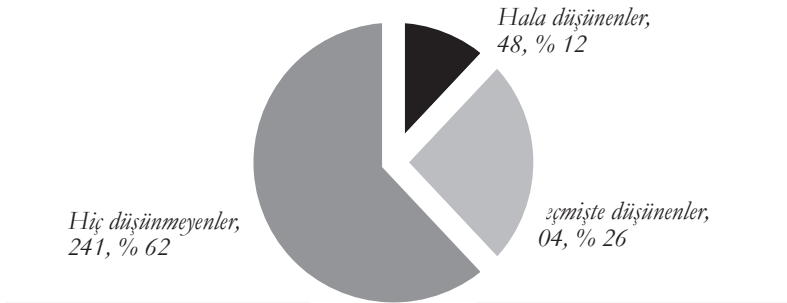
1 Katılımcılara cinsel yönelimlerini eşcinsel veya biseksüel olarak tanımlayıp tanımlamadıklarını anket sonuçlarına yansıtmadığımız için bu soruya verilen yanıtların cinsel yönelimlere göre bir farklılık taşıyıp taşımadığını bilmiyoruz.

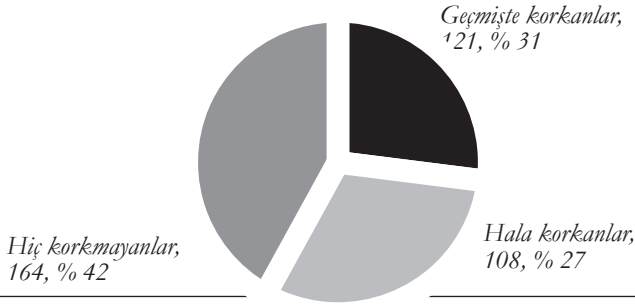
Şekil 22. Doğru bilgiye ulaşamadığı için cinsel yönelimiyle ilgili olumsuz duygulara kapılma durumunun cinsiyete göre yüzde dağılımı.

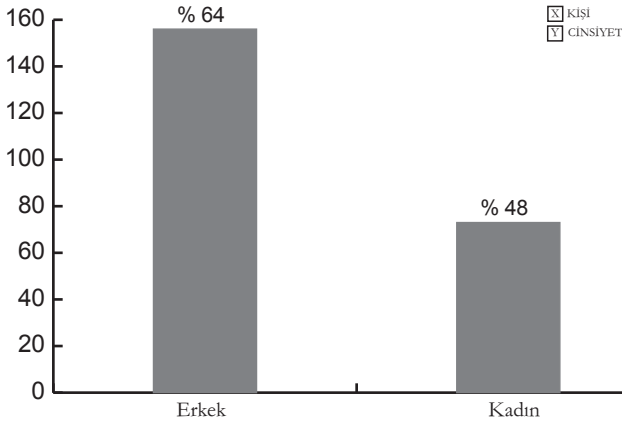
Şekil 23. Cinsel yöneliminin ne olduğundan emin olamama durumunun sayısı ve yüzde dağılımı.

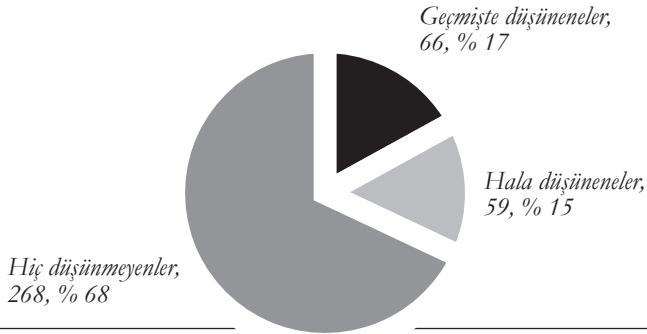
Şekil 24. Ankete katılanların arasında kendi cinsiyetinden kişilere duydukları ilginin cinsellikle ilgili olmadığını düşünenlerin sayısı ve yüzde dağılımı.

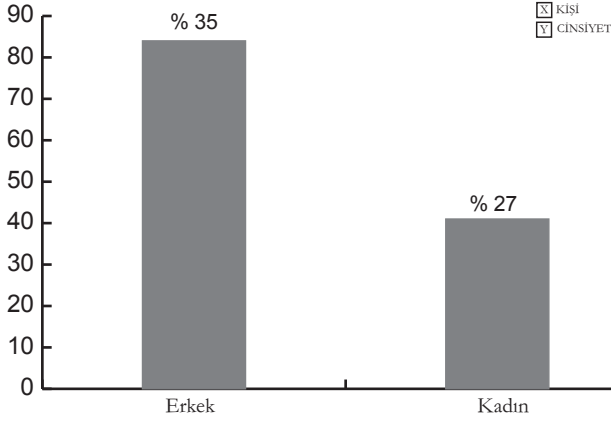
Şekil 25. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüel olduğu için yalnız kalmaktan korkanların sayı ve yüzde dağılımı.

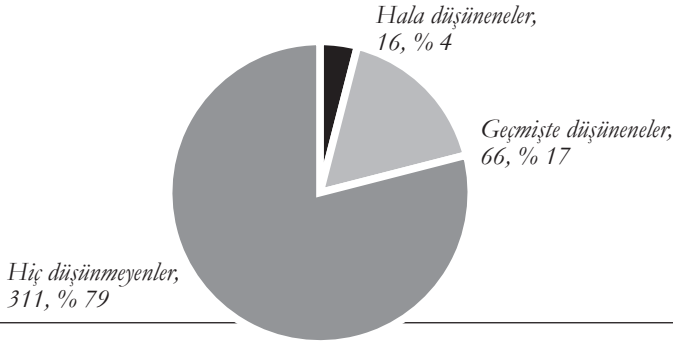
Şekil 26. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüel olduğu için yalnız kalmaktan korkanların cinsiyete göre sayı ve yüzde dağılımı.

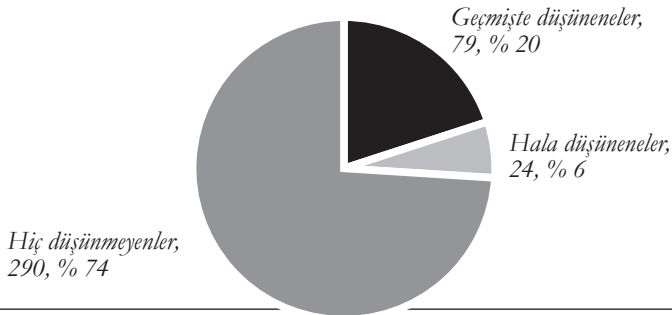
Şekil 27. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüel olduğu için ceहनeme gideceğini düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

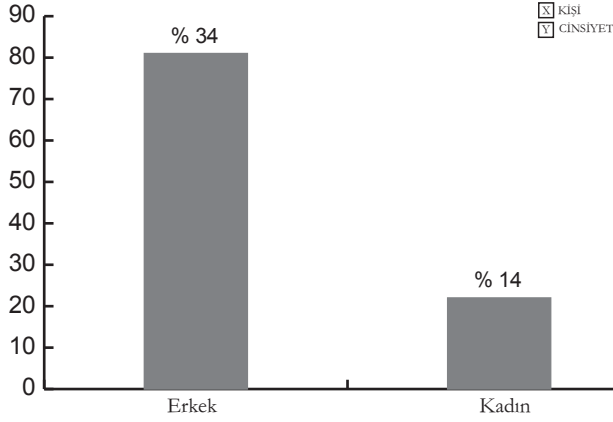
Şekil 28. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüel olduğu için ceheenne gideceğini düşünenlerin cinsiyete göre sayı ve yüzde dağılımı.

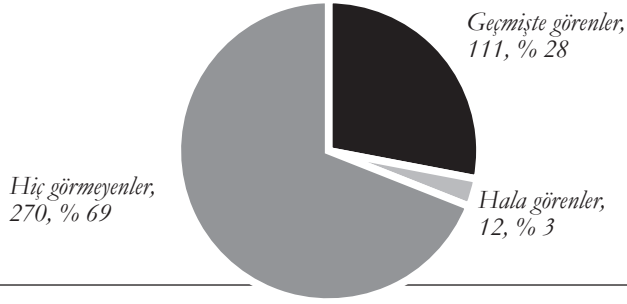
Şekil 29. Ankete katılanların arasında aynı cinsiyetten insanların cinsel birliktelik yaşayamayacaklarını düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

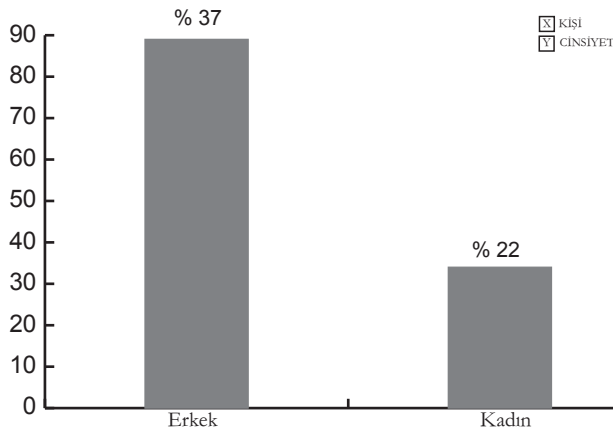
Şekil 30. Ankete katılanların arasında aynı cinsiyetten insanların duygusal birliktelik yaşayamayacaklarını düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

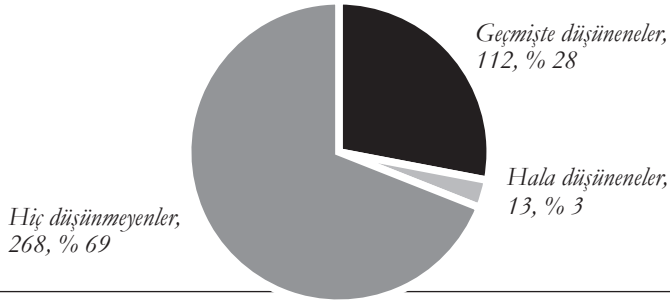
Şekil 31. Ankete katılanların arasında aynı cinsiyetten insanların duygusal birliktelik yaşayamayacaklarını düşünenlerin cinsiyete göre sayı ve yüzde dağılımı.

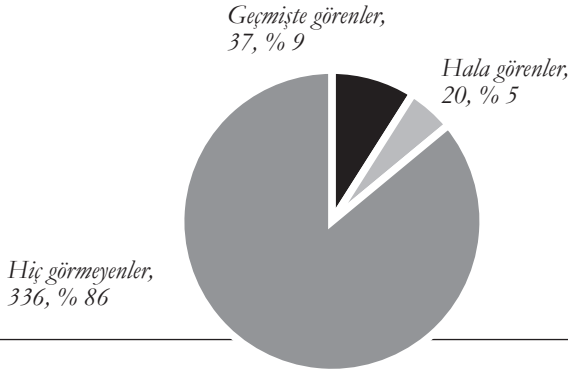
Şekil 32. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüelliğini düzeltebileceği bir kişilik özelliği olarak

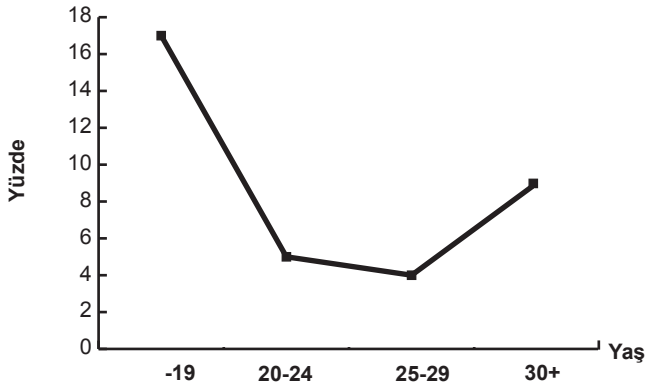
Şekil 33. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüelliğini düzeltebileceği bir kişilik özelliği olarak görenlerin cinsiyete göre sayı ve yüzde dağılımı.

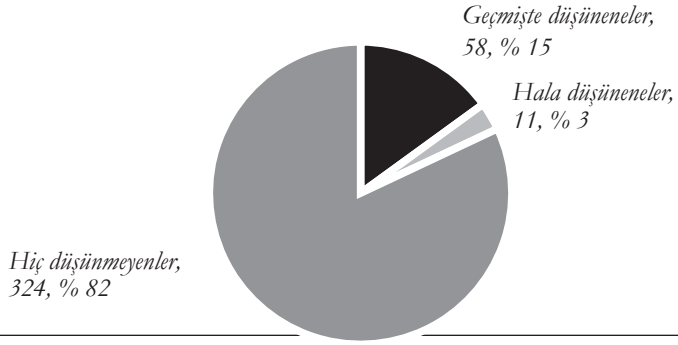
Şekil 34. Ankete katılanların arasında eşcinsel duyguların geçici olduğunu düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

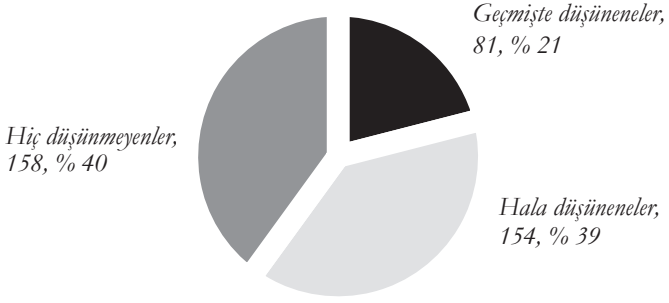
Şekil 35. Ankete katılanların arasında lezbiyenliği cinsel fantezi olarak görenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

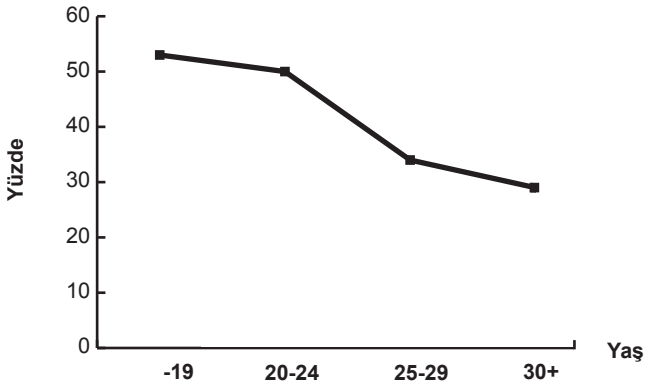
Şekil 36. Ankete katılanların arasında lezbiyenliği cinsel fantezi olarak görenlerin yaşa göre yüzde dağılımı.

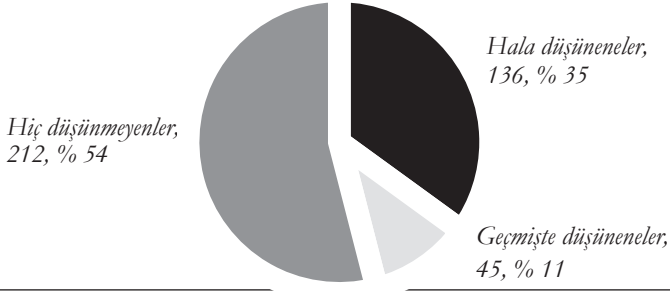
Şekil 37. Ankete katılanların arasında geyliğin erkeklige sığmadığını düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

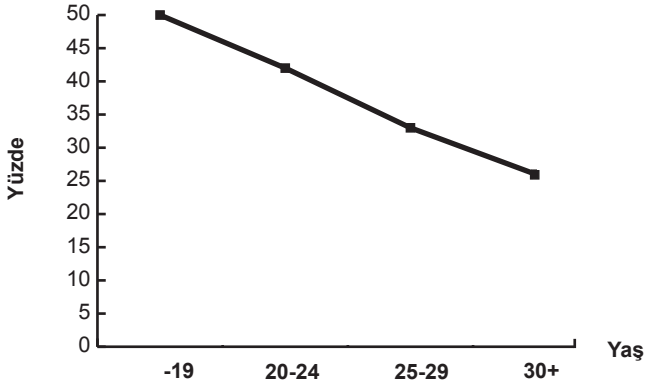
Şekil 38. Ankete katılanların arasında biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı.

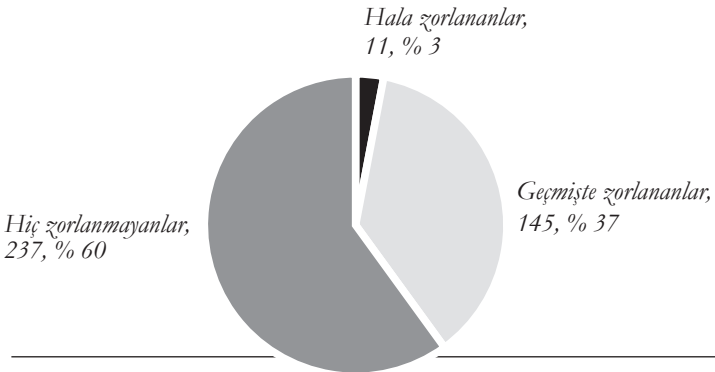
Şekil 39. Ankete katılanların arasında biseksüelliğin hala kararsızlık olarak görenlerin yaşa göre yüzde dağılımı.

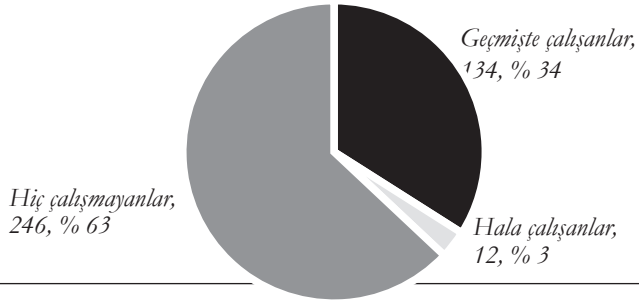
Şekil 40. Ankete katılanların arasında biseksüelliğin doyumsuzluk olduğunu düşünenlerin sayı ve yüzde dağılımı

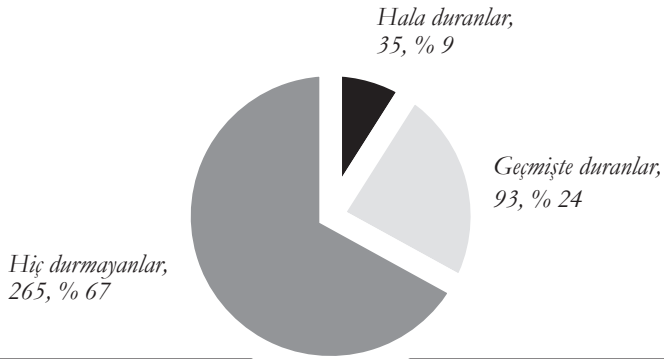
Şekil 41. Ankete katılanların arasında biseksüelliğin hala doyumsuzluk olarak görenlerin yaşa göre yüzde dağılımı.

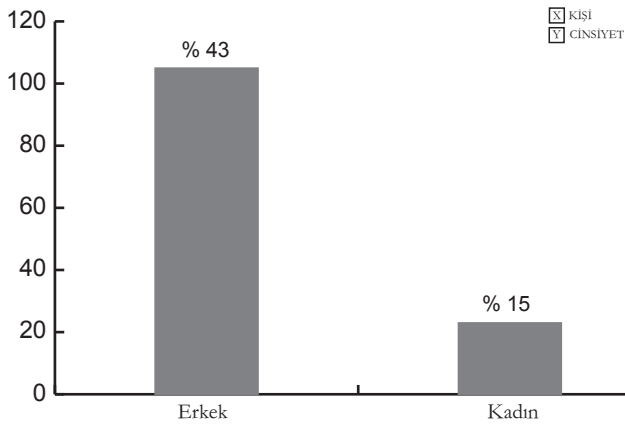
Şekil 42. Ankete katılanların arasında istemediği halde kendini heteroseksüel ilişkiler yaşamaya zorlayanların sayı ve yüzde dağılımı

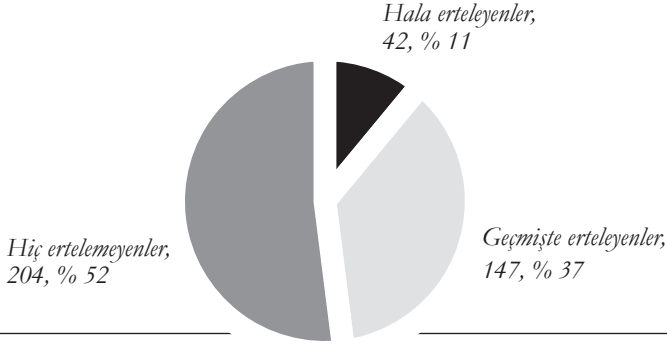
Şekil 43. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüelliğini unutmaya çalışanların sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 44. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüelliği anlaşılmasın diye eşcinsel olduğunu bildiği insanlardan uzak duranların sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 45. Ankete katılanların arasında eşcinsel/biseksüelliği anlaşılmasın diye eşcinsel olduğunu bildiği insanlardan uzaklaşanların cinsiyete göre yüzde dağılımı.

Şekil 46. Ankete katılanların arasında diğer eşcinsellere nasıl ulaşacağını bildiği halde tanışmayı erteleyenlerin sayısı ve yüzde dağılımı

Kıssadan Hisse...

% 56'ımız geçmişte veya hâlâ eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle yalnız kalmaktan korkuyor.

% 56'ımız geçmişte veya hâlâ doğru bilgiye ulaşamadığı için, cinsel yönelimiyle ilgili olumsuz duygulara kapılıyor.

% 48'imiz geçmişte veya hâlâ diğer eşcinsellere nasıl ulaşacağını bildiği halde tanışmayı erteliyor.

% 32'imiz geçmişte veya hâlâ cinsel yönelimi nedeniyle cehenneme gideceğini düşünüyor.

Erkeklerin kadınlara göre yaklaşık 3 katı, geçmişte veya hâlâ, cinsel yönelimi anlaşılmasın diye eşcinsel olduğunu bildiği insanlardan uzak duruyor.

Neden Ben...

İçinde yaşadığımız toplumun eşcinsel/biseksüelliğe dair olumsuz bakışı, cinsel yönelimlerimizi açıklayabilmemiz önünde bir engel oluşturmaktadır...

Malesef içinde yaşadığımız toplum, eşcinsel/biseksüel bireylerin varlığını yok sayabilmekte, dolayısıyla da bu durum, kişilerin cinsel yönelimlerini açıklayabilmelerinin önünde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Evden, işten atılma, iş bulamama, okul yaşamının sonlandırılması, arkadaş çevresi tarafından dışlanma ya da fiziksel şiddete maruz kalma gibi riskler, çoğu kez bireyleri, cinsel yönelimlerini gizlemeye ya da sadece “güvenilir” bir kesime açılmaya kanalize etmektedir. Böylelikle insanlar, ister istemez psikolojik gerilimleri, bunalmaları yaşamak zorunda kalmaktadırlar.

Bazı soruları, anket yanıtlayıcılarının cinsel yönelimlerini başka insanlara hangi oranlarda söylediğini öğrenebilmek amacıyla sorduk:

-
- Annenizden eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz?
- Babanızdan eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz?
- Evliyseniz veya karşı cinsiyetten sevgiliniz varsa, ondan eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz?

Tek bir soru altında ayrı ayrı sorulan diğerleri: Kardeşler, varsa çocuklar, komşular, öğrenci ise öğretmenler, okul çevresi; çalışıyor ise iş arkadaşları, işverenler vs. varsa üye olduğunuz dernekler, topluluklar; bunların dışında kalan arkadaş çevresinden...

Anketi yanıtlayan kişilerin açıklık durumlarını şu şekilde özetleyebiliriz:

Annesinden, babasından ve tüm kardeşlerinden eşcinsel/biseksüel olduğunu **gizlemeyen** 67 kişi var. (% 17)

Annesinden, babasından ve tüm kardeşlerinin hepsinden eşcinsel/biseksüel olduğunu gizleyen 155 kişi var. (% 39)

160 öğrenci arasından, öğretmenler, okul idaresi ve okul arkadaşlarının **hiçbirinden** eşcinsel/biseksüel olduğunu **gizlemeyen** 31 kişi var. (% 19)

160 öğrenci arasından, öğretmenler, okul idaresi ve okul arkadaşlarının **hepsinden** eşcinsel/biseksüel olduğunu **gizleyen** 28 kişi var. (% 18)

268 çalışan kişi arasından, işveren, müdür, iş arkadaşları, sorumluluğunda çalışanlar, iş bağlantıları, müşteri, firma çevrelerinin **hiçbirinden** eşcinsel/biseksüel olduğunu **gizlemeyen** 33 kişi var. (% 12)

268 çalışan kişi arasından, işveren, müdür, iş arkadaşları, sorumluluğunda

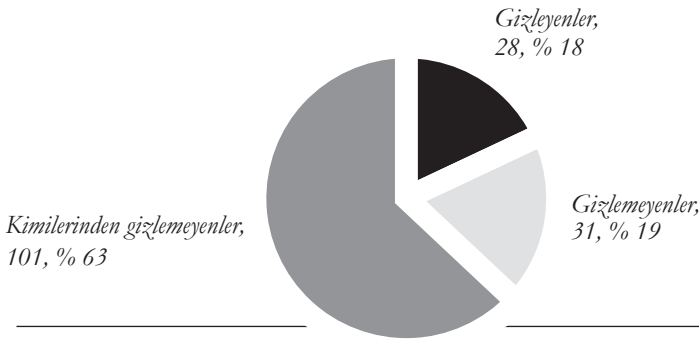
Ayşegül, iş yerindeki açılma deneyimini anlatıyor:

Şu anda bu metni iş yerimden yazıyorum, yanımda da ortağım var. Ben yazarken o da bilgisayardan yazdıklarımı okuyor. Tabii ki buraya kadar uzun bir yoldan geldik !! Beş senedir ortağım ama ben ona geçen sene açıldım. Korkularım vardı; ya öğrendiğinde ortaklıktan vazgeçerse, ya inançlı olduğu için ters tepki gösterirse, ya babama (kırk yıldır elektrik piyasasındaydı) benimle ilgili laflar gelir de rabatsız olursa, ya piyasa öğrenirse, vs.

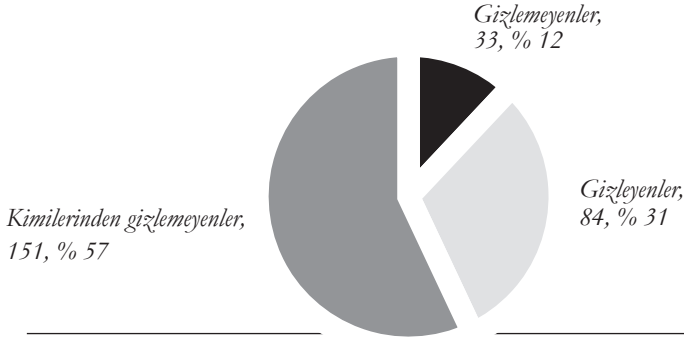
Daba önce birkaç yerde daba açılmışım, anlattıkça kolaylaşıyordu. Bu yüzden çok da fazla gizlemiyordum. İş yerindeki bilgisayarda KaosGL için çeviri yapıyordum, İngilizce gey ve lezbiyenler için açılma önerileri üzerine kitaplar okuyordum. Siteyi açık, kitabı masamın üzerinde bırakıyordum. Birkaç ay sonra, “ben senin sadece ortağın değil ağabeyin sayılırım, derdin sıkıntın olursa bana söyleyebilir, bana her şeyi anlatabilirsin” dedi. Ben pek ü z e r i m e a l ı n m a d ı m .

Ortağımın eşcinsel olduğumu anladığını biliyordum ama ben kendimi hazır hissettiğimde söyleyecektim. Bu konuşmanın üzerinden birkaç hafta geçtikten sonra; bildiğini biliyorum ama yine de seninle paylaşmak istiyorum, ben lezbiyenim dedim. Lambda’da çalıştığım, orada neler yaptığımızı anlattım. Onun da bana soruları oldu, eşcinsellik bakındaki önyargılardan babsettim. “Verdiğiniz mücadeleden dolayı size saygı duyuyorum, işiniz çok zor” dedi. Arada çalışmalarımızın devam edip etmediğini soruyor, Lambda’da eşcinsel danışma hattında nöbetim olduğunda bir saat erken çıkmam için yalan söylemem gerekiyor. Arkadaşlarımı korkmadan ona tanıştırabiliyorum. Bilgisayarda Kaos, Lambda ve girdiğim diğer eşcinsel web sitelerini silmem gerekiyor, hatta o da okusun diye bunları “sık

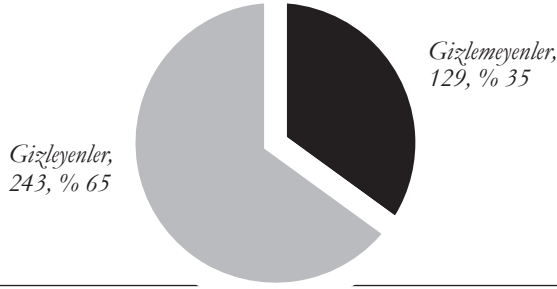
Şimdi de, açıklık durumuyla ilgili sorulara verilen yanıtlara ve yanıtlayıcıların açıklık durumlarına bakalım, daha sonra ise bazı sabit faktörlere bağlı değişimleri inceleyelim. Bu arada; bazı grafikler, sadece o soruya yanıt verenleri kapsamaktadır. Örneğin; kardeşlere açıklık durumu sadece kardeşleri olan bireylere sorulduğu için, bu konuyla ilgili grafik de sadece bu bireylerin sayısı üzerinden oranlandırıldı. Her grafiğin yanındaki kişi sayısı o soruyu yanıtlayanları göstermektedir. Dolayısıyla her grafik yanlarında belirtilen kişi sayısı üzerinden dikkate

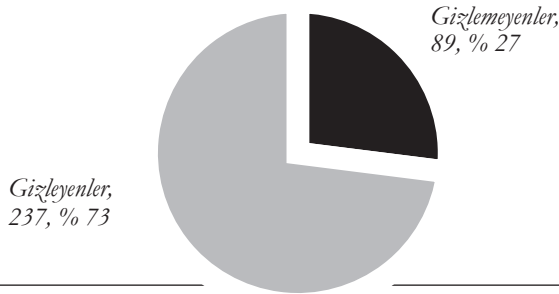
Şekil 47. Eğitim hayatı devam eden 160 kişinin öğretmenler, okul idaresi ve okul arkadaşlarına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 48. Çalışma hayatı devam eden 268 kişinin işveren, müdür, iş arkadaşları, sorumluluğunda çalışanlar, müşteri ve firma çevrelerine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

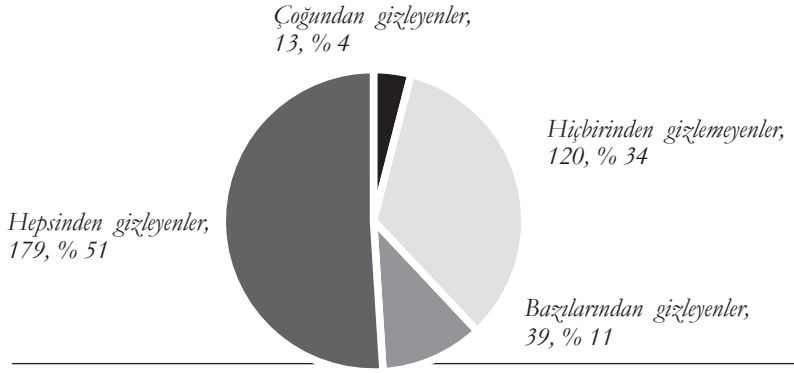
Şekil 49. Annesi hayatta olan 373 kişinin annesine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

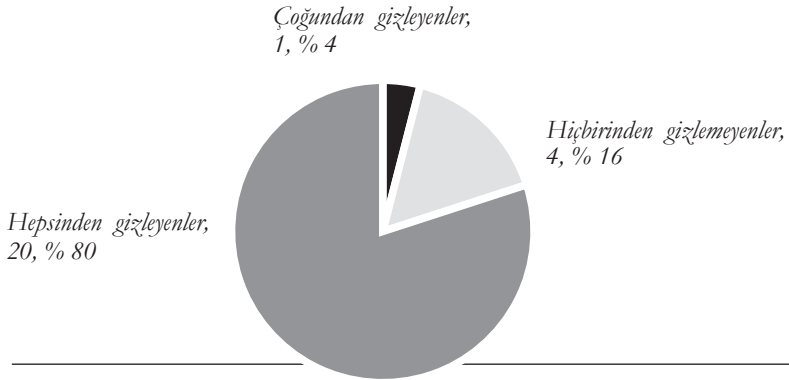
Şekil 50. Babası hayatta olan 326 kişinin babasına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

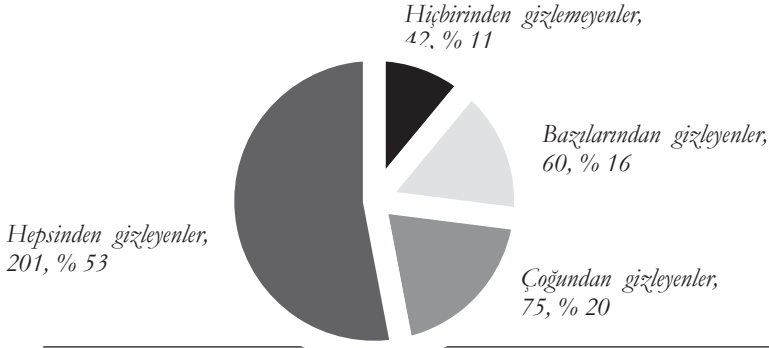
Şekil 51. Evli olan veya karşı cinsten sevgilisi olan 55 kişinin eşine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

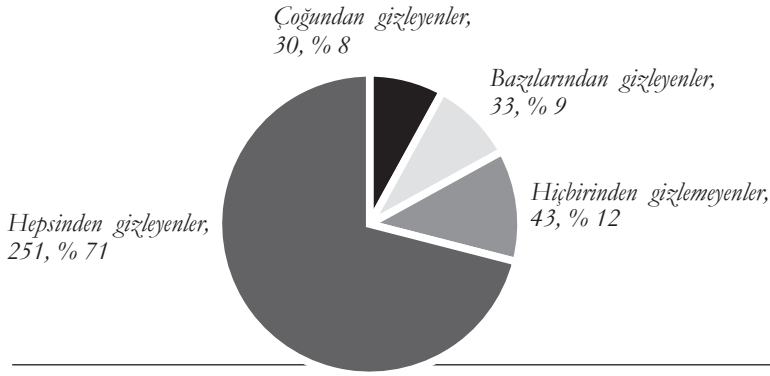
Şekil 52. Kardeşi olan 351 kişinin kardeşlerine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı.

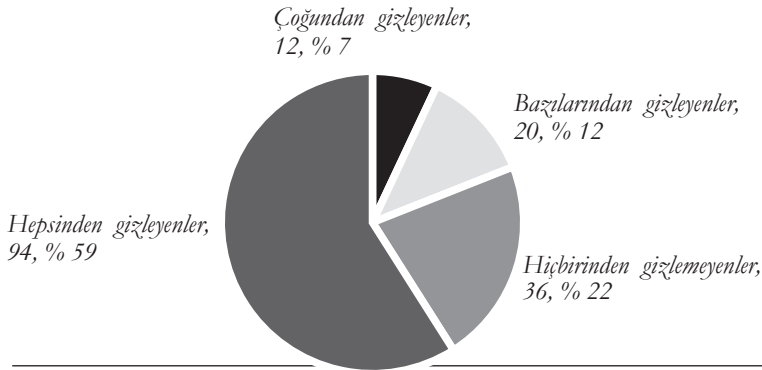
Şekil 53. Çocuğu olan 25 kişinin çocuklarına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

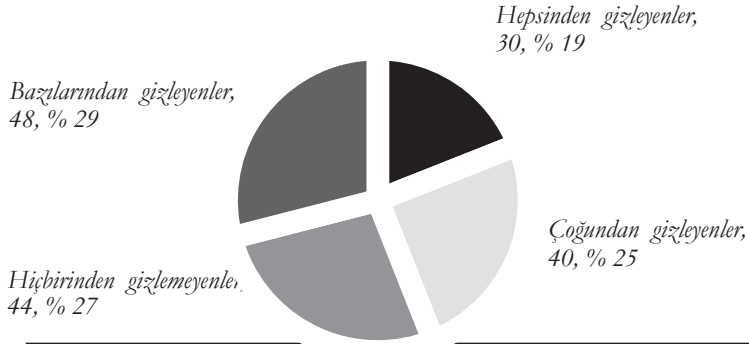
54. Akrabası olan 378 kişinin akrabalarına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

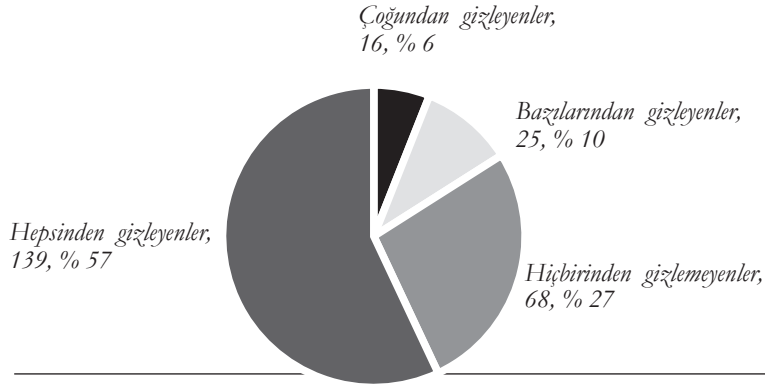
Şekil 55. Komşuları ile ilişkisi olan 357 kişinin komşularına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

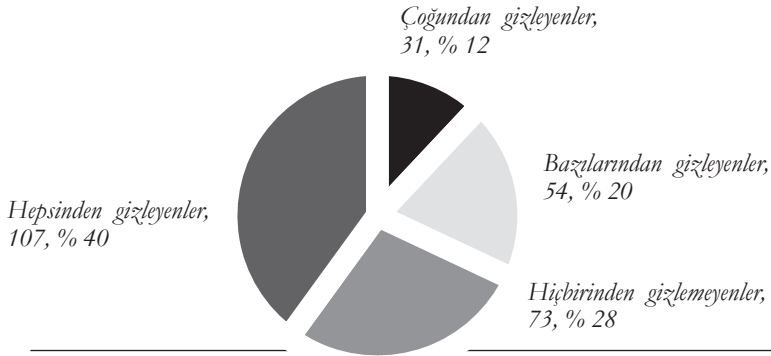
Şekil 56. Eğitimi devam eden 162 kişinin öğretmenler ve okul idaresine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

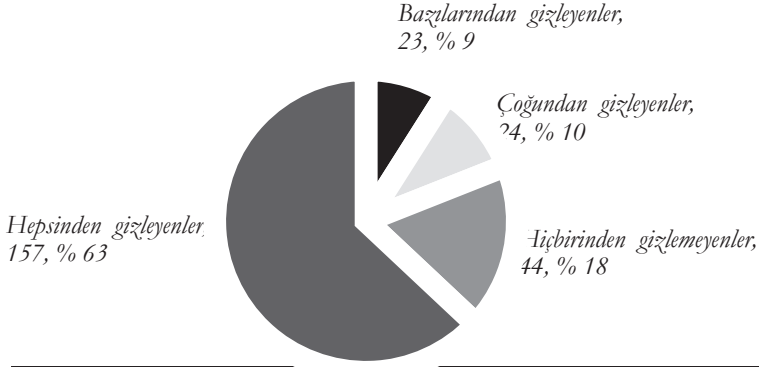
Şekil 57. Eğitimi devam eden 162 kişinin okul arkadaşlarına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

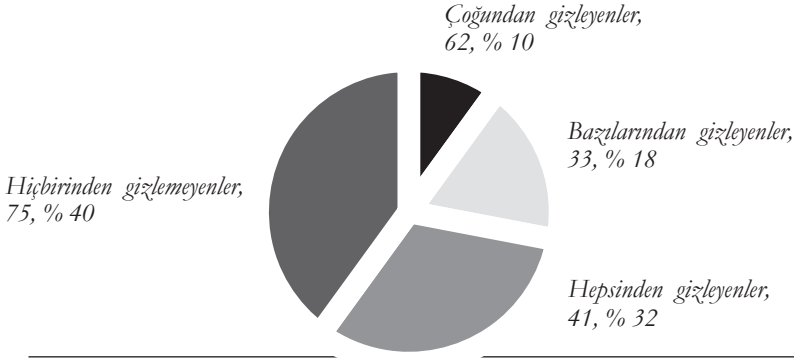
Şekil 58. Çalışma hayatı devam eden 268 işveren ve müdürlerine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

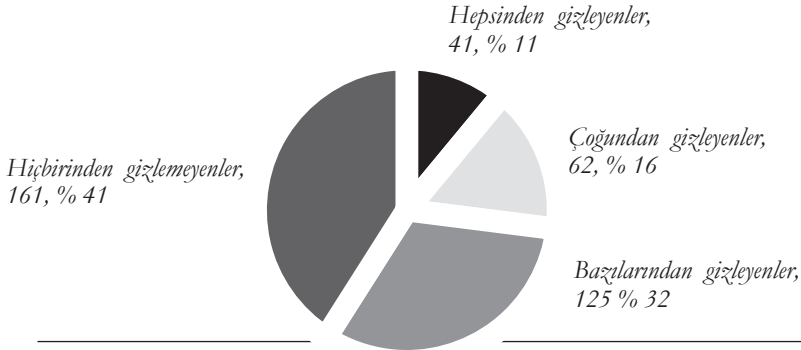
Şekil 59. Çalışma hayatı devam eden 265 kişinin iş arkadaşlarına açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 60. Çalışma hayatı devam eden 248 kişinin iş bağlantılarına ve müşterilerine açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

Şekil 61. Çeşitli derneklere üye olan 186 kişinin bu çevrelere açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

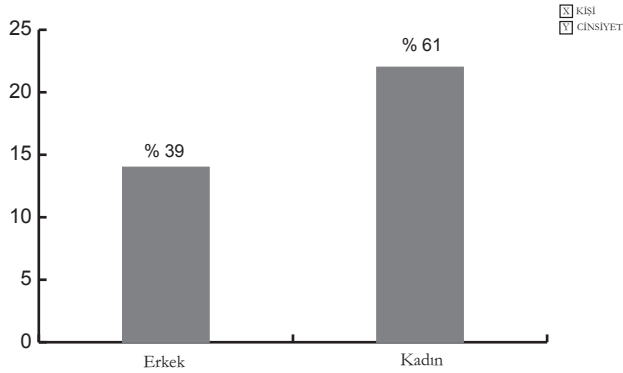

Şekil 62. Yukarıda saydığımız çevreler dışındaki arkadaş çevresi olan 389 kişinin bu çevrelere açık olma durumlarına göre sayı ve yüzde dağılımı

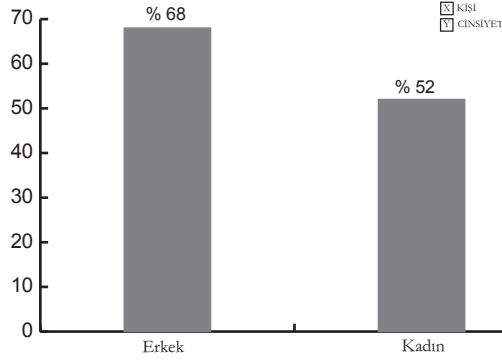
Anketten çıkan sonuçlardan biri, kadınların erkeklere oranla çevrelerine daha açık olduklarıdır...

Ankete yanıt verenler arasında, kadınların erkeklere oranla çevrelerine daha açık olduklarını görmekteyiz. İlk bakışta, kadın eşcinselliğinin erkek eşcinselliğine oranla daha az görünür olduğunu fark edebiliriz. Görünen imgeler ise, pornografik anlamda daha çok heteroseksüel erkeklerin cinsel fantezilerine hizmet edecek şekilde kurgulanmaktadır. Günümüz popüler kültüründeki lezbiyen kadın imgesi, başlı başına bir cinsel yönelim olmaktan çok; gelip geçici, zararsız bir eğlence unsuru olarak algılanmaktadır. Yaygın olarak beklenenin aksine bu, kadınların cinsel yönelimlerini benimseme ya da yönelimlerini çevrelerindeki bireylere açıklama süreçlerini daha kolay atlattıkları anlamına gelmemektedir.

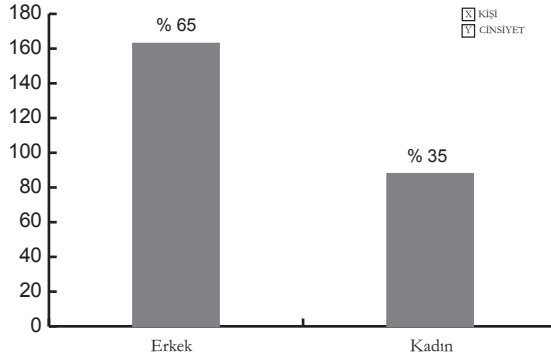
Anket aracılığıyla ulaştığımız kadınlarla erkekler arasında demografik açıdan çoğunlukla benzer cevaplarla karşılaşmış olmamızın yanında, “kiminle yaşıyorsunuz” ve “çalışıyor musunuz” sorularına verdikleri cevaplar arasında farklılıklar var. Ulaştığımız erkekler, kadınlara göre daha çok aileleriyle beraber yaşıyorlar. Ayrıca kadınlar arasında çalışanların oranı, erkeklere göre daha fazla. Bizim bu veriye dayanarak yaptığımız çıkarım, ulaştığımız kadınların erkeklere göre daha fazla kendi yaşamını kurmuş kişiler olduğudur. Yani, sosyal statüsü ne olursa olsun eşcinsel/biseksüel erkeklere daha rahat ulaşıyorken, ulaştığımız kadınlar daha çok yaşamlarını kendileri idame ettiren kişiler. Toplumun genelinde bunun tam tersi bir durum olduğunu bildiğimiz için, eşcinsel/biseksüel bir kadının bu anketten haberdar olup katılabileceği bir toplumsal çevreye dâhil olmuş olması, kendi ayakları

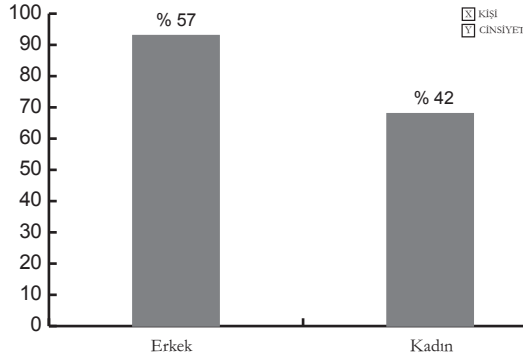
Şekil 63. Karşı cins eşlerinden cinsel yönelimlerini gizlemeyenlerin cinsiyete göre dağılımı

Şekil 64. Kardeşlerinin hiçbirinden cinsel yönelimlerini gizlemeyenlerin cinsiyete göre dağılımı.

Şekil 65. Komşularının hepsinden cinsel yönelimlerini gizleyenlerin cinsiyete göre dağılımı.

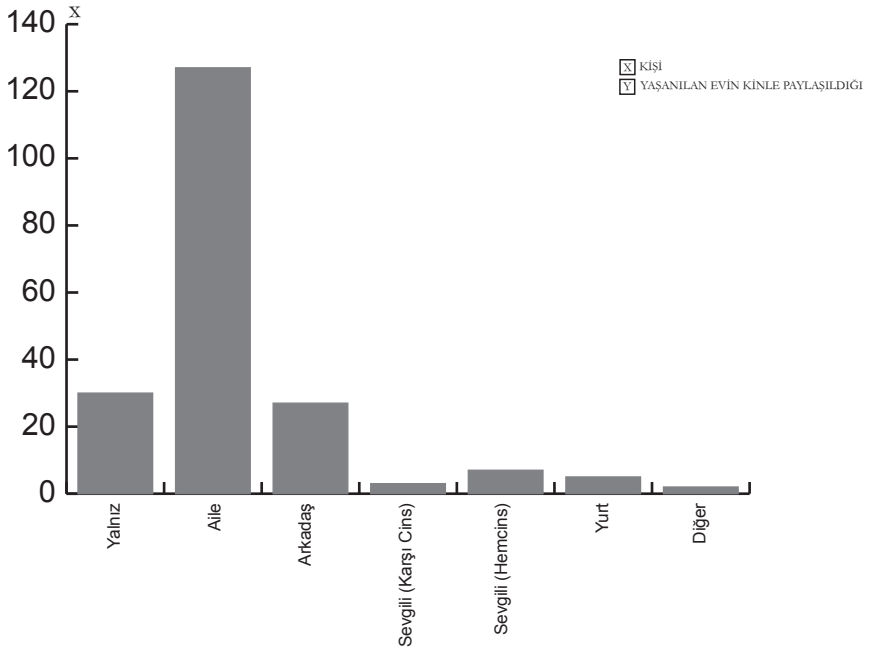
Şekil 66. Okul ve iş arkadaşları dışında kalan arkadaş çevresinin hiçbirinden cinsel yönelimini gizlemeyenlerin cinsiyete göre dağılımı.

Aileleriyle yaşayan eşcinsel/ biseksüel bireyler, cinsel yönelimlerini daha fazla gizlemek zorunda kalıyor...

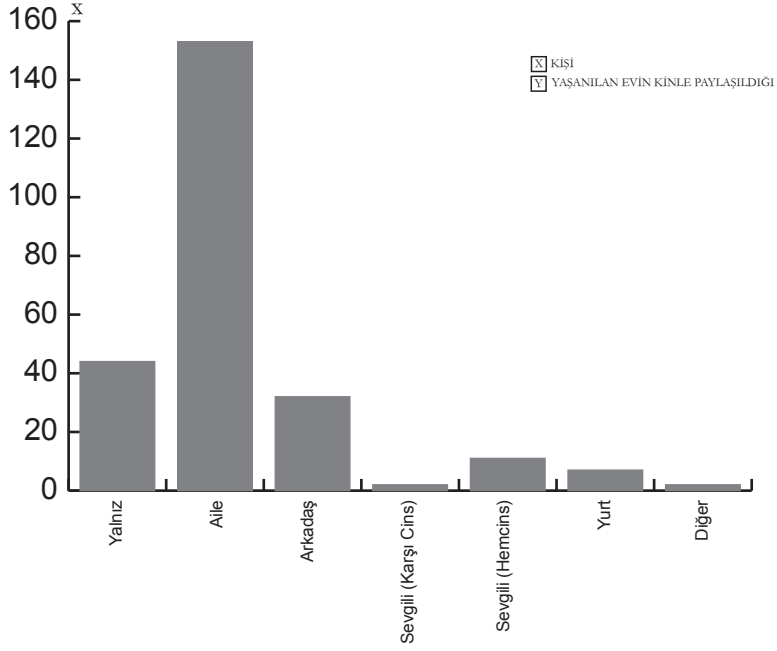
Aileleri ile yaşayanların, yaşamayanlara oranla cinsel yönelimlerini daha fazla gizlemek zorunda kalmaları ulaştığımız verilerden bir diğeri. Ailenin birey üzerinde yarattığı psikolojik baskı, bireyin açılmasında olumsuz bir etki yaratmaktadır. Aileyle olan ekonomik ya da psikolojik bağların, bireyin cinsel yöneliminin bir şekilde açığa çıkması durumunda kopması hatta kişinin evden atılması, evlatlıktan reddi, dışlanması gibi olasılıklar, aileyle yaşayan eşcinsel/biseksüel bireyleri cinsel yönelimlerini gizlemeye itmektir.

Aşağıdaki grafikler “Kiminle yaşıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar üzerinden oranlandırılmıştır. Bu grafiklerde “aile” sütununun en yüksek değerde olduğu fark edilmektedir. Bu durum, ailesiyle yaşayan bireylerin, başlıklarda belirtilen çevrelerden cinsel yönelimlerini daha çok gizlemek zorunda kaldıklarını göstermektedir.

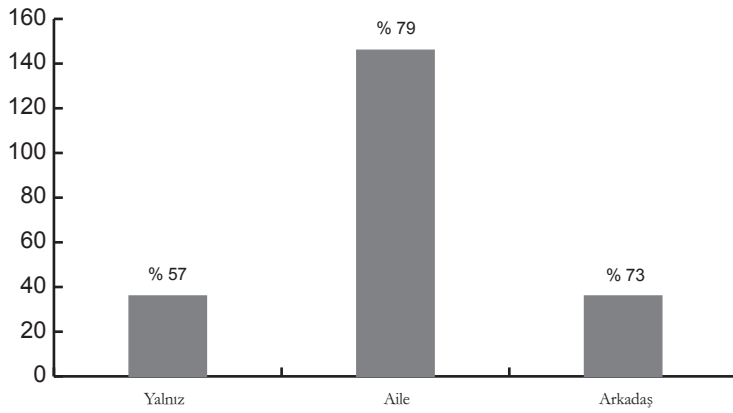
Eşcinsel ve Biseksüellerin Sorunları

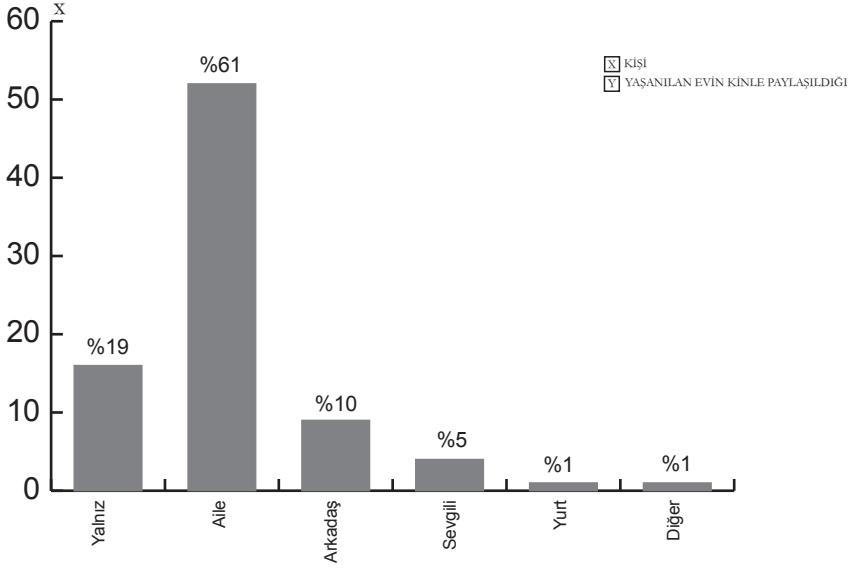
Şekil 67 : Akrabalarının hepsinden cinsel yönelimini gizleyenlerin yaşadıkları evin kiminle/kimlerle paylaşıldığına göre dağılımı .

Şekil 68 : Komşularının hepsinden cinsel yönelimini gizleyenlerin yaşadıkları evin kinle/kimlerle paylaşıldığına göre dağılımı .

Şekil 69. Babalarından cinsel yönelimini gizleyenlerin yaşadıkları evin kinle/kimlerle paylaşıldığına göre dağılımı.

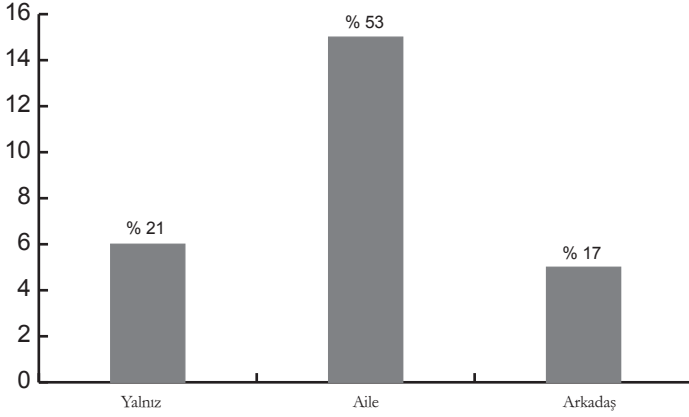
Şekil 70 : İş çevresinin hepsinden cinsel yönelimini gizleyenlerin yaşadıkları evin kiminle/kimlerle paylaşıldığına göre dağılımı .

Aileleriyle yaşamayan eşcinsel/biseksüel bireyler, cinsel yönelimlerini en çok arkadaşlarından gizliyorlar...

Okul çevresine açık olma veya olamama durumunda ise, aileyle yaşayanların değil, arkadaşlarıyla yaşayanların cinsel yönelimlerini daha fazla gizlemek zorunda kaldıkları ortaya çıktı. Belki bu seçeneği işaretleyenler, okul arkadaşlarıyla yaşamaktalar. Bu yüzden, tıpkı ailesiyle yaşayan bireylerin duydukları endişelerde olduğu gibi, bu seçeneği işaretleyenler de ev (muhtemelen aynı zamanda okul) arkadaşları tarafından dışlanmaktan endişe etmektedirler. Bu endişe de, cinsel yönelimlerini gizlemelerini beraberinde getirmektedir.

Ayşegül, okul döneminde arkadaşlarıyla yaşadığı bir anısını paylaşıyor:

İki senelik bir üniversite maceram oldu, yabancı bir ülkede idi. Yurtta dört arkadaş, iki ayrı odada kalıyorduk. Oda arkadaşımı çok seviyordum, onu kendime çok yakın hissediyordum. Yazdıklarından anlaşılacağı gibi o zamanlar eşcinsel olduğumu kabul etmemiştim, sadece çevremde gördüklerimden duyduklarımın farklı olduğunu biliyordum. Adını koymıyordum. Geçmişe dönüp baktığımda aslında Semiha'ya âşık olduğumu anlıyorum. Hep onunla birlikte olmak isterdim, elime geçen fırsatları da kullanmıştım. Elini tutardım, sarılırdım. Bir keresinde onu kucama oturmaya ikna etmiştim (çok zor olmamıştı ya neyse). Diğer oda arkadaşım odaya girdi ve bizi kucak kucaka görmesiyle kapıyı kapatması bir oldu. Ne olduğunu anlayamadım. İçimde kötü bir his vardı. Birkaç gün sonra, çok iyi anlaştığım, birlikte takıldığımız sınıf arkadaşım Melek beni bir kenara çekti ve hakkımda kötü dedikoduların dolaştığını söyledi. Umursamamaya çalıştım ama korkuyordum da! İnkâr ettim. Melek artık eskisi gibi benimle takılmıyordu. Semiha maddi durumunun iyi olmadığını söyleyerek okuldan ayrıldı. Onun gidişinden sonra kendimi daba da kötü hissetmişim. Bir arkadaşım vardı,

Şekil 71 : Öğretmen ya da okul idaresinden cinsel yönelimini gizleyenlerin yaşadıkları evin kiminle/kimlerle paylaştığına göre dağılımı .

Kıssadan Hisse...

Katılımcılar arasında, “bütün çevresine açık ya da bütün çevresine kapalı” olan hiç kimse yok.

Katılımcıların % 65’i cinsel yönelimini annesinden gizliyor.

Katılımcıların %73’ü cinsel yönelimini babasından gizliyor.

Aileleriyle yaşayan eşcinsel/biseksüel bireyler, cinsel yönelimlerini daha çok gizlemek zorunda kalıyorlar.

Anketimize katılan kadınlar, erkeklere oranla daha açık.

Açıldığımızda karşılaştığımız önyargılar...

Yaşamınız boyunca, çevrenize açılırken aşağıdaki yorumlarla karşılaştınız mı? Direkt olmasa bile ima yoluyla yapılmış olabilir...

Hepimiz, eşcinsel/biseksüel olduğumuzu söyleyene kadar heteroseksüel varsayıyoruz. Bu nedenle, cinsel yönelimimizi başkalarıyla paylaştığımız anlarda insanlardan çeşitli tepkiler alabiliyoruz. Bazı sorular sorarak, açılırken aldığımız tepkilerin ne sıklıkta olduğunu anlamaya çalıştık. Soru haline getirdiğimiz yargıları kendi deneyimlerimizden damıtmıştık. Verilen “Karşılaştım” yanıtlarının çoğluğuna bakacak olursak, bir eşcinsel/biseksüelin açılma deneyiminin ne kadar da toplumsal olduğunu görebiliriz. Bir arkadaşımıza açıldığımızda, bize “emin misin?” dediğinde, biliyoruz ki çoğumuz açıldığı zaman aynı tepkiyle karşılaşılabiliyor.

Verilen yanıtlara bakıp, soruların bazılarını iki kategoriye ayırdık. Birinci kategori, açılan kişinin neden eşcinsel/biseksüel olduğuna dair yargılardan oluşuyor:

- “Çocukluğunda çok mu sorun yaşadın?” (% 43)
- “Karşı cinsiyetin kötü davranışlarına mı maruz kaldın?” (% 35)
- “Eşcinsellerden etkilenmişsindir.” (% 35)
- “Çocukluğunda tacize mi uğradın?” (% 44)

Bu yargılarla yaklaşan kişilerin, kendisine açılan kişinin cinsel yönelimini olduğu gibi kabul ettiğini, fakat bir neden aradığını söyleyebiliriz. Kadınlar, “**Karşı cinsiyetin kötü davranışlarına mı maruz kaldın?**” sorusuyla erkeklere göre yaklaşık **2 kat daha fazla** karşılaşmışlar. Buradan, karşı cinsle ilgili olumsuz deneyimlerin, erkeklerden çok kadınları eşcinsel/biseksüel “yapacağına” dair bir inanış olduğunu çıkarabiliriz. “**Eşcinsellerden etkilenmişsindir**” yargısı ise çoğunlukla **genç insanlara** yöneltilmiş. **20 yaşın altındaki** kişilerin % **60**'ı bu yorumla karşılaşmışken, **40 yaş üstü** katılımcıların yaklaşık % **20**'si bu yargıyı duymuşlar. Bu yaklaşımı duyma oranı yaşa göre belirgin bir düşüş izliyor. Yaşı daha küçük olan kişilerin kendileri ile ilgili kararları kendi iradeleri ile değil de, başkalarının etkilemesi yoluyla aldıklarına dair yaygın bir toplumsal inanış bulunuyor. Fakat eğer başka insanların yaklaşımına göre kendi cinsel yönelimimizi belirliyor olsaydık, hepimizin heteroseksüel olması gerekmez miydi?

İkinci bir kategori ise, açılan kişinin iradesini yok sayarak, açılan kişinin cinsel yönelimini değiştirmeye dönük çabalar içeren yargılardan oluşuyor:

- “Emin misin?” (% 66)
- “Psikiyatra/psikoloğa görün.” (% 52)
- “Doğru insanı bulamamışsındır.” (% 54)
- “Geçici bir dönemdir bu.” (% 62)

Bir önceki eşcinsel/biseksüelliğin nedenini sorgulamaya dönük yargıları içeren gruptaki yaklaşımlarla % **50'den az** karşılaşmışken, eşcinsel/biseksüelliğimizin değiştirilmeye çalışılmasına dönük yargılar % **50'yi geçiyor**. “**Doğru insanı bulamamışsındır**” yargısıyla karşılaşan kadınlar daha fazla iken, katılımcıların kişisel harcama durumlarına baktığımızda,

Yeşim açılmayla ilgili bir anısını anlatıyor:

Genelde açıldığım insanlar eşcinsellik diye bir şeyin var olduğunu bilen ama eşcinsellik hakkındaki fikirlerini neye göre şekillendireceklerini bilmeyen insanlardı. Unutmadığım bir açılma anını anlat deseni, valla hiçbirini unutmadığım için size saatlerce hepsini anlatmak isterim. Hepsinin o kadar farklı ama bir o kadar da aynı yanları var ki, hiçbir ayrıntıyı kaçırmanızı istemem. Ama diğerlerinden tamamen farklı bir anını anlatsana, derseni, aklıma bir tanesi geliyor. Okulda açılmak istiyordum. Yakın arkadaşlarıma açılmıştım zaten. Ama ben herkesin bilmesini istiyordum. Çünkü Ebru ile Ahmet sevgili olduklarında herkes biliyordu. Canan da benim sevgilim olursa, bunu gizlenmesi gereken bir ayrılmış gibi yaşamak istemiyordum. Bir sevgilim de olmadığına göre nasıl açılacaktım herkese. En iyisi sırayla başlayayım dedim. Birkaç arkadaşına söyledim, sadece selamlaştığım, çok fazla bir şey paylaşmadığım. Bir bakayım ertesi gün, bu arkadaşlardan biri bemen yanıma gelip benimle koyu bir sobbete girmesin mi? İlk başta garipsediysem de, sonra anladım. Benim ona kendimle ilgili hem bana acıyacağı, hem de kendimi ona yakın hissettiğimi gösteren bir sırrımı verdiğimi düşünmüştü. Akşam evde bunun üzerine uzun uzun düşünüp, beni yalnız bırakmaması, sevecenlik göstermesi gereken biri gibi algılamıştı. Oysa “bugün ders kitaplarımı satın aldım” demek ne kadar özel bir şeyse, biseksüel olduğumu söylemek de o kadar özel bir şeydi benim için. Neyse, bu durum benim için aynı zamanda hem boş bir arkadaşlığın, hem de önyargıların farklı farklı tezahür edebileceğini öğrenmemin başlangıcı oldu.

Diğer yargıları/soruları ise kategorileştirmeden ele alalım:

Görüştüğümüz kişilerden % 31’i etrafındaki kişilere açılırken **“Bana âşık mısın?”** sorusu ile karşılaşmış. Bu soruyu soran kişilerin zihninde “bana eşcinsel/biseksüel olduğumu söylediğine göre, demek ki bana âşık” düşüncesi geçiyor olabilir. Oysa heteroseksüellik, “ben heteroseksüelim” diye özellikle ifade edilmese de, her tür yaklaşımda ortaya konan bir şey. Örneğin, sevgilimizden/ eşimizden bahsederken, eğer o kişi karşı cinsten ise aslında heteroseksüel yanımızı da söylüyoruz demektir. Dolayısıyla heteroseksüellik aslında her zaman söylenen bir şeyken, eşcinsel/biseksüel olmamız karşımızdaki kişiye âşık değilsen paylaşılacak bir şey olarak görülüyor bu yargıya göre. Yani, eşcinsel/biseksüelsen bunu gizlemen bekleniyor. Bu yargı aynı zamanda, eşcinsel/biseksüellerin her an cinsel partner arayışı içerisinde olan kişiler olarak görülmelerinden de besleniyor.

“Hiç onlara benzemiyorsun?” görüştüğümüz kişilerden % 75’ine söylenmiş. İkinci olarak en sık bu yargıyla karşılaşılıyor. Bu soruyu soran kişilerin, kendilerine açılan eşcinsel/biseksüel tanıdıkları ile zihinlerindeki eşcinsel/biseksüel imajının birbiriyle örtüşmediğini görüyoruz. Dörtte üçümüzün bu yargı ile karşılaşması oldukça dikkate değer bir sonuç. Bu soruyla karşılaşan erkeklerin oranı kadınlara göre daha fazla. Bundan, toplumda eşcinsel/biseksüel erkeklere dair toplumsal cinsiyete bağlı önyargıların daha fazla olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

“Nasıl sevişiyorsunuz?” görüştüğümüz kişilerden % 72’sine sorulmuş. En çok karşılaşılan üçüncü yargı/soru. Eşcinsel/biseksüelliğin, zihinlere ilk etapta cinselliği getirdiği çıkarımını yapabiliriz. Ancak bunun ötesinde, insanların kendisine eşcinsel/biseksüel olduğunu söyleyen kişilere cinsel yaşamları ile ilgili ayrıntıları rahatlıkla sorabildiklerini de ifade edebiliriz. Sanki cinsel yönelimini açıklamak, cinselliğiyle ilgili tamamen kamusal olmayı peşi sıra getiriyormuş gibi. **“Aktif misin, pasif misin?”** görüştüğümüz kişilerden % 78’ine söylenmiş. Bu da, en çok

Toplumda, her ilişkide bir erkek ve bir kadın olması gerektiği düşüncesi olduğu için ve erkek cinsel olarak aktif, kadın da cinsel olarak pasif algılandığı için, eşcinsel ilişkilerde de bir kişinin aktif diğerinin de pasif olacağı varsayılıyor. Aslında, bu sadece cinsellikle bağlantılı düşünülen, aynı zamanda da kadın ve erkekte toplumsal anlamda duyduğumuz beklentileri içeren bir bakış açısı. Yani, sadece cinsellikle bağlantılı olarak değil, yaşam içerisinde cinsiyetlerimize göre etken ve edilgen olarak değerlendiriliyor olmamızla da bağlantılı. Ek olarak, yukarıdaki paragrafta belirttiğimiz değerlendirme bu soru için de geçerli. Eşcinsel/biseksüel olan kişiler cinsellik hakkında herkesle konuşur/konuşuyordur/konuşmalıdır önyargısı.

Başkalarına açıldığımızda karşılaştığımız yorumların cinsiyete göre nasıl dağıldığına baktığımızda, 3 yaklaşımla en çok kadınların, 1 yaklaşımla da en çok erkeklerin karşılaştığını gördük. Kadınlar en çok:

- “Karşı cinsiyetin kötü davranışlarına mı maruz kaldın?”
- “Doğru insanı bulamamışsındır.”
- “Nasıl sevişiyorsunuz?”

Yargılarıyla karşılaşıyorlarken, erkekler “Hiç onlara benzemiyorsun?” yargısına kadınlardan daha çok rastlamışlar.

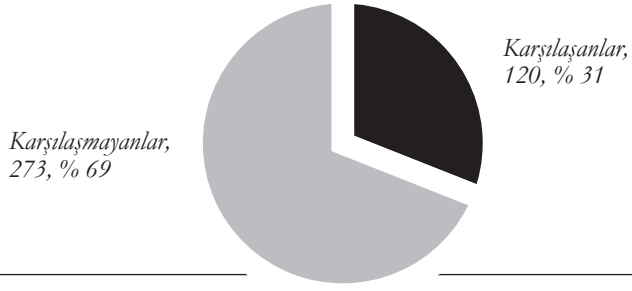
Yaşa bağlı olarak karşılaşma oranının belirgin bir şekilde azaldığı yaklaşım ise “eşcinsellerden etkilenmişsindir”. Özellikle yaşı 20’nin altında olanların, eşcinsellerden etkilendiği düşünülürken, yaş ilerledikçe kişinin cinsel yönelimine dair beyanı kendi iradesi dâhilinde algılanıyor.

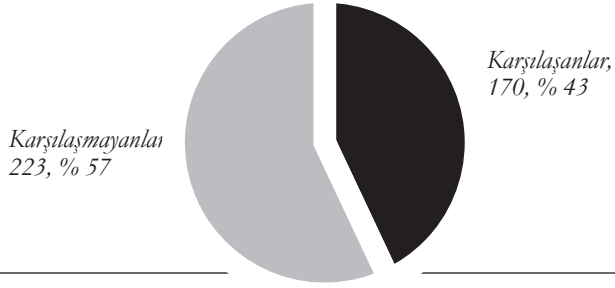
Şekil 72. Açılırken çevresindeki kişilerin “Emin misin?” sorusuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 73. Açılırken çevresindeki kişilerin “Psikologa/psikiyatru görün” önerisiyle karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

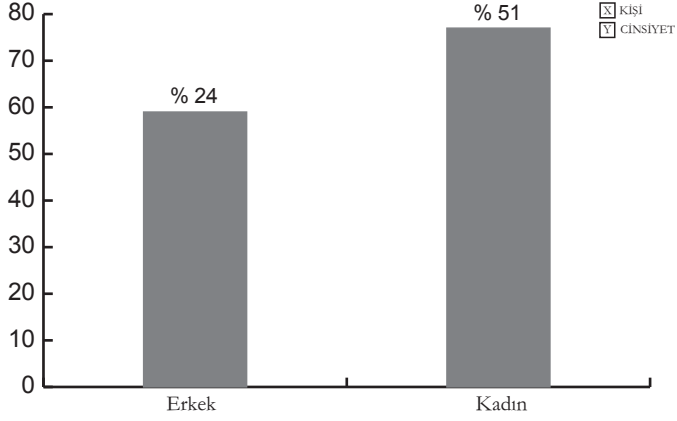
Şekil 74. Açılırken çevresindeki kişilerin “Bana âşık mısın?” sorusuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 75. Açılırken çevresindeki kişilerin “Çocukluğunda çok mu sorun yaşadın?” sorusuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

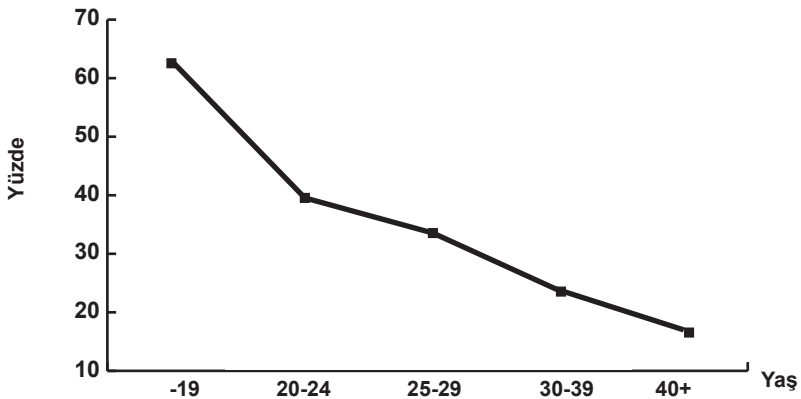
Şekil 76. Açılırken çevresindeki kişilerin “Karşı cinsiyetin kötü davranışına mı maruz kaldın?” sorusuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

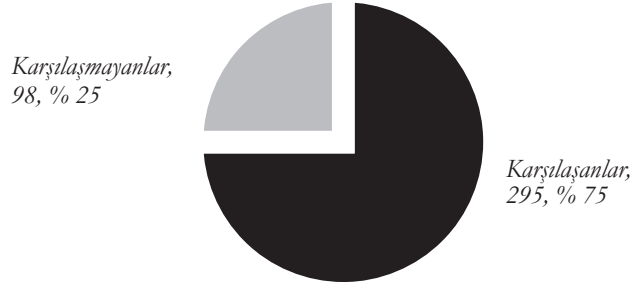
Şekil 77. Açılırken çevresindeki kişilerin “Karşı cinsiyetin kötü davranışına mı maruz kaldın?” sorusuyla karşılaşanların cinsiyete göre sayı ve yüzdesi.

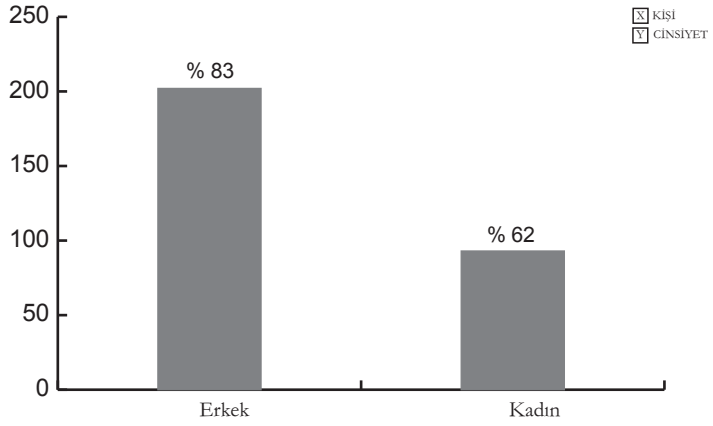
Şekil 78. Açılırken çevresindeki kişilerin “Eşcinsellerden etkilenmişsinizdir” yorumuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi.

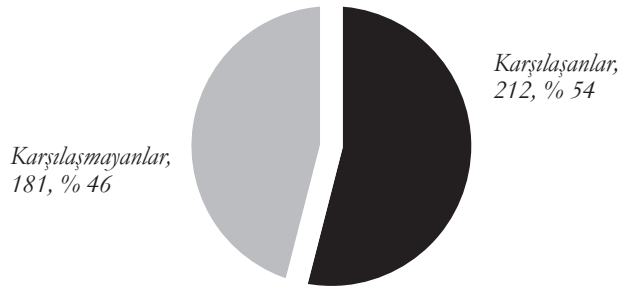
Şekil 79. Açılırken çevresindeki kişilerin “Eşcinsellerden etkilenmişsinizdir” yorumuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi.

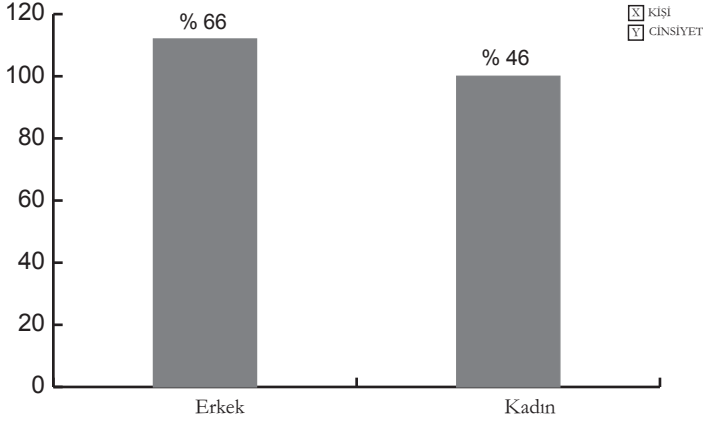
Şekil 80. Açılırken çevresindeki kişilerin “Hiç onlara benzemiyorsun” yorumuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

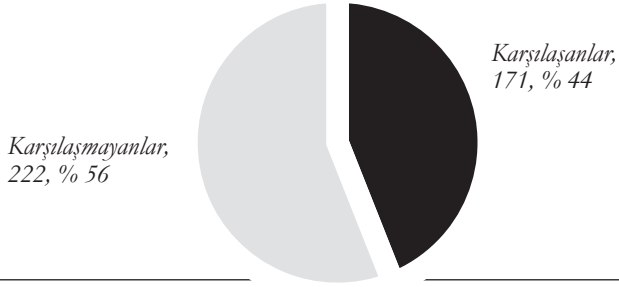
Şekil 81. Açılırken çevresindeki kişilerin “Hiç onlara benzemiyorsun” yorumuyla karşılaşanların cinsiyete göre sayısı ve yüzdesi.

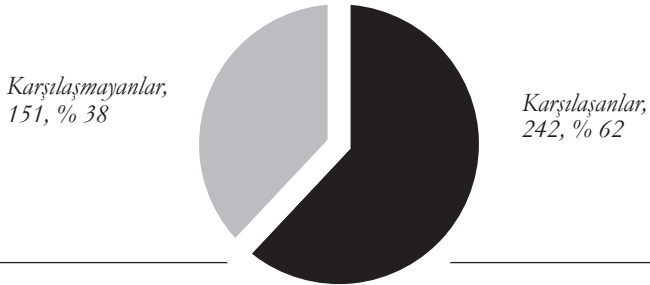
Şekil 82. Açılırken çevresindeki kişilerin “Doğru insanı bulamamışsındır” yorumuyla karşılaşanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 83. Açılırken çevresindeki kişilerin “Doğru insanı bulamamışsındır” yorumuyla karşılaşanların cinsiyete göre sayı ve yüzdesi.

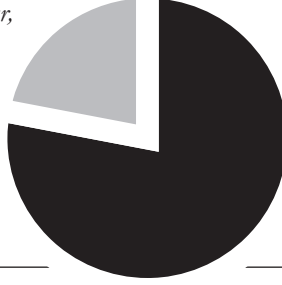

Şekil 84. Açılırken çevresindeki kişilerin “Çocukluğunda tacize mi uğradın?” sorusuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi

Şekil 85. Açılırken çevresindeki kişilerin “Geçici bir dönemdir bu.” yorumuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi

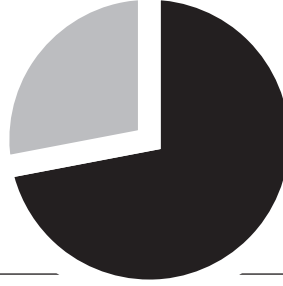
*Karşılaşmayanlar,
85, % 22*

*Karşılaşanlar,
308, % 78*

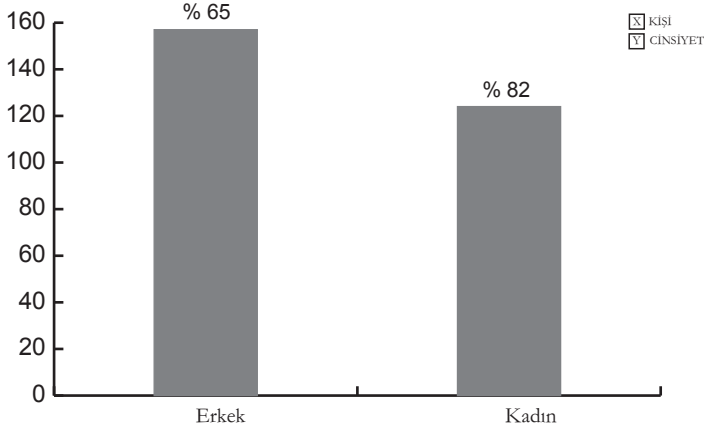
Şekil 86. Açılırken çevresindeki kişilerin “Aktif misin, pasif misin?” sorusuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi

*Karşılaşmayanlar,
112, % 29*

*Karşılaşanlar,
281, % 71*

Şekil 87. Açılırken çevresindeki kişilerin “Nasıl sevişiyorsunuz?” sorusuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi

Şekil 88. Açılırken çevresindeki kişilerin “Nasıl sevişiyorsunuz?” sorusuyla karşılaşanların cinsiyete göre sayı ve yüzdesi.

*Karşılaşmayanlar,
196, % 50*

*Karşılaşanlar,
197, % 50*

Şekil 89. Açılırken çevresindeki kişilerin konuyu geçiştirip susuşuyla karşılaşanların sayı ve yüzdesi

Açılmamakta Çözüm Değil ki...

Geçmişte ya da hâlâ, eşcinsel/biseksüelliğinizi gizlerken, aşağıdaki sorunlarla karşılaştınız mı?

Cinsel yönelimimizi başkalarının öğrenmemesini istediğimiz takdirde, yapacağımız şey sadece onlara eşcinsel/biseksüel olduğumuzu söylememekle sınırlı kalmıyor. Yaşantımızdaki pek çok ayrıntıya dikkat etmemiz, kendimizi pek çok konuda kısıtlamamız gerekiyor.

Görüştüğümüz kişilere, eşcinsel/biseksüel olduklarını başkalarından gizlemek için gerçekleştirmek zorunda bırakıldıkları pratikleri sorduk. Aşağıdaki grafiklerde verilen cevapları görebilirsiniz. Biz sadece en fazla karşılaşılan durumlardan bahsedeceğiz.

Geçmişte ya da hâlâ gerçekleştirmek zorunda kaldığımız pratiklerden en çok karşılaştıklarımız şunlar:

- Özel hayatınızla ilgili paylaşmak istediklerinizi anlatırken sansürlemek zorunda kaldığınız oldu mu? (bu durumla geçmişte ve hâlâ karşılaşma oranı: % 85)
- Özel hayatınızla ilgili yalanlar söyleyip bunları takip etmek zorunda kaldınız mı? (% 78)
- Evde eşcinsellikle ilgili kitapları ve dergileri saklamak zorunda kaldınız mı? (% 76)
- Karşı cinsten sevgiliniz varmış gibi rol yapmak zorunda kaldınız mı? (% 63)
- Bilgisayardaki dosyalarınızı veya internet kayıtlarınızı silmek zorunda kaldınız mı? (% 60)

Bu pratikleri hâlâ yaşıyor olma oranımıza göre de şu şekilde bir sıralama çıkmaktadır:

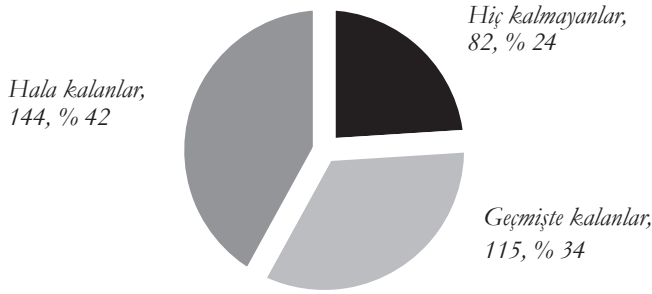
- Özel hayatınızla ilgili paylaşmak istediklerinizi anlatırken sansürlemek zorunda kaldığınız oldu mu? (bu durumla hâlâ karşılaşma oranı: % 64)
- Özel hayatınızla ilgili yalanlar söyleyip bunları takip etmek zorunda kaldınız mı? (% 52)
- Evde eşcinsellikle ilgili kitapları ve dergileri saklamak zorunda kaldınız mı? (% 42)
- Bilgisayardaki dosyalarınızı veya internet kayıtlarınızı silmek zorunda kaldınız mı? (% 39)
- Telefonlarınıza gelen mesajları silmek zorunda kaldınız mı? (% 36)

“Özel hayatınızla ilgili yalanlar söyleyip bunları takip etmek zorunda kaldınız mı?” ve “Karşı cinsten sevgiliniz varmış gibi rol yapmak zorunda kaldınız mı?” sorusuna “hâlâ” diye yanıt

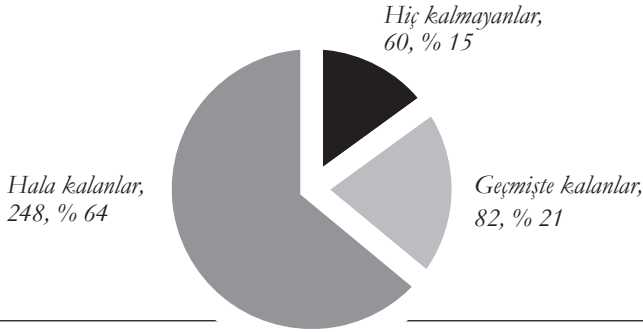
Ayşegül açılmayla ilgili bir anısını bizlerle paylaşıyor:

Aileme açıldıktan sonra pek bir özel hayatım kalmamıştı. Babam her şeyimi karıştırıyordu, çantam, odam, kitaplarım, vs. Aşık olduğum kadına aşkımla anlatan, Kaos ve Lambda gibi örgütlere de bilgi alma ve destek arayışıyla mektuplar yazıyordum. Kızkenim de eşcinsel olduğumu ve evde sorunlarla karşılaştığımı biliyordu, bana posta kutusu kiralamamı tavsiye etti. Kadıköy postanesinde bir kutu kiraldım. Mektuplarım oraya geliyordu. Babam kitabımın arasında mektubu çuğdanımda da posta kutusunun anahtarını buldu. Annemi yanıma gardiyan olarak verdi ve kutuyu kapatmaya gittik. Kendimi çok aşağılanmış ve çaresiz bırakılmış hissetmişim. Daba sonra açıldığım yakın bir arkadaşım kendi adıyla benim için yeni bir kutu kiraladı, o mektupları alıyordu, ona gidip okuyordum, sonra da ona bırakıyordum benim için saklıyordu. Evden ayrıldıktan sonra o arkadaşım ile konuştuğumda bana “mektuplarını almayacak mısın?” diye sordu. Artık saklaması gerekmiyordu.

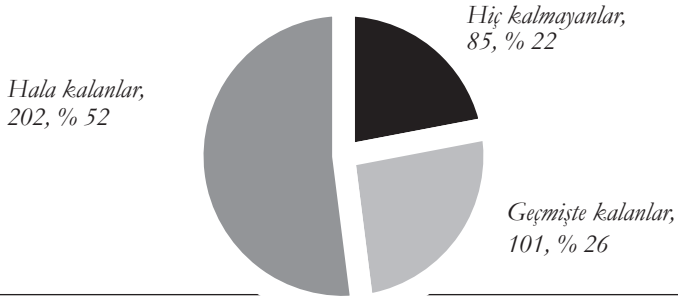
Bu sonuçlardan da anlayacağımız gibi cinsel yönelimlerimizi gizlemek için sürekli kendimize ait gerçekleri gizlemek zorunda bırakılıyor. Yukarıdaki rakamlar azımsanamayacak kadar çoklar. Kendimize ait gerçekliği; yaşamlarımızı, çevremizdeki insanlarla paylaşmamak için bu kadar çaba göstermek zorunda kalmamız hiç adil değil. Bu ikilemlerin içinde kalmaya zorlanmak, yaşamlarımızı ne kadar da güç bir hale getiriyor. Kendimizle ilgili herhangi bir gerçeği gizlemek zorunda kalmamız, kendimizi gizlediğimiz anlamına geliyor.

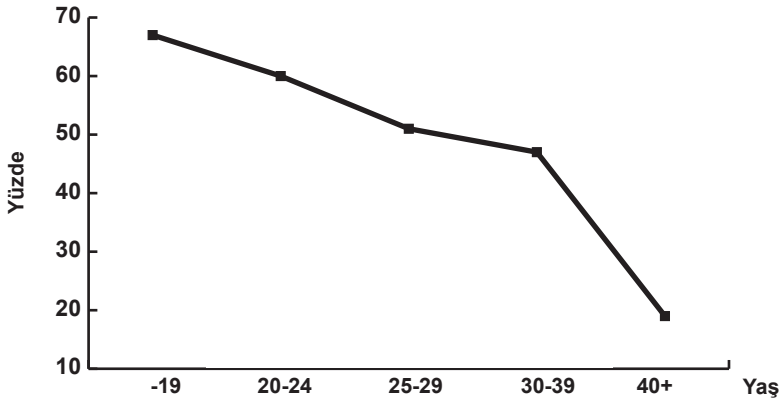
Şekil 90. Evlerinde, eşcinsellikle ilgili kitapları ve dergileri saklamak zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 91. Özel hayatlarıyla ilgili paylaşmak istediklerini anlatırken sansürlemek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

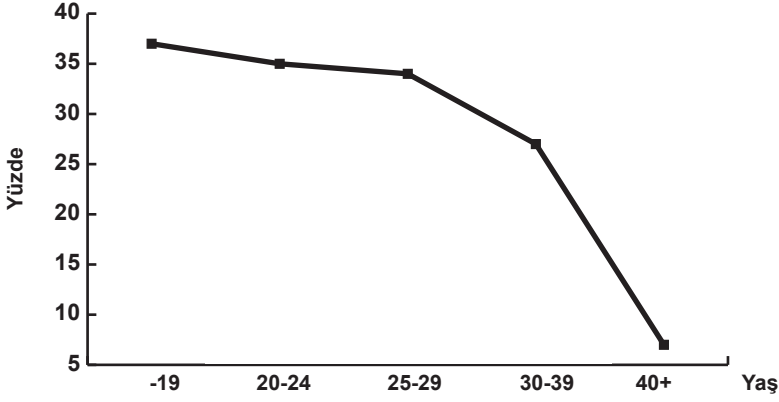
Şekil 92. Özel hayatlarıyla ilgili yalanlar söyleyip bunları takip etmek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

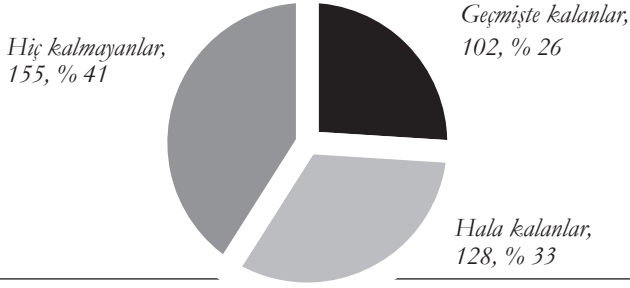
Şekil 93. Özel hayatlarıyla ilgili yalanlar söyleyip bunları takip etmek zorunda kalanların yaşa göre sayısı ve yüzdesi

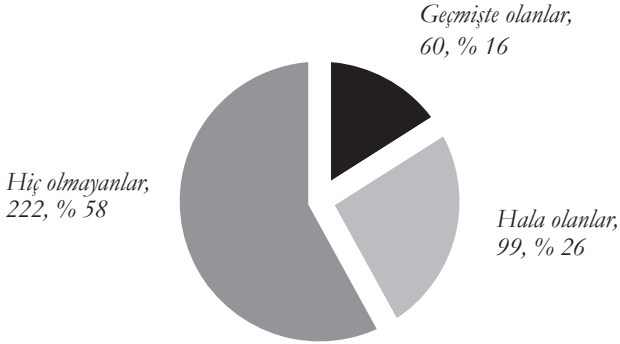
Şekil 94. Karşı cinsiyetten sevgilisi varmış gibi rol yapmak zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

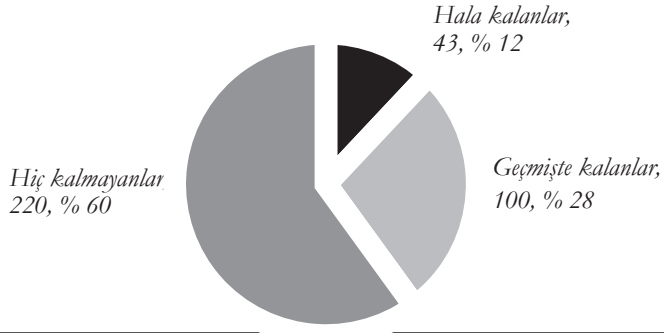
Şekil 95. Karşı cinsiyetten sevgilisi varmış gibi rol yapmak zorunda kalanların yaşa göre sayı ve yüzdesi

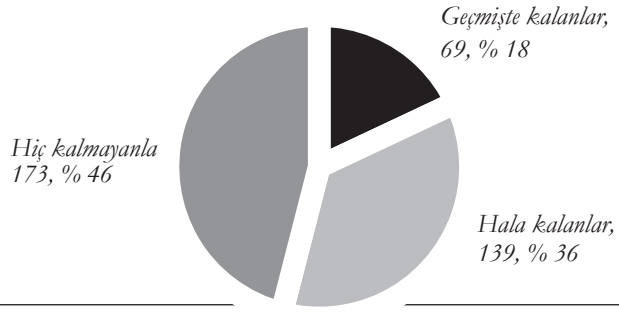
Şekil 96. Çevrelerindeki insanlar eşcinsellik hakkında olumsuz konuşurken sessiz kalmak zorunda kalanların sayı ve yüzdesi

Şekil 97. Eşcinsel/ biseksüel olduklarını bilen ve bilmeyen arkadaşlarını birbirleriyle tanıştıramayanların sayı ve yüzdesi

Şekil 98. Bilgisayarlarındaki dosyaları veya internet kayıtlarını silmek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 99. Telefonlarına gelen mesajları silmek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

Ne Zaman Evleneceksin...

Zorla evlendirildiniz mi?

Yaşadığımız toplumda, gerek kadınlar gerekse erkekler belli bir yaşa gelip ‘evlenip, çocuk çocuğa karışmalısın’ baskısını yaşıyorlar aileleri, akraba çevreleri ya da arkadaşları tarafından. Görüştüğümüz kişilerden 8 kişi zorla evlendirildiğini söyledi. Bu kişilerin kendileri ile ilgili verdikleri diğer bilgiler şu şekilde:

- Tamamı erkek. Görüştüğümüz hiçbir kadın zorla evlendirilmemiş.
- Eğitim durumu

Ortaokul mezunu	2
Lise mezunu	3
Üniversite mezunu	2
Lisans/doktorasını tamamlamış	1
- Medeni durum

Hâlâ evli	3
Artık bekar	5
- Aylık net gelir

201-500 YTL	1
501-1000 YTL	4
1001-3000 YTL	3
- Kişisel harcamalara ayrılabilen miktar

101-200 YTL	3
201-500 YTL	2
501-1000 YTL	2
1001 YTL +	1

Yakın çevrenizden, aşağıdaki tarzda baskılara maruz kaldınız mı?

Bazen cinsel yönelimimiz bilinse de bilinmese de, sırf yaşımız geldi diye “Ne zaman evleneceksin?” sorularıyla karşılaşmaya başlıyoruz. Cinsel yönelimimizi bilenler, evliliğin bizim için bir “kurtuluş” olduğu düşüncesiyle davranırlarken, bilmeyenler ise neden hâlâ evlenmediğimize akıl sır erdirememekteler. Evlilik baskısının, yaşadığımız en yaygın baskı türlerinden biri olduğunu söyleyebiliriz.

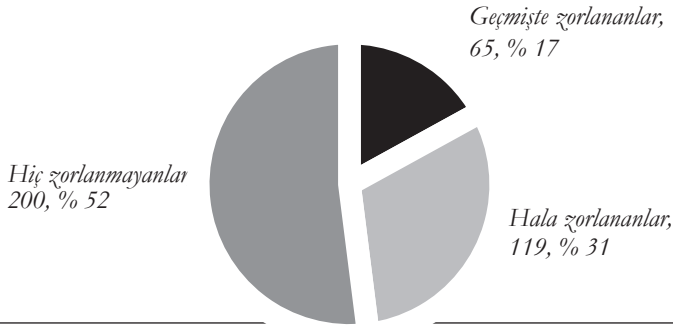
Ayşe bir anısını anlatıyor:

Benim evliliğim ailem için çok önemli. Doğduğum günden beri, benim için çeyiz düzülmeye başlanmıştı. Daba üniversiteden mezun olmadan da görücüler gelmeye başladı.

Annelerden farklı bir şehirde olmama rağmen, onlarla görüşen ailelerin oğulları ile tanışmam ve görüştüğüm kişiyi neden beğenmediğime dair açıklamalar yapmam gerekiyordu. Bir gün aileme lezbiyen olduğumu ve kız arkadaşımınla beraber yaşadığımı öğrendi. Gösterdikleri korkunç tepkileri ve yaşadığım zor günleri burada anlatmayacağım şimdi. Paylaşmak istediğim, onlara lezbiyen olduğumu söylememe rağmen, beni evlendirme çalışmalarının devam ettiği. Görücülerin ardı arkası kesilmedi. Aramız beni kabullenemedikleri için bozulduğu ve bana para yollamadıkları dönemlerde bile annem inanılmaz ücretler ödeyip çeyizime yeni eşyalar eklemeye devam etti. Mezun olup çalışmaya başlamıştım. Benim için hazırladıkları çeyizde bir eve yetecek kadar çok eşya vardı. Artık öğrenci yaşamından çıktığım için bu eşyaların en azından bir bölümünü bana vermelerini istiyordum. Ancak evlenmeden bu çeyizden hiçbir şey alamayacağımı söylediler. Çocukluğundan beri benim geleceğim için hazırladıkları eşyaları, ancak evimi bir erkekle beraber paylaşırsam kullanabilecektim. Aradan yıllar geçti, karşılıklı inatlaşmalarla dolu ve birçok görücü görüşmesiyle elbette. Sanırım nihayet kendime olan inancımı gördükleri için eşyaların ihtiyacım olan kısmını alabildim.

Görüştüğümüz kişilerin % 48'i evlenmeye zorlanmışken, % 54'üne de istemediği halde karşı cinsten sevgili bulunmaya çalışılmış. Konuyla ilgili sorduğumuz 4 sorudan en çok karşılaşılanlar bu ikisi.

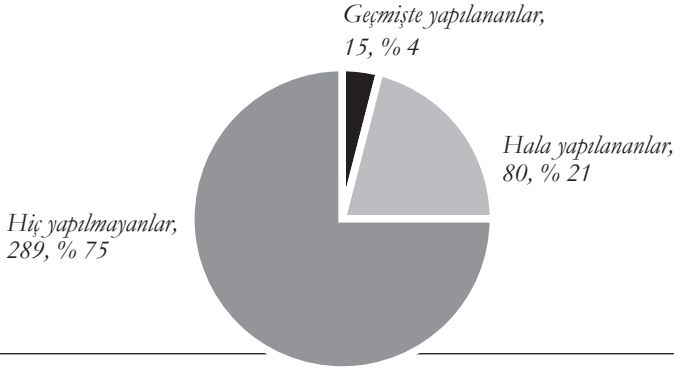
Her iki soruya geçmişte ya da hâlâ diyenlerin sayısına baktığımız zaman ise, görüştüğümüz kişilerin % 67'sinin bu iki durumdan **en az biriyle** ya da **her ikisiyle de** karşılaştığını görüyoruz. Dört durumdan herhangi biri, bazıları veya tamamı ile karşılaşmış kişilerin oranı ise % 70 olarak çıkıyor.

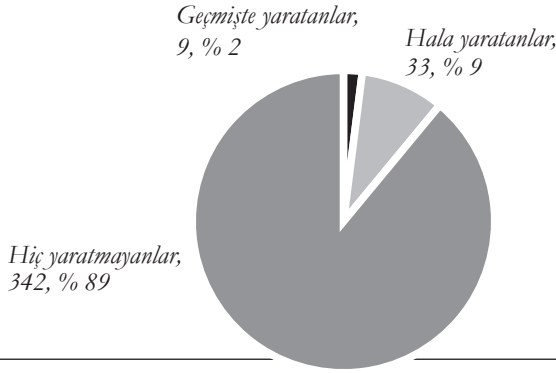
Şekil 100. Çevresi tarafından evlenmeye zorlananların sayısı ve yüzdesi

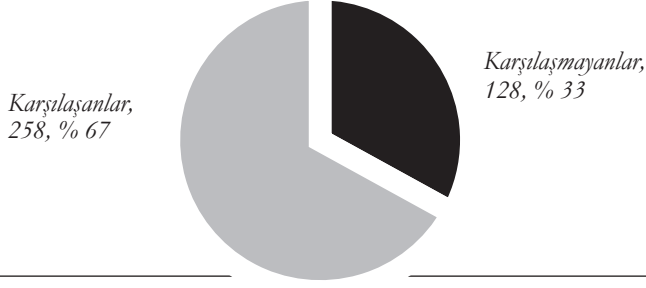
Şekil 101. İstemediği halde karşı cinsten sevgili bulunmaya çalışanların sayısı ve yüzdesi

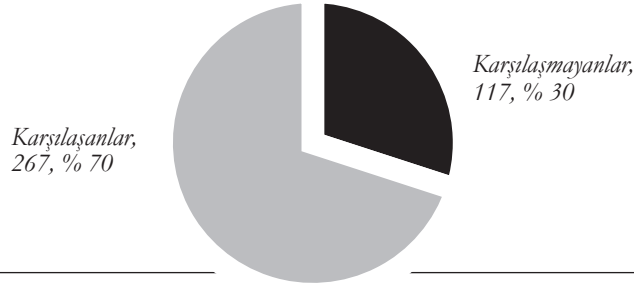
Şekil 102. Çevresinde evlenmemiş olması ile ilgili dedikodu yapılanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 103. Evli olmaması yaşamında olumsuzluklar yaratanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 104. Evlenmeye zorlanılan ya da karşı cinsiyetten eş/sevgili bulunmaya çalışanların birlikte sayı ve yüzdesi

Şekil 105. Evlilikle ilgili herhangi bir baskı ile karşılaşanların sayı ve yüzdesi

İstemediğiniz halde zorla geneleve götürüldünüz mü? (Sadece erkeklere soruldu)

Görüşüğümüz 242 erkeğin % 10'u zorla geneleve götürülmüş.

■ Eğitim Durumu	
Ortaokul mezunu	2
Lise mezunu	2
Üniversite mezunu	12
Lisans/doktorasını tamamlamış	9
■ Aylık net gelir	
201-500 YTL	6
501-1000 YTL	15
1001-3000 YTL	2
3000 YTL +	1
Cevap vermek istemeyen	1

■ Kişisel harcamalara ayrılabilen miktar

0-50 YTL	2
51-100	2
101-200 YTL	8
201-500 YTL	9
501-1000 YTL	2
Cevap vermek istemeyen	2

Kıssadan Hisse...

% 85'imiz özel hayatıyla ilgili paylaşmak istediği şeyleri sansürlemek zorunda kalıyor.

% 75'imiz "Hiç onlara benzemiyorsun" yargısıyla karşılaşılıyor.

% 66'ımız "Emin misin?" sorusuyla karşılaşılıyor.

% 63'ümüz karşı cinsten sevgilisi varmış gibi rol yapmak zorunda kalıyor.

% 50'imiz çevresine açıldığında konunun geçiştirilip susulmasıyla karşılaşılıyor.

% 39'umuz hâlâ bilgisayar ve internet kayıtlarını silmek zorunda kalıyor.

Şiddet: Her Yerden...

Cinsel yönelimlerimizden kaynaklanan farklı şiddet türlerine maruz kalıyoruz...

Biz eşcinsel/biseksüel kadın ve erkekler olarak, farklı şiddet türlerine maruz kalıyoruz. Kimi insanlar bu şiddeti eşcinsel/biseksüellere yönelik nefretten kaynaklı, kimisi de bizleri değiştirme yönünde baskı oluşturmak amaçlı uyguluyor. Hayatlarımızda ağır sonuçlar oluşturan bu şiddet olayları, yolda yürürken tanımadığımız birinin laf atmasından okul arkadaşlarımızdan dayak yememize kadar farklı şekillerde ortaya çıkabiliyor. Araştırmamızın bu bölümünde yaşadığımız şiddet olaylarını bir araya getirelim dedik. Seslerimizi birleştirelim, bizleri yalnızlığa, çaresizliğe sürükleyen olayların dökümünü yapaalım dedik.

Anket katılımcılarına, cinsel yönelimleri nedeniyle şiddete maruz kalıp kalmadıklarını sorduk. Farklı şiddet türlerini 6 kategoriye ayırdık. Bunlardan yarısı fiziksel, diğer yarısı da sosyal şiddet üzerine idi. Fiziksel şiddeti de kendi içinde, yarattığı etki açısından üçe ayırdık. Katılımcıların fiziksel şiddet ile ilgili sorduğumuz sorulara verdiği yanıtları bölümün sonundaki grafiklerde görebilirsiniz.

Sosyal şiddet türlerinden en az birini yaşamış olanlarımızın oranı (% 87), **fiziksel şiddet türlerinden en az birini** yaşamış olanlarımızdan (% 23) daha **büyük**. Cinsel yönelimimizin heteroseksüellik olmaması nedeniyle hem fiziksel hem sosyal şiddeti bu kadar ağır yaşıyor olmamız, toplumun eşcinsel/biseksüellere yönelik nefretini ortaya koyuyor.

Katılımcılara, uğradıkları şiddet türlerinin yanı sıra, bu şiddetin kim tarafından uygulandığını da sorduk. Her şiddet türü için ayrı ayrı verilen yanıtları aşağıdaki tablolarda bulabilirsiniz. Şiddetin kim tarafından uygulandığına dair katılımcılara gösterdiğimiz bir listeden, ilgili kişileri seçerek bize söylemelerini istedik. Bu liste şu şekilde:

- Anne
- Baba
- Kardeşler
- Karşı cinsiyetten eş/sevgili
- Çocuklar (kendi çocukları)
- Akraba çevresi
- Komşular
- Öğretmenler, okul idaresi
- Okul arkadaşları
- İşveren, müdür, vs.
- İş arkadaşları, sorumluluklarında çalışanlar
- Müşteriler, firma çevreleri
- Üye oldukları dernekler, topluluklar
- Bunların dışında kalan arkadaş çevresi (aile, akraba, okul, iş çevreleri dışından arkadaşlar)
- Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis, vs.)
- Tanımadıkları kişiler
- Diğer

Bu rakamların (kişi sayılarının) 393 kişi arasındaki oranlarını grafiklere yansıtmadık. Çünkü cinsel yönelimimiz nedeniyle şiddete maruz kalmamız, cinsel yönelimimizle ilgili açık olup olmamızla da bağlantılı. Şiddete maruz kalma oranını gösteren genel rakamları açıklıkla ilgili sorduğumuz soruların yanıtlarıyla karşılaştıramıyoruz. Çünkü anketin sonuçlarına göre, bütün katılımcılar çevrelerindeki kimi insanlara “açık”lar, kimilerine de değiller. Herkese tamamen açık veya herkese tamamen kapalı hiç kimse yok. Yukarıdaki toplam rakamlar açıklık durumları göz ardı edilerek yazılmıştır.

Bu kişi sayılarını oran biçiminde yazabilmemiz için, tüm katılımcıların değil, şiddet gördüğü kişiye açık olanların oranını almamız doğru olacaktır. Açıklayıcı olması için, anne tarafından uygulanan “eşcinselliğini yok saymak” şiddet tipini ele alalım. **75 kişinin** cinsel yönelimi **annesine tarafından** yok sayılmış. Eğer, **tüm katılımcılar** üzerinden oran alırsak, bu rakam % **19**'dur. Fakat annesine **açık olan kişiler** arasından kaç kişinin bu şiddet türüne maruz kaldığına baktığımızda oranın % **40**'a çıktığını görüyoruz. Her şiddet türü ve her şiddet uygulayıcısı açısından tek tek bu rakamları aşağıdaki grafikler sayesinde paylaşıyoruz. Bu grafiklere dair eklemek istediğimiz başka bir bilgi de, **tüm katılımcılar arasından annesinden** bu şiddet türünü gördüğünü söyleyenler **75 kişi** iken, **annesine açık olduğunu belirten** katılımcılar arasından bu şiddet türünü gördüğünü söyleyenler **52** kişi. Bu rakamlar arasındaki fark, eşcinselliğimizi açıkça paylaşmadığımız kişilerden de şiddet görebilmemizden kaynaklanmaktadır. Örneğin aileler veya arkadaş çevrelerinde, biz kendilerine açık olmasak bile, tahmin veya dedikodu nedeniyle cinsel yönelimimiz bilinebilir. Başka bir gerçek de, cinsel yönelimimizi paylaştığımız kişilerden şiddet gördükten sonra, şiddeti durdurmak için, cinsel yönelimimizin değiştiğine dair yalan söylemek zorunda kalabilmemiz. Dolayısıyla şu an annesine kendi iradesi ile açık olmayan kişiler de annelerinden cinsel yönelimleri nedeniyle şiddet görebilirler. Rakamlara boğulup çok fazla karmaşa yaşayalım diye, aşağıdaki grafikleri açık olan kişiler üzerinden verdik. Yani, örneğin anne sütunundaki rakamlar, annesine açık olan ve annesinden belirtilen şiddet türüne maruz kalan kişilerin sayısındır.

Şiddet türlerine göre karşılaştığımız şiddet durumlarının en çok kim tarafından uygulandığına bir göz atalım:

Doktora gitmesine neden olacak kadar fiziksel şiddet uygulayanlar:

Kardeşlerine açık olanların % **1.16**'sı, **kardeşlerinin** uyguladığı, **doktora gitmelerine neden olacak kadar** fiziksel şiddete maruz kalmışlar. Açıklık oranı gözetilmeksizin kişi sayısı açısından baktığımızda ise, bu türde şiddet en çok **arkadaş çevresinden** gelmektedir.

Doktora gitmesine neden olmasa da, dışarıdan anlaşılacak kadar fiziksel şiddet uygulayanlar:

Okul arkadaşlarına açık olanların % **2.27**'si, **okul arkadaşlarının** uyguladığı, **doktora gitmesine neden olmasa da, dışarıdan anlaşılacak kadar** fiziksel şiddete maruz kalmışlar. Bu oran içerisindeki **kişi sayısı 7**'dir.

Dışarıdan anlaşılmayacak kadar fiziksel şiddet uygulayanlar:

Okul arkadaşlarına açık olanların % **8.33**'ü, **okul arkadaşlarının** uyguladığı, **dışarıdan anlaşılmayacak kadar** fiziksel şiddete maruz kalmışlar. Bu oran içerisindeki kişi sayısı **15**'dir. Bu oranı izleyen en yüksek diğer oran ise, kişilerin kendi **arkadaş çevrelerinden** gelmektedir. (**10 kişi, % 2,3**)

Sözlü yaklaşımlarla şiddet uygulayanlar:

Okul arkadaşlarına açık olanların % **51.52**'si, **okul arkadaşları** tarafından **sözlü yaklaşımlarla** rahatsız edilmiş. Bu oran içerisindeki kişi sayısı **123**'tür. Bu oranı izleyen en yüksek diğer oran ise, kişilerin kendi **arkadaş çevrelerinden** gelmektedir. (**100 kişi, % 26.15**)

İlişkisini tamamen kesenler:

Eşcinselliğini yok sayanlar:

Okul arkadaşlarına açık olanların % 40.91'inin cinsel yönelimi, **okul arkadaşları** tarafından yok sayılmıştır. Bu oran içerisindeki kişi sayısı 74'tür. Bu oranı izleyen en yüksek diğer oran ise, **annelerden** gelmektedir. (52 kişi, % 40.31)

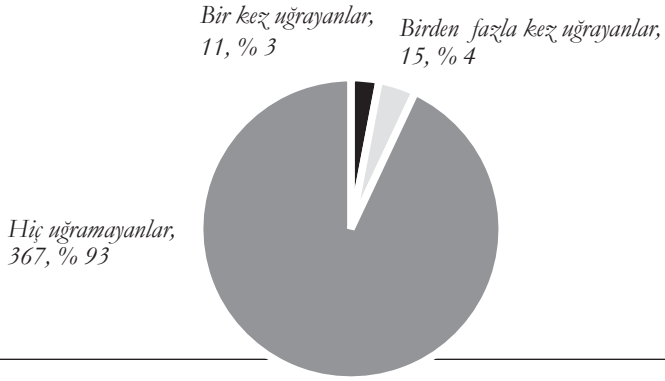
Rakamlardan yola çıkarak söyleyebileceğimiz başka bir durum ise, genellikle en çok tercih edilen şiddet uygulama biçiminin **cinsel yönelimin yok sayılmasıdır**. Çoğu grafikte önümüze çıkan bu tablo, **öğretmenler, okul idaresi, okul arkadaşları** ve **iş arkadaşları** grafiklerinde değişmektedir. Bahsettiğimiz kesimlerin, daha çok **sözlü yaklaşımlarla** şiddet uygulamayı tercih ettiğini görmekteyiz. Dolayısıyla bizler, **okul ortamı** ve **iş arkadaşları** arasında daha **aktif bir sosyal şiddete** maruz kalırken, aile gibi diğer kesimlerde, **cinsel yönelimimizin yok sayılması** biçiminde, **pasif bir sosyal şiddet** türüyle karşılaşmaktayız.

Karşı cinsten eş veya sevgili tarafından çoğunlukla uygulanan şiddet türü ise **ilişkiyi tamamen kesmek** yönünde.

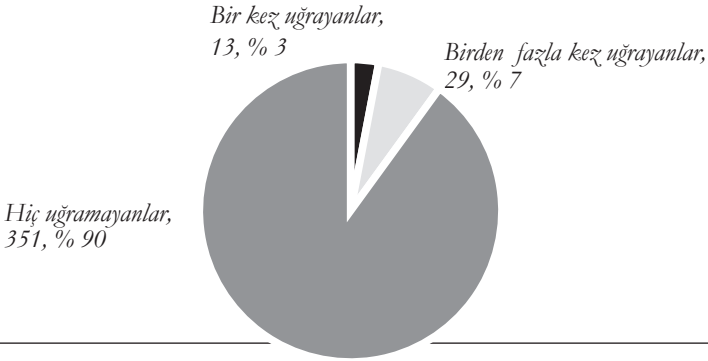
Buraya kadar en yüksek oranları yazdığımız veriler, açık olduğumuz insanlardan gördüğümüz şiddete maruz kalma oranları üzerineydi. Bizim sorularımızda iki toplumsal kesim var ki, bu çevrelere açık olup olmamız gibi bir durum geçerli değil. Bunlar, **tanımadığımız kişiler** ve **hizmet aldığımız kişiler**. Açık olan kişiler arasındaki oran yerine, tüm katılımcılar üzerinden rakamlara baktığımızda, **her tür fiziksel şiddet ve sözlü yaklaşımlarla olan sosyal şiddet, en çok tanımadığımız kişilerden** gelmekte. Diğer iki sosyal şiddet türü olan **ilişkiyi tamamen kesmek** ve **eşcinselliği yok saymak** grafiklerine baktığımızda, bu iki tip şiddetin en çok **okul arkadaşlarımız** ve **kendi arkadaş çevremiz** tarafından uygulandığını

Ayşegül, sözlü yaklaşımlarla yaşadığı bir olayı bizlerle paylaşıyor:

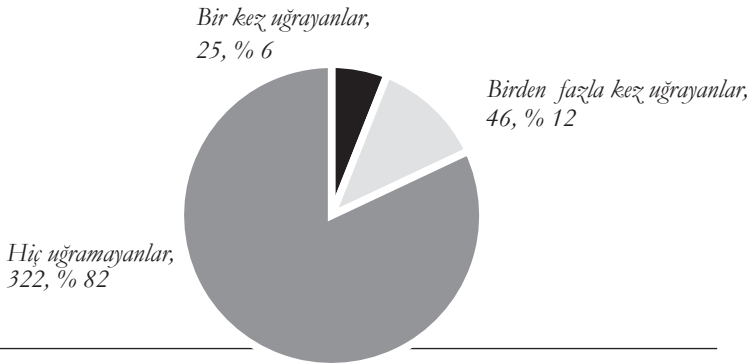
Babam için çocukluğumdan genç kızlığıma kadar giyimim o kadar önemli olmamıştı, sadece ergenlikte birkaç kere bir şeyler söylemişti. Lezbiyen olduğumu öğrendiğinden beri bu kadar üstüne bastırarak ve sık aralıklarla "kızım kendine bakmıyorsun, makşaj yapıyorsun, böyle erkeklerin ilgisini çekemezsin" gibi laflar etmemişti. Kadın olmak kayafetle olmuyordu herhalde, yani benim gibi giyinen birçok heteroseksüel kadın da vardı. Bir keresinde de "kızım senin bir erkekle sevişmeni istiyorum" demişti, ağzım açık kalmıştı. Neden böyle davranıyordu? Başka kız arkadaşlarıma bakıyordum hiçbirinin annesi veya babası onlara böyle bir şey demiyordu aksine erkeklerin yanına yaklaştırmıyorlardı. Trajik-komik. Bu girişimleri beni "düzeltemeyince", başka şekillerde üzerime gelmeye başladı. Oturma odasında pencere kenarındaki her zamanki koltuğunda oturuyordu, karşıdaki koltuğu göstererek "Gel, otur şuraya. Bak kızım bu senin kafanda olan bir şey, bunu değiştirmek senin elinde" dedi. Cinsel yönelimin değişmeyen bir şey olduğunu anlatmaya çalıştım ama beni dinlemiyordu. Bu "konuşmanın" burada bittiğini düşünmüştüm. İki gün sonra aynı mimik ve jestlerle aynı cümleyi kuruyordu. Ciddi ciddi benim değişeceğimi düşünüyordu, sanki tamam baba değiştim desem olacak bitecekti. Bir yalanı oynamamı istiyordu. Direndim. Biliyorum değişmeyecek. Anlattım yine, lezbiyen olmak değişebilir bir şey değildir. Bir varoluş biçimidir diye. Yok, kabul etmiyor. İki gün sonra tekrar aynı şey!! Bu böylece üç ay boyunca sürdü. Artık eve girmek istemiyordum, mümkün olduğunca dışarıda kalıyordum, geç girmeye çalışıyordum. Erken gelmek zorunda kalırsam da babamın dikkatini çekmemeye, gözüne gözükmemeye çalışıyordum. Kapıdan adımını attığımda onun "gel buraya!" diye buyuran sesini duyduğumdan korkuyordum. Bu işkence ancak ben "göstermelik" bir erkek arkadaş edinince bitti.

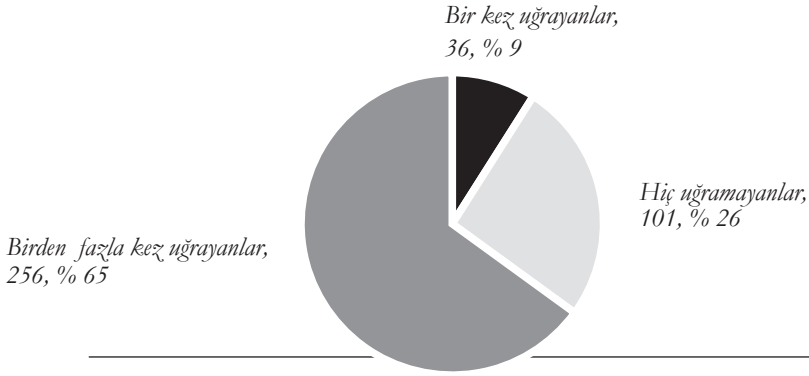
Şekil 106. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle sonrasında doktora gitmek zorunda kalacak kadar fiziksel şiddete uğrayanların sayısı ve yüzdesi

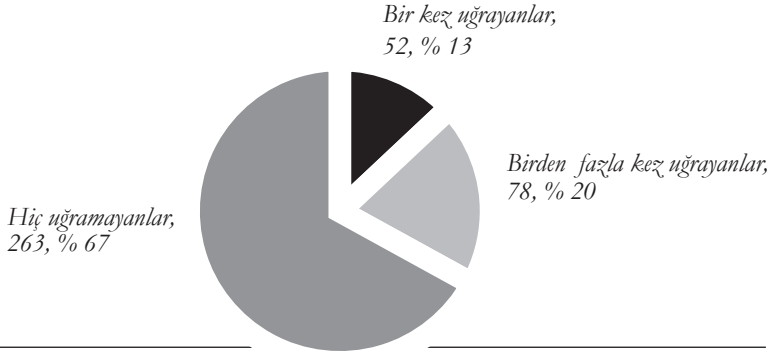
Şekil 107. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle dışarıdan anlaşılacak kadar fiziksel şiddete uğrayanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 108. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle dışarıdan anlaşılmasa bile fiziksel şiddete uğrayanların sayısı ve yüzdesi

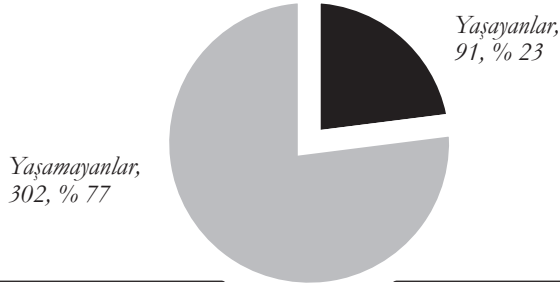
Şekil 109. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle sözlü yaklaşımlarla rahatsız edilenlerin sayısı ve yüzdesi

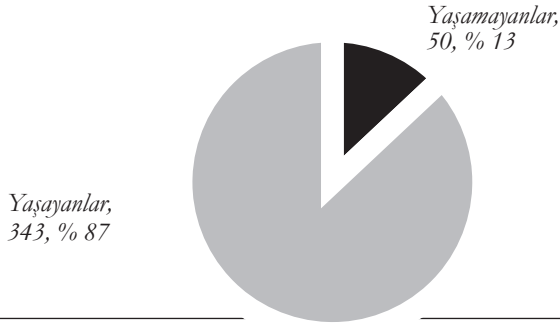
Şekil 110. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle, sosyal şiddet türlerinden biri olan ilişki kesme durumuyla karşılaşan insanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 111. Ankete katılan eşcinsel/biseksüel bireylerin bağlantıda oldukları kişilerden, cinsel yönelimleri hakkında bilgi sahibi olduğu halde, bilmiyormuş gibi davrananların sayısı ve yüzdesi

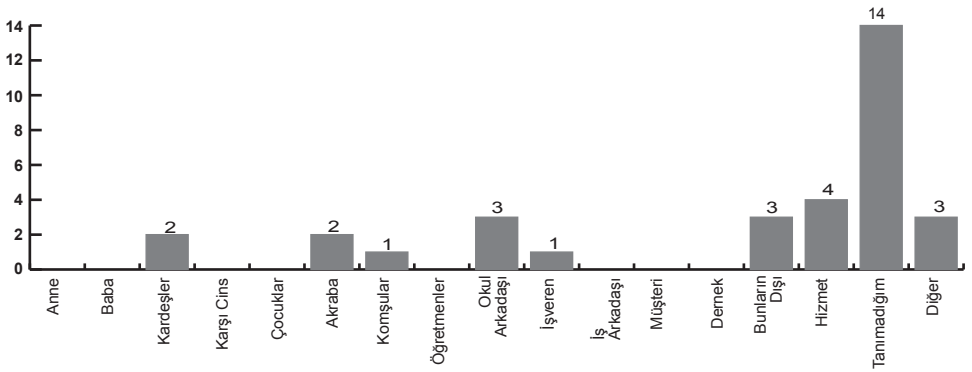

Şekil 112. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle fiziksel şiddet türlerinden herhangi birini yaşayanların sayısı ve yüzdesi

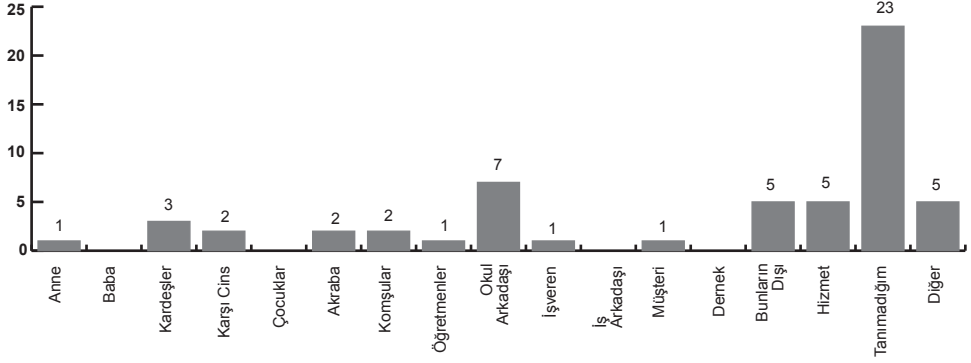

Şekil 113. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle sosyal şiddet türlerinden herhangi birini yaşayanların sayısı ve yüzdesi

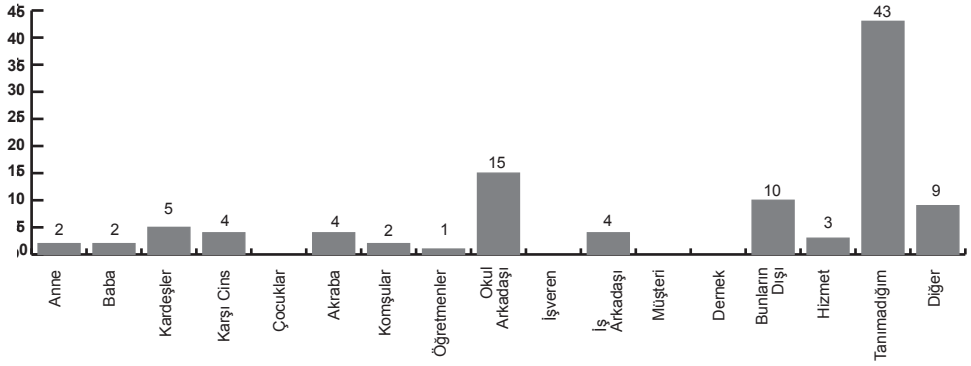
Eşcinsel ve Biseksüellerin Sorunları

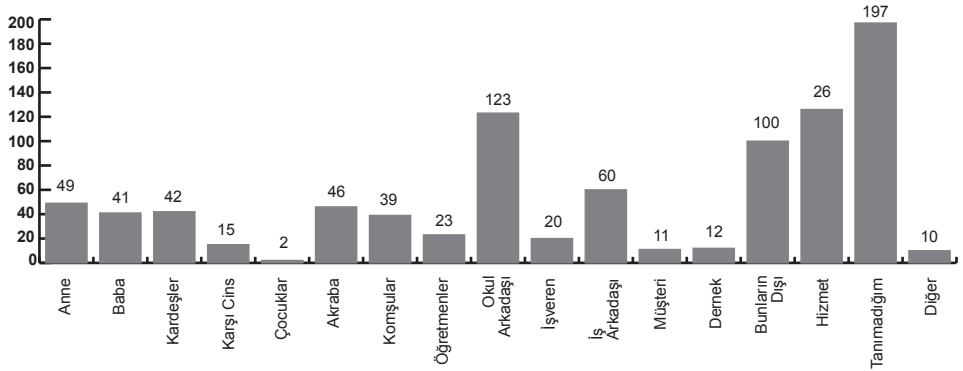
Şekil 114. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle doktora gitmesine neden olacak kadar fiziksel şiddete maruz kalanların sayıları ve bu şiddetin kimlerden geldiği

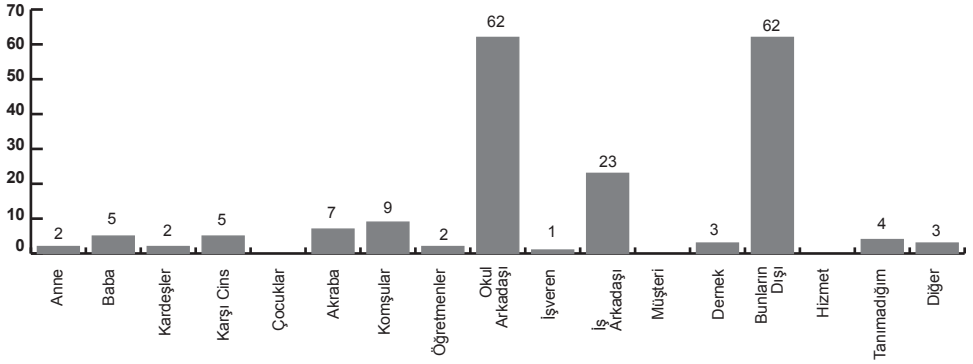
Şekil 115. Eşcinselliği / Biseksüelliği nedeniyle dışardan anlaşılacak derecede şiddete maruz kalanların sayıları ve bu şiddetin kimlerden geldiği

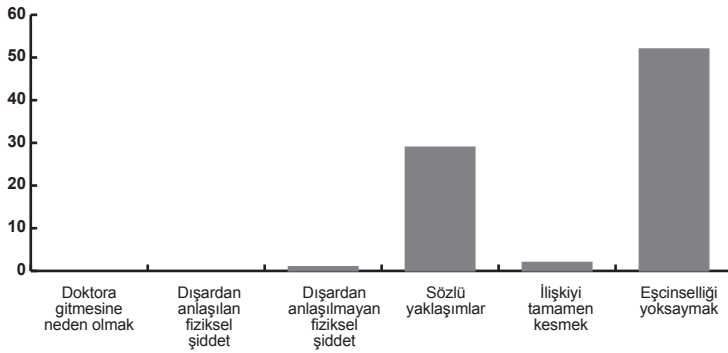
Şekil 116. Eşcinselliği / Biseksüelliği nedeniyle dışardan anlaşılmayan fiziksel şiddete maruz kalanların sayıları ve bu şiddetin kimlerden geldiği

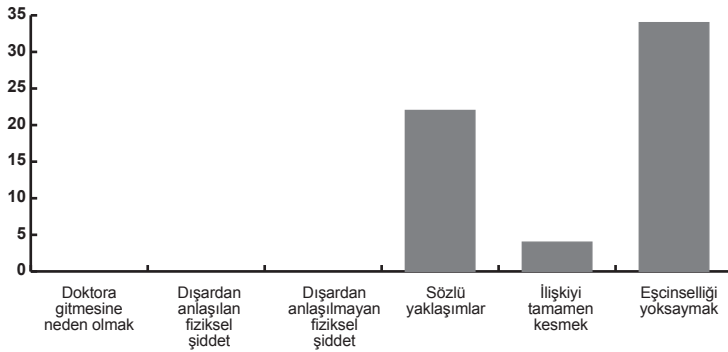
Şekil 117. Eşcinselliği / Biseksüelliği nedeniyle sözlü yaklaşımlarla rahatsız edilenlerin sayıları ve bu yaklaşımların kimlerden geldiği

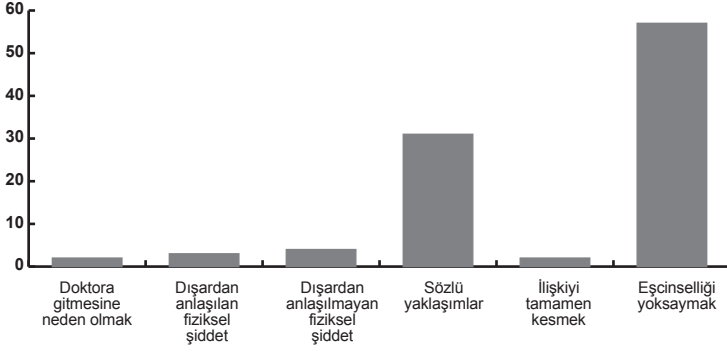
Şekil 119. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle bağlantıda olduğu kişilerle ilişkisi kesilenlerin sayıları ve ilişkisi kesilenlerin kimler olduğu

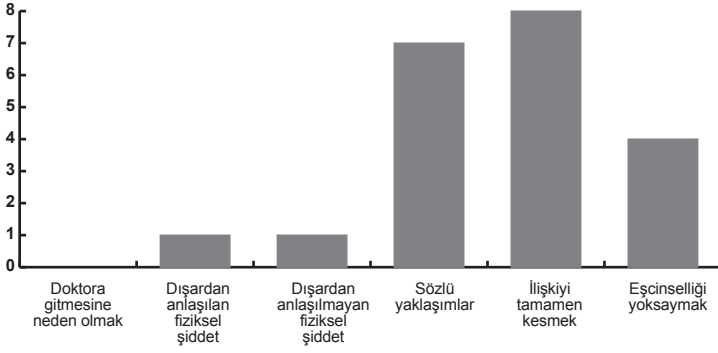
Şekil 120. Annelerine açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile annelerinden şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

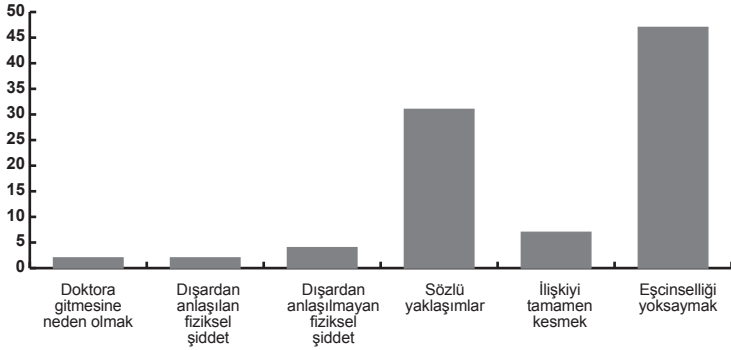
Şekil 121. Babalarına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile annelerinden şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

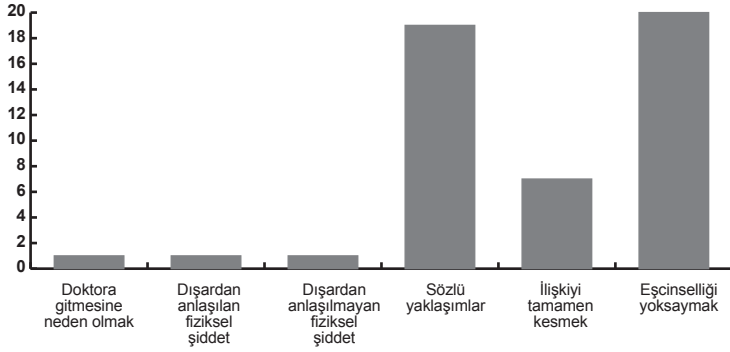

Şekil 122. Kardeşlerinin bir bölümüne ya da tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

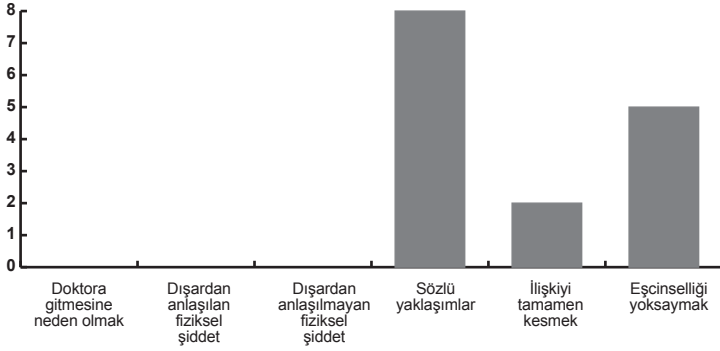

Şekil 123. Karşı cinsten sevgili veya eşlerine açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

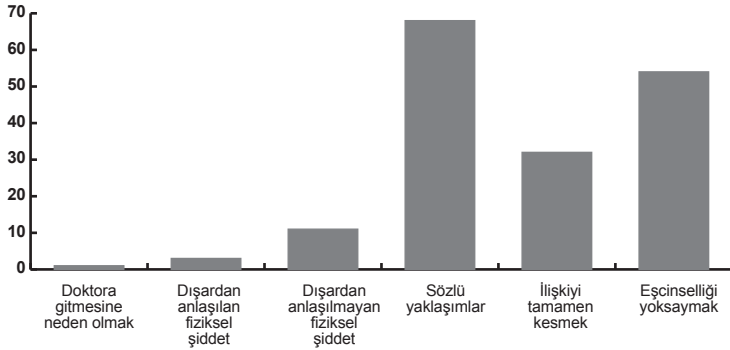

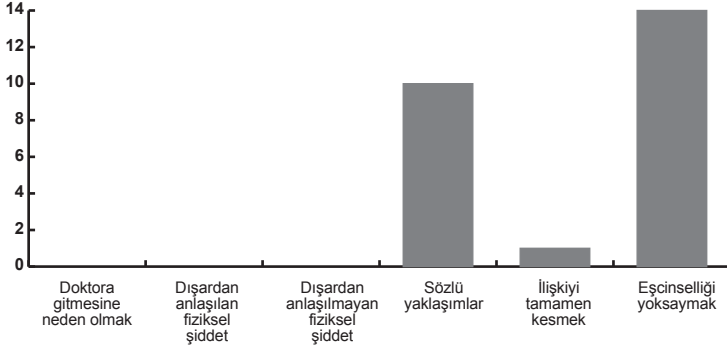
Şekil 125. Komşularının bir bölümüne veya tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

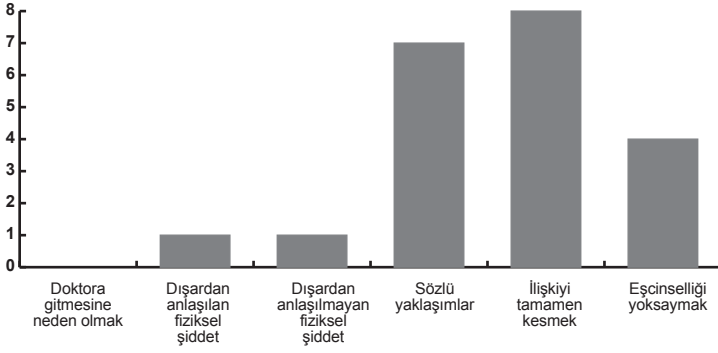
Şekil 126. Öğretmen veya okul idaresinin bir bölümüne açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

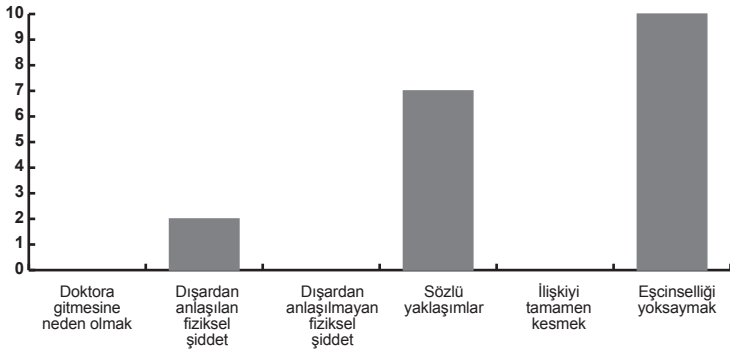
Şekil 127. Okul arkadaşlarının bir bölümüne ya da tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

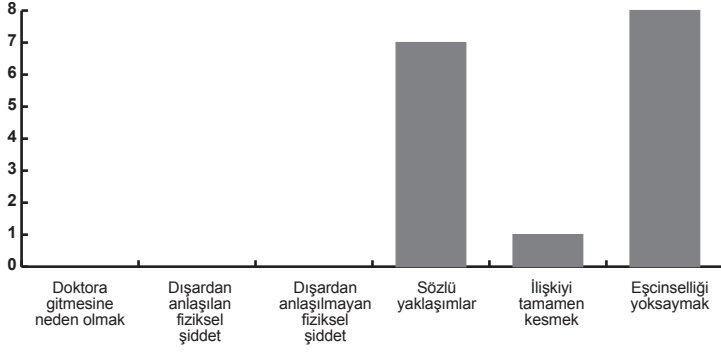
Şekil 128. İş veren, müdür vs.'nin bir bölümüne veya tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

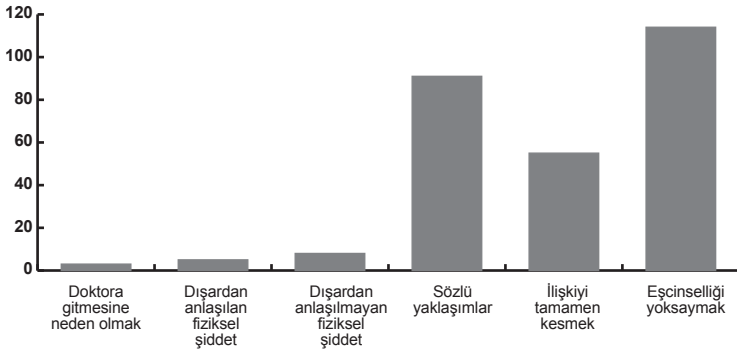
Şekil 129. İş arkadaşları veya kendi sorumluluğunda çalışanların bir bölümüne açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

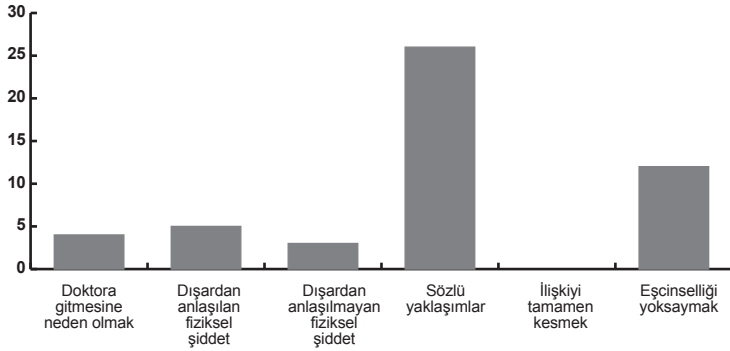
Şekil 130. İş bağlantıları, müşteri veya firma çevrelerinin bir bölümüne veya tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

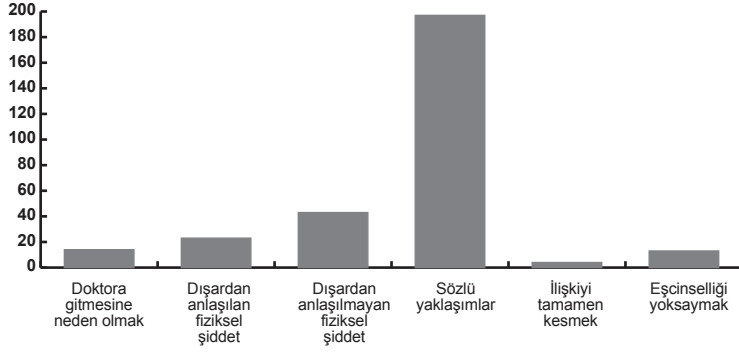
Şekil 131. Üye olduğu dernekler veya topluluklardaki insanların bir bölümüne veya tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

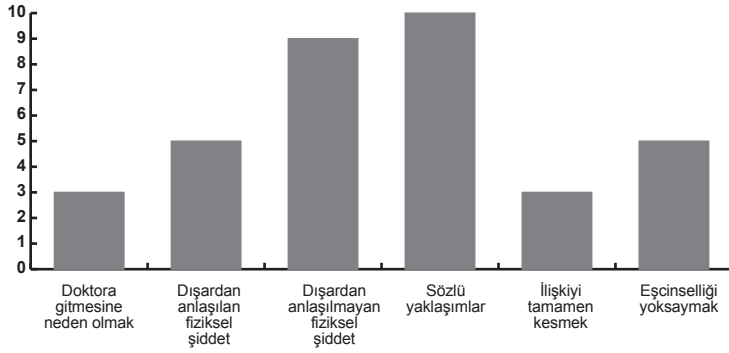
Şekil 132. Bunların dışında kalan arkadaş çevresinin bir bölümüne veya tamamına açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeni ile bu kişilerce şiddet görme oranları ve görülen şiddetin türleri

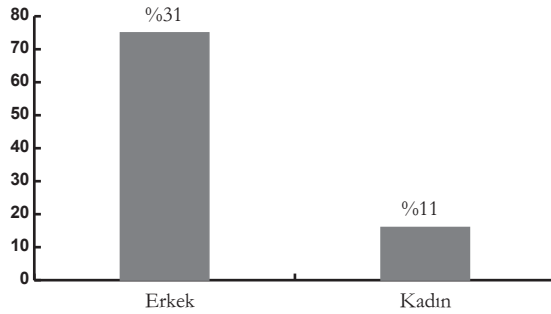
Şekil 133. Anket katılımcılarının cinsel yönelimleri nedeniyle hizmet alınan kişilerce ne şekilde şiddet gördüğü ve bu şiddet türlerini gören kişi sayıları

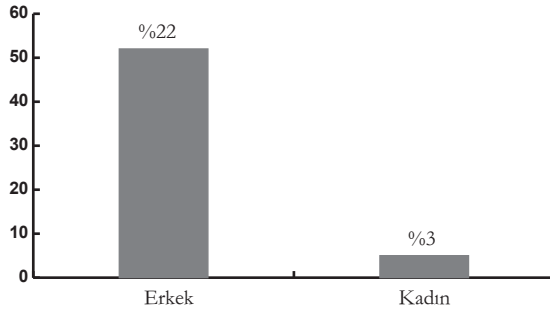
Şekil 134. Anket katılımcılarının cinsel yönelimleri nedeniyle tanımadıkları kişilerce ne şekilde şiddet gördüğü ve bu şiddet türlerini gören kişi sayıları

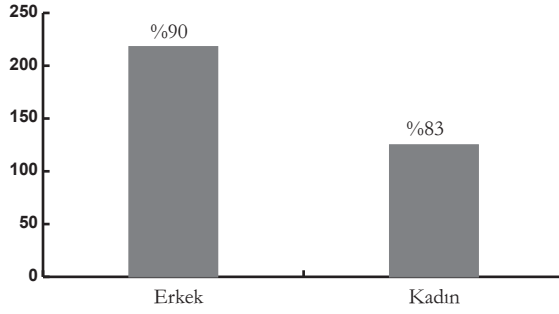
Şekil 135. Anket katılımcılarının cinsel yönelimleri nedeniyle bunların dışında kalan kişilerden ne şekilde şiddet gördüğü ve bu şiddet türlerini gören kişi sayıları

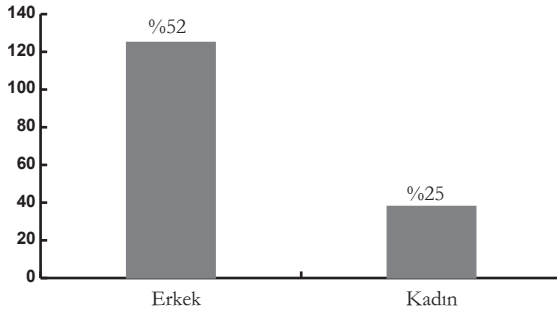
Şekil 136. Fiziksel şiddet türlerinden herhangi birini yaşayan kadın ve erkeklerin oranları

Şekil 137. Tanmadıkları insanlardan fiziksel şiddet türlerinden herhangi birini gören kadın ve erkeklerin oranları

Şekil 138. Sosyal şiddet türlerinden herhangi biriyle karşılaşılan kadın ve erkeklerin oranları

Şekil 139. Okul arkadaşlarından sosyal şiddet türlerinden herhangi birini gören kadın ve erkeklerin oranları

Kıssadan Hisse...

% 23'ümüz cinsel yönelimi ile bağlantılı olarak fiziksel şiddet yaşıyor.

% 87'imiz cinsel yönelimi ile bağlantılı olarak sosyal şiddet yaşıyor.

% 50'imiz tanımadıkları kişilerden sözlü şiddet görüyor.

Yaşadığımız fiziksel ve sosyal şiddetin önemli bir bölümü okul arkadaşları ve

Kendisini tanımak ve yaşamak isteyen bizler...

Anket katılımcılarımızdan, eşcinsel kimliğine ya da eşcinsel bireylere dair geçmişte ön yargılara sahip olup olmadıklarını ve eğer ön yargıları var ise bunların neler olduğunu, kadın ve erkek cinsiyetine göre ayırarak anlatmalarını istedik. Kimi katılımcılar, geçmişte ya da hala sahip oldukları ön yargıları, cinsiyetlere göre ayırarak anlattı. Kimileri de, cinsiyet gözetmeksizin cevapladı bu sorumuzu. Bazen de, yaşadığımız olaylara işleyen ya da yaklaşımlarımıza yansıyan kimi yargılarımızdan bahsettik. Aşağıda, bu soruya verilen cevapları, bahsedilen şekilde ayırarak aktardık. Yaşanan durumlar içinde kendisini gösteren ön yargılarımız için, anket cevaplayıcılarının aktardıklarından birebir örnekler gösterdik...

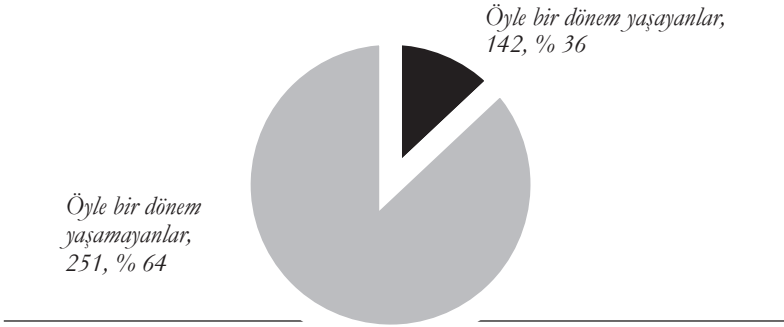
Yaşamak istediğimiz hayat, cinsel yönelimlerimize dair 'başkalarının' öğrettiği, "eşcinsel/biseksüellik şöyle ahlaksızlık, böyle yanlış, şöyle kötü, böyle çirkin" gibi yaklaşımlardan ötürü imkânsız bir hale getiriliyor. Kendisini tanımak ve yaşamak isteyen bizler, daha ilk anda sunulan bu gerçek dışı yaklaşımlardan ötürü, kimliğimizi çarpık bir biçimde oluşturuyor ve sonrasında da 'ben niye böyleyim?' şeklindeki acılarımızla baş başa bırakılıyor. Oysa zaman geçtikçe, kim olduğumuzu ve ne olmadığımızı beraber daha iyi anladıkça, şüphe yok ki, bizleri zorlayan hayatlarımız değişecek, çıkışsız sandığımız acılarımız azalacak ve eşcinsel/biseksüelliğinden utanmayan, kendisiyle barışık insanlar olacağız. İyi ki birbirimiz için varız...

Şunu da unutmamalıyız ki, genelde birçok insanın da düşüğü yanılıamalara, zaman zaman bizler de düşebiliyoruz. Bunlardan biri, bir kez bile kendi değer yargılarımıza göre kötü bir şeyle karşılaşmışsak, akıllarımızda hep o 'kötü ilk an' kalıyor. Mesela, eğer zihnimizde bir erkek için efemineğin (kadınsılığın) kötü bir şey olduğu fikri var ise ve tanıştığımız ilk eşcinsel erkek efemineyse, bu iki durumu birleştirip 'tüm eşcinsel erkekler efeminedir' gibi bir genellemeye gidebiliyoruz. Sonrasında da, bu gerçek dışılığı değiştirmekte çok zorlanıyoruz. Belki de burada sorgulanması gereken, eşcinsel erkeklerin niye efemine olduğundan çok, bizlerin efemine erkeklerden niçin rahatsız olduğumuzdur...

Bazen de, farkına vararak ya da varmayarak, bizlere öğretilmiş ve zihnimizin bir yerlerine kazınmış olan eşcinsel/biseksüelliğin kötü bir şey olduğu fikriyle, değer yargılarımıza göre kötü olan başka bir özelliği birleştirebiliyoruz. Mesela, bir insanın yalancılığı sanki eşcinselliğinden kaynaklıymış gibi görebiliyoruz. Bu yüzden de, 'eşcinsellere dair ne düşünüyorsunuz?' gibi bir soru sorulduğunda, hırslıdırlar, yalancıldırlar, insanların sevgililerini ayartırlar gibi cevaplar verebiliyoruz. Oysa tüm bu saydıklarımız, birbirlerinden gayet bağımsız olan durumlar ve özellikler. Yani, hiçbirinin eşcinsel/biseksüelliğimizle bir ilgisi yoktur aslında. Sonuçta, yönelimi eşcinsel/biseksüel olmayan bir insanın, kötü bir karakter özelliğiyle karşılaştığımızda, aklımıza gelen ilk şey; 'falanca kişi çok yalan söylüyor' oluyor. 'Çok yalan söylüyor, zaten heteroseksüel' ya da 'Bu heteroseksüellerin hepsi de çok yalancı' olmuyor...

Bu anket çalışmasında böyle bir 'eşcinselliğe dair ön yargılar' kısmına yer vermiş olmamızın nedeni, günlük yaşantılarımızda yukarıda bahsettiğimiz tipte durumlara çok sık karşılaşıyor oluşumuzdur. İki kadın ya da iki erkeğin de bir ilişkide var olabileceğini, tek cinsel yönelimin heteroseksüellik olmadığını bizlerden gizleyen, sakınan kimi sahte gerçekliklerin ağırları, umuyoruz ki, kendi cinsel yönelimlerimize dair doğruları daha net fark ettikçe hayatlarımızdan yavaş yavaş sökülecek ve yok olacak...

Bu soruyu sorduğumuz anket katılımcılarından 251'i (%64), eşcinsellik hakkında olumsuz fikirlere sahip olduğu bir dönem ve eşcinsel kadın/erkekler hakkında olumsuz düşünceleri olmadığını söyledi. Aşağıdaki tablo, kişi sayısı ve oranları vermektedir:

Şekil 140. Hayatının herhangi bir döneminde, eşcinsellik veya eşcinsel bireyler hakkında olumsuz fikirlere sahip olan eşcinsel ve biseksüel bireylerin sayı ve yüzdesi

Kadın ya da erkek vurgusu yapmadan aktardıklarımız...

Günahkâr, yoz, iğrenç, çirkin, garip, tek düze, samimiyetsiz, yüzeysel, duygusallıktan uzak, yapay, normal değil, yanlış, doğru değil, ahlaksız, komik, fuhuşa meyilli, yalancı, hırsız, cıvık, sulu, birbirlerinin sevgililerini ayartan, mutsuz, kompleksli ve kendilerine güvensizdirler. Bilinçsiz, teşhirci, marjinal, sapık – sapkındırlar; tek gecelik ilişkiler yaşarlar, davranışları bir insana yakışmaz, dedikoducu, iftiracıdırlar, rol kalıplarına uymazlar, yaşadıkları geçicidir, eşcinsellik diye bir şey yoktur...

Erkek vurgusu yaparak aktardıklarımız...

Feminen, travesti, top, ibne, dengesiz, sapkın, vurdumduymazdırlar; eşcinsel erkekler için, erkeklik elden gitmiştir; "erkek erkeğe nasıl olur?"

Kadın vurgusu yaparak aktardıklarımız...

Kimi katılımcılar bir zamanlar kadın eşcinselliğinden haberdar olmadıklarını söylerken, kadın eşcinsellere dair önyargılar hakkında genel olarak şunlar söylendi: Evlenince düzelirler, erkeksidirler, “kadın kadına nasıl öpüşülür?”, lezbiyenlik hastalıktır, sapkındırlar, kabul edilemezler, sekse düşkündürler, agresiftirler, mantıksızdırlar, seks fantezisisdirler, normal değildirler... Aşağıda yaptığımız aktarımlarda iki şey dikkatimizi çekebilir. İlki, kimi yerlerde cümle içinde, kelimelerin yerine konmuş olan noktalardır. Bu, anket katılımcısının tercih ettiği bir biçimdir. Diğeri ise, anket katılımcıları tarafından yapılan aktarımların birden fazla yargıyı içeriyor olmasıdır. Bu açıdan, bahsi geçen yargıların sınıflandırılmasını, hâkim olan vurguya göre yapmaya çalıştık.

Yaşanmış olan durumlarla ilgili düşüncelerimiz ve aktardıklarımız...

Eşcinsel ve biseksüel kimliğine dair yaşanan yabancılaşma, kendisini durumun dışında görme ve tanımlamaya çekinme, “Dünyadaki tek eşcinsel ben miyim?” düşüncesi, ancak toplumdan kopuk bir biçimde yaşayabileceğini ve asla kabul edilmeyeceğini düşünmek:

“Kendim için ‘Hayatta böyle bir şey olmaz’ diyordum. Eşcinselleri filmlerden ve televizyonda görüyordum. Sanal gibiydiler. Kendi çevremde olabileceğini (kendim de dâbil) düşünmemiştim.”

“Hem eşcinsel, hem toplumun bir parçası olabilir miyim? Yoksa eşcinseller izole olmuşlardır vs. şeklinde yaşar mıyım?” endişesi vardı. Kadın eşcinseller bana pek sevimli gelmezdi. Böyle, daba sert, travesti olmaya meyilli kişiler olarak görüyordum onları.”

“Eşcinsel duygularımdan ötürü kendimden nefret ettiğim oldu.”

“Toplum dışı olduğumuzu düşünüyorum.”

“Çevremın eşcinselleri benimsememesi nedeniyle ben de kendimi eşcinsel olarak görmüyordum.”

“Bu yönelime ters bakıyordum.”

“Eşcinsel kelimesini duyduğumda nefret ediyordum. İğrenç geliyordu. (geçmişte). Tek eşcinsel benim sanırdım.”

“Etrafımdaki insanların kabul edemeyeceğini düşünüyordum. Eşcinselliğin saklanması gerektiğini düşünüyordum.”

“Benim gibi insan yoktur, gibi korkularım vardı. İnsanların cinsel tercihleridir bu.”

“Top olduklarını düşünürdüm. Salakça, aptalca bulurdum. Dışlanmaları gerektiğini düşünürdüm.”

“Erkeklerin birbirleriyle duygusal olarak beraberlik yaşayamayacaklarını düşünüyordum.”

“Çok kötü düşünüyordum. Dizilerde eşcinsel temaları pür dikkat izliyordum. Benim sözlüğümde yoktu öyle bir şey. Olmayan bir akımı bilmemek gibi... Tanımadığım biri hakkında düşünmek gibi. Bir nefretim yoktu.”

“18 yaşında eşcinsellerin bulunduğu ortamlara girmeye başladım. O zamana kadar, eşcinselliğin doğru bir şey olmadığını düşünürdüm.”

“Eşcinsellerin mutlu olamayacağını, hiçbir zaman toplumda kabul göremeyeceğini düşünürdüm.”

“Toplumun kötü intibası vardı. Münasebette bulunduğum kişilerin bepsi eşcinsel değildi. Bana pek iyi davranmadılar.”

“Erkek erkeğe olmayacağını düşünüyordum.”

“Televizyonda seyrederken kimi zaman bizi aşağılayıcı tavırlar görüyordum. Ve bu da bende antipati oluştırıyordu.”

“İki erkeğin öpüştüğü bir resim görmüştüm. Resim beni çok irrite etmişti. Kadın eşcinseller hakkında bir fikrim yoktu”.

“Eşcinsellerin var olduklarını bile düşünmüyordum aslında. Erkek eşcinsellerin daba çok kadınlara özendiğini düşünüyordum.”

“Eşcinseller toplumdaki dışlanır ve onların düzenli, romantik, güzel bir ilişkileri olamaz. Sayıca fazla değildirler. Lezbiyen diye bir şeyin olduğuna tam inanmıyordum. Cemil İpekçi, Fatih Ürek var, hastalıklı, erkek olmak isteyen kadınlar gibi.”

“Bazı eşcinsellerin kendilerini toplumda olumsuz şekilde teşhir etmeleri beni her zaman çok rahatsız etmiştir. O yüzden, dönem dönem bu tür insanlardan etkilenip kendimi bile eleştirdiğim olmuştur. Acaba ben de dışarıdan bakıldığında böyle miyim, diye.”

Eşcinsel ve biseksüelliği sadece cinsellik tabanlı düşünmek, eşcinsel ve biseksüel kadın ve erkekleri cinsel anlamda yoğun açlık çeken, bir türlü tatmin olamamış, aklı fikri sekste olan insanlar olarak görmek:

“Bazı şeyleri abartıyorlar işte. Kendi kişiliklerine göre daha ılımlı hareket edebilirler. Yolda ulu orta sevişiyorlar.”

“Ürkeütücü geliyordu. Seksüelliğin ön planda olduğu yürüyüşler yapılması beni rahatsız ediyordu.”

“Kadınların eşcinselliğini normal bulmuyordum. Erkek eşcinsellerin de sadece travesti olduklarını düşünüyordum ve bunu ayıp görüyordum. Sadece, her şeyin cinsellik üzerine kurulduğu bir fantezi olarak görüyordum.”

“O dönemde, yani ortama ilk girdiğim dönemde, naif insanlar beklerken, kadınların sekse düşkünlüğü beni rahatsız etmişti. Güvenle ilgili ciddi problemler hala yaşıyorum. Sevgilimi tanımaya korkuyorum. (Ortamla ilgili!)”

“Olayı abartmaları, erkeğin ve kadının kendi rollerini benimsememeleri, bu saptırmaları iğrenç geliyor.”

“Cinselliğe bağlı bir hayat yaşıyorlar.”

Eşcinsel erkekler kadınsıdırlar (efeminedirler), eşcinsel kadınlar da erkeksidirler (maskülenler) dolayısıyla eşcinselliği heteroseksüellere yanlış lanse ederler diye düşünmek:

“Çok feminenleri sevmiyorum. Eşcinsellerin çok göz önünde bulunduğu bir kesimi oluşturuyorlar ve eşcinselliği heteroseksüellere yanlış lanse ediyorlar.”

“Bangır bangır bağrımları gerekmiyor. Çok feminen, butch ve makyajlılar. Bedenlerine göre hareket etmeyip rublarına göre hareket ediyorlar. Feminenliğe karşıyım. Feminenlikten kast ettiğim zıvıllık. Zeki Müren’den nefret ederdim.”

“Kafamda Fatih Ürek’e benzeyeceğim diye düşünürdüm (geçmişte).”

“Erkeklerin (.....) olduğunu düşünüyordum. Kadınlar için de, maskülenlikleri yüzünden aynı şeyi düşünüyordum.”

“Kadın görünümünü benimsemeye çalışan geylere karşı rahatsızlığım var.”

“Femininlerden hoşlanmıyorum.”

“Cinsel yaşam anlamında olumsuz düşünmem yok. Kadınlık konusunda olumsuz düşünüyorum. Kendimi erkeksi olarak görüyorum ve sunuyorum. Benim kadar erkeksi olması yeterli.”

“Televizyonda görüyordum. Bunlar ne böyle diyordum. Erkeklik de elden gidiyor diye düşünüyordum. Kadın kadına öpüşür mü diyordum. Sonra kendi gözümle gördüm.”

“Femininleri sevmiyorum, itici geliyorlar.”

“Toplumda eşcinselleri temsil eden kişilerin fazla efemine olması nedeniyle toplumu yanlış yönlendirdiklerini düşünüyorum.”

“Femininlik olumsuzdu.”

“Lezbiyenleri ve çok kadınsı geyleri sevmiyorum.”

“Efemine geylerden rahatsızlık duyuyorum.”

“Eşcinsel bir erkek olarak durumumu kadınlaşmak olarak görüyordum.”

“Olumsuz düşündüğüm bir dönem olmadı ama teşhirci tabir-i caizse zırl zırl tipleri samimi bulmam.”

“Geçmişte kadın gibi görünen erkeklerden ve erkek gibi görünen kadınlardan rahatsızlık duyuyordum.”

“Aşırı kadınsı hareketleri olan kültürsüz geyler vardı eskiden.”

“Efemine geyler ve maskülen lezbiyenlere hala antipatim var.”

“Geylerin fazla efemine olduğunu düşünüyordum. Bu da gözüme fazla güzel gözükmiyordu. Eşcinselliğin sadece dış görünümle değil iç görüntüyle de yaşanması gerektiğini düşünüyordum. Bu diğer insanların da hayatlarını etkiler. Bencil olunmamalı.”

“Çok fazla efemine eylemlere sabit kişilere karşıyım. Çünkü o bir kadın değil ki kadın gibi davranınsın. Ama yine de hayat onların. Kendileri bilir.”

“Erkek eşcinsellerin kadın gibi olmak zorunda olduklarını düşünürdüm. Ama ben efemine değilim. Kendimi efemine olmaya zorladım.”

“Genel olarak dedikoducu, iftiracı, yalancı olduklarını düşünüyordum. Zorla efemine olmaya çalıştıklarını zannediyordum. Travesti ve transeksüelleri hormonal vaka olarak görüyordum.”

“Erkek eşcinsellerin bepsinin efemine olduğunu düşünüyordum. Görebildiğim tek örnek televizyondakilerdi. Kadın eşcinseller hakkında bilgim yoktu.”

“Erkekleri kadın gibi olmaya çalışan insanlar gibi görüyordum.”

Eşcinsel erkeklerin, travesti kadınlar olduklarını düşünmek:

“Erkek eşcinsel denilince aklıma travesti geliyor.”

“Eşcinseller beni temsil etmiyordu. Travestileri televizyonda görüyordum. Duyduklarım olumsuz şeylerdi. Eşcinsellerden ‘sapıklar’ diye bahsediyordum. Kitap ve ansiklopedilerde beni iyi anlatan, doğru anlatan bir şeye rastlamamıştım.”

“Erkek eşcinsellerin travesti olduğunu düşünüyordum. Kadınlar için olumsuz fikirlerim olmadı.”

“Kadın eşcinselleri çok garip görüyordum. Yani sapıklık, hastalık olarak görüyordum.”

Eşcinsellerin, hasta ve hastalıklı kişiler olduklarını düşünmek:

“Eşcinselliği hastalık olarak görüyordum. Eşcinsellerin potansiyel HIV (AIDS hastalığına sebep olan virüs) taşıyıcıları olduklarını düşünürdüm.”

“Eşcinselliği psikolojik bir bozukluk, bir hastalık, travmatik bir durum olarak tanımlıyordum. Eşcinselliğin, hayatıma sokamayacağım, belli bir evrede bırakabileceğim bir tavır olacağını ve geçici olduğunu düşünürdüm.”

“İlk başta bir hastalık sanıyordum. Tedavi edilebilir diye düşünüyordum. Kadın eşcinsellerden haberdar değildim. Televizyonda gördüğüm kadarıyla haberdardım.”

“Eşcinselliğin tedavisi var mıdır, diye soruyordum. Evli olduğumdan tedavi olup olmadığını öğrenmek için doktora gittim. Doktor ise bunun tedavi edilecek bir şey olmadığını söylemişti.”

“Önceleri tedavi edilebilen bir şey olduğunu düşünüyordum. Şimdi eşcinsellerin bir kısmının dejenere olduğunu düşünüyorum.”

“Eşcinselliğin hastalık olduğunu düşünüyordum. Geçici bir şey olarak görüyordum. İstanbul’dayken, ben ve birkaç insan varız sanıyordum.”

“Eşcinselliğe hastalık olarak bakıyordum. Eşcinsellerin mutsuz insanlar olduklarını düşünüyordum.”

“Eşcinselliğin kötü ve kurtulunması gereken bir durum, bir hastalık olduğunu düşünüyorum.”

Kadın eşcinsellerin varlığından haberdar olmamak ve haklarında fikir ya da bilgi

“Toplumda benim gibi sadece birkaç kişi olabileceğini düşünüyordum. Kadınların kadınlara karşı bir şey hissedemeyeceklerini, kadın eşcinselliğinin olmadığını düşünüyordum.”

“Kadın eşcinseller hakkında bilgim yoktu. 21 yaşına kadar da diğer eşcinsellerden haberim yoktu. Feminen geyler bana rabatsızlık veriyordu.”

“Kadın eşcinseller hakkında bir şey düşünmüyordum. Çünkü onlar görünmezdiler. Erkek eşcinsellerin yüzeysel olduklarını ve cinselliğe çok düşkün olduklarını düşünüyordum. (yüzeysel: biraz şekilci olmak) Dış görünüş kalıplarını fazla benimsiyorlar.”

“Sadece kadınları anlayamadım. Lezbiyenliği hastalık olarak, yani sapıklık olarak görüyordum.”

“Kadın eşcinseller hakkında yok olduklarını düşünüyordum. Erkekler hakkında ise olumsuz düşünmedim.”

“Yapay olduğunu düşünüyordum. Kadınlarla ilgili çok bilgim yoktu. Erkeklerdeki efemine davranışları itici buluyordum. Dinen haram olması da antipatimdeki faktörlerden birisi.”

“Hastalık olduğunu düşünüyordum. Ama sadece bende olan bir hastalık olarak görüyordum. Lezbiyenlerin olduğunu bilmiyordum. Erkeklerde boşalma olgusunun olduğunu ama kadında

“Kadın eşcinseller hakkında bir şey düşünmedim. Erkek eşcinseller hakkında ise çirkin, efemine ve garip olduklarını düşündüm.”

“Erkek eşcinsellerden çok hoşlanmıyordum. Kadınların da varlığını bilmiyordum.”

“Kötü olduğunu ve asla yapılmaması gerektiğini söyledikleri için olumsuz fikirlere sahibtim. Kadın eşcinseller için bir şey düşünmüyordum.”

Biseksüel kadın ve erkekleri, cinsel kimlikleriyle barışamamış, kimliklerini kabul edememiş eşcinseller olarak görmek:

“Biseksüellerin, geyliği ve lezbiyenliği kendisine yediremeyen eşcinseller olduğunu düşünüyorum.”

“Biseksüel kişiler, cinsel kimlikleriyle tam olarak barışamamış kişilerdir.”

“Biseksüellere karşıyım. Travestiler bana itici geliyordu geçmişte.”

Eşcinselliğin psikolojik olduğunu ve yetiştirme tarzıyla ilgili olduğunu düşünmek:

Bunun psikolojik bir durum olduğunu düşünüyordum. Yetiştirme tarzıyla ortaya çıkıyor. Kadın eşcinsellerin olduğunu bilmiyordum. Eşcinselliğin sadece erkeklere bas bir şey olduğunu düşünüyordum.”

“Cinsel seçimlerin, bireysellikten ileri gelmekten çok, bir takım dejenerasyon süreçlerinin sonunda oluştuğunu düşünüyordum. Bu sebeple, eşcinsellerin kişilik oluşumlarının problemlü olduğunu, seçimlerinin kendi kişiliklerinin bir parçası olmanın ötesinde,”

Eşcinsellik günahtır diye düşünmek:

“Allah’ın lanetlediği yaratıklar olduğunu düşünüyordum. Babam eşcinsel erkeklerin önlerine gelenle yattıklarını ve hastalık yaydıklarını söylemişti. Kadın eşcinsellerin de evlendirilmeleri gerektiğini, evlenince iyileşeceklerini söylemişti.”

“Bazen nefret ediyordum. Heteroseksüelleri kısıkanıyordum. O kısıkançlık birikince psikolojik sorunlar yaşamaya başladım. Bazen diyordum ki; ‘Günab bir şey bu yaptığım’. Günab olduğunu düşünüyordum.”

“18’li yaşlarda çok ... olduğumu, günab olduğumu, toplumun marjinal kesiminde olduğumu düşünüyordum. Kurtulmak için çok çabaladım o yıllarda.”

“Eşcinsel ilişkiye girmenin günab olduğunu düşünüyorum.”

“Kadın eşcinselleri görmüyordum bile. Erkek eşcinselliğinin günab ve utanç kaynağı olduğunu düşünüyordum. Eşcinsellikten kurtulmam gerektiğini düşünüyordum.”

“Kendimi değiştirmeye çalışıyordum. Çünkü bunun yanlış olduğunu, dinen de yanlış olduğunu düşünüyordum. O dönemde “chat” odalarında kavga ettiğim eşcinseller de olmuştu.”

“Dine aykırı olmaları.”

“Eşcinselliğin dini açıdan yanlış olduğunu ve eşcinsellerin de anormal olduğunu düşünüyordum.”

“Günab işlediklerini düşünürdüm.”

“Eşcinselliğin sapıklık, hata ve günab olduğunu düşünüyordum.”

“Toplumsal cinsiyet normlarına ve dine aykırı olduğunu düşünüyorum.”

“Eşcinsel ilişkilerin günab olduğunu düşünüyorum.”

Cinsel yönelimimizden kaynaklı en çok sorun yaşadığımız kurumlardan biri 'aile'...

Bu bölümü, önceki bölümlerden farklı olarak çeşitli kurumlar içerisinde yaşanan ayrımcılığı ortaya çıkarmak amacı ile düzenledik. Birçok eşcinsel/biseksüel bireyin, çeşitli kurumlarda, o kurumların yapısı ya da eşcinsel/biseksüelliği dışlayan kurumsal kimliği sebebi ile yaşadıkları sorunlara dair elde edilmiş bireysel ya da grup bazındaki birikim böyle bir bölümü ayrıca anlamlı kılmıştır.

Önceki bölümlerdeki sorularla üzerinde yeterince durulduğuna inandığımız, açılma ve şiddetle ilgili sorun yaşanma oranı en yüksek kurumlardan biri olan **“aile kurumu”** bu bölüm içerisinde tekrar ele alınmamıştır. Bu durum, aile kurumu içerisinde yaşanan sorunlarla ilgili verilerin, ayrı bir broşür içerisinde toplanacak veya kişisel aktarımlarla beslenerek sunulabilecek denli çok ve yetkin olmasından kaynaklanmaktadır.

Eğitim hayatında yaşadığımız ayrımcılık...

“Okul arkadaşları” şiddet bölümünde **en fazla şiddet uygulayan ve ayrımcılık yapan grup** olarak öne çıkarken, bu şiddet ve ayrımcılığı çatısı altında barındıran **eğitim kurumlarında** yaşanan kurumsal şiddet de özel bir önem arz eder hale geliyor. Bu kurumda karşılaşılan şiddet ve ayrımcılığı araştıran **“İster orta öğrenim, ister yüksek öğrenim olsun, eğitim yaptınız boyunca, eşcinsel/biseksüelliğiniz nedeniyle, okuyacağım durumlarla karşılaştınız mı?”** sorusunu cevaplayan 392 kişi, en çok **hak ettiğinden düşük not aldığını** bildirmiş (%7). Bu oran, şu anda okumakta olan ve okul yönetimi ya da hocalarından en az bir tanesine açık olan 68 kişilik grup içerisinde ise %16'ya çıkıyor. Diğer sorularda da buna benzer bir faklılaşma/artış söz konusu oluyor, iki grup karşılaştırıldığında. Yani, **açık olan öğrencilerin** aşağıda listelenen ayrımcılıklardan herhangi birine uğrama ihtimali **iki kat daha yüksek**. Okul değiştirmek zorunda kalanların oranına bakıldığında genelde % 5; 68 kişilik grupta %12.

Eğitimi yarım kalanların oranı, okul değiştirmek zorunda kaldığını belirtenlerin oranına **eşitken**, dersten atıldığını söyleyenler, katılımcıların %2'sini oluşturmuş.

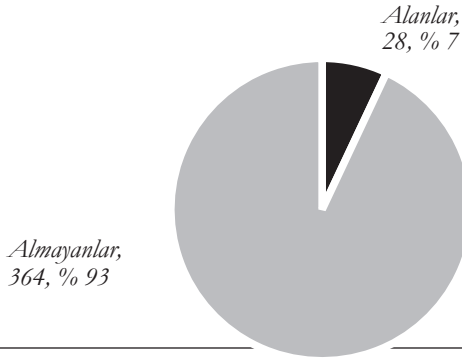
3 kişi ise eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle, kınama, uzaklaştırma, okuldan atılma gibi resmi bir ceza aldığını söylemiş (%0,6).

“Uygunsuz ve ablaksız davranış sebebiyle...”

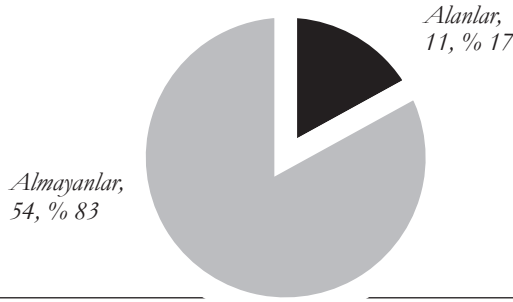
“Çantada içki ve sigara bulunması... (Ama bu daha sonra eşcinselliğe bağlanıyor.)”

“ Kendini toplu; hal ve hareketlerini düzelt’, diye uyarıldım. Saçlarımın uzun olmasından dolayı ceza verildi.”

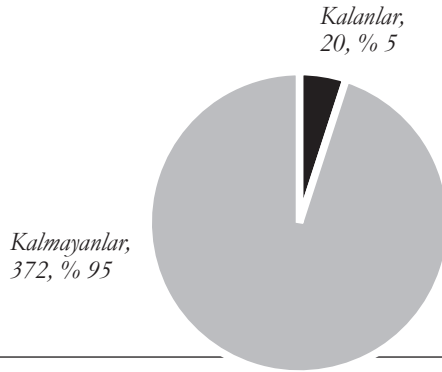
Bahsettiğimiz sorunların en az birini ya da daha fazlasını **54 kişi** eğitim hayatı boyunca yaşamış (%14).

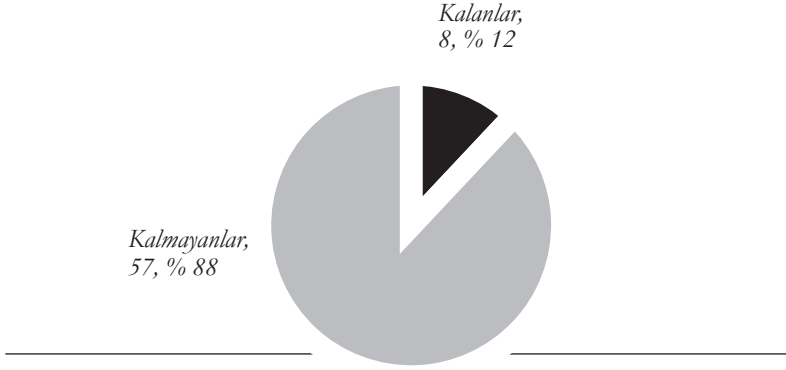
Şekil 141. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle, eğitim hayatı boyunca hak ettiğinden daha düşük not alanların sayısı ve yüzdesi

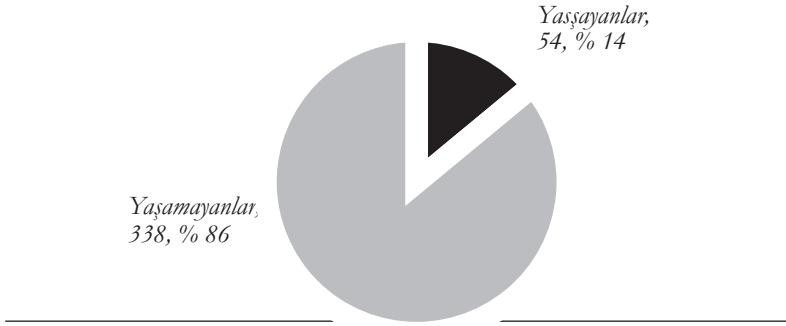
Şekil 142. Okul arkadaşları, öğretmenlerine ve okul idaresinin en az bir bölümüne açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeniyle hak ettiklerinden düşük not alanlarının sayısı ve yüzdesi

Şekil 143. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle okul değiştirmek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 144. Okul arkadaşları, öğretmenlerine ve okul idaresinin en az bir bölümüne açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin, cinsel yönelimleri nedeniyle okul değiştirmek zorunda kalanların sayısı ve yüzdesi

Şekil 145. Eğitim hayatı boyunca eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle yukarıdaki sorunlardan en az birini yaşayanların sayısı ve oranı

Yurtlarda yaşadığımız ayrımcılık...

Ankete katılan 393 kişiden 123'ü eğitim hayatı içinde öğrenci yurtlarında kalmış (%31,3).

Bu 123 kişiden 42'sinin yurttan kaldıkları dönemde eşcinsel/biseksüel oldukları biliniyor (%34,1).

Bu 42 kişinin eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle, kaldığı yurt odasının yönetim tarafından değiştirildiği hiç olmazken, 5 kişi **yurttan ayrılmak** zorunda kalmış. 4 kişiyle ise **aynı odayı paylaşmak istemeyenler** olmuş. Bu sayılar düşük görünüyor olabilir ama oranlandığında, eğitim hayatının bir döneminde yurtlarda kalmış ve "açık" yani, başkaları tarafından cinsel yönelimi bilinen eşcinsel/biseksüellerin bu başlık altında sorduğumuz sorunlardan en az tanesi veya birden fazlası ile karşılaşma oranı % 14.

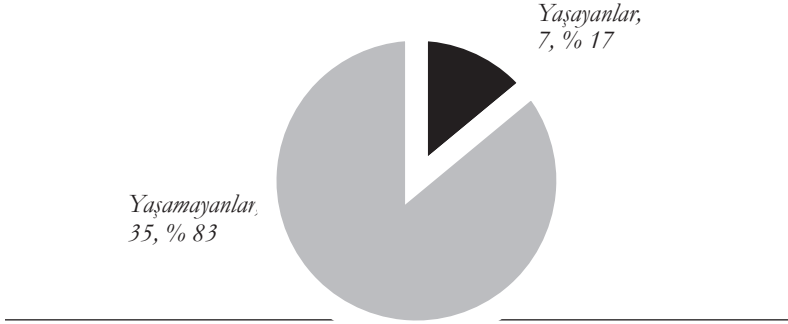
Yine bu 42 kişiden 3'ü yurttan kaldığı dönemde eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle **kınama, uzaklaştırma, yurttan atılma** gibi resmi bir ceza almış. Ceza alan katılımcıların, aldıkları

“Resmî bir şey olmadı. Yönetimdeki kadın beni severdi. Arkadaşım aracılığıyla beni ikaz etti. Bir sevgilim vardı.”

“Yapmayın; insanlar onaylamıyor. Güya ikiniz birbirinize âşık olmuşsunuz. Böyle bir söylenti dolaşıyor.” diye ikaz aldım.”

“Bir gerekçe gösterilmedi.”

“Öğrenci yurdunun ablakî buzurunu bozmak.”

Şekil 146. Yurttan kalınan süre boyunca eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle yukarıdaki sorunlardan en az birini yaşayanların sayısı ve yüzdesi

Çalışma hayatında yaşadığımız ayrımcılık...

Ankete katılan 393 kişinin 312'si hayatlarının belli bir bölümünde çalışmış (%79,1).

Bu 312 kişiye sorulan, “**Çalışma hayatınızda eşcinsel/biseksüelliğiniz nedeniyle okuyacağım durumlarla karşılaştınız mı?**” sorusuna verilen cevaplarda katılımcıların %7'si işe alınmadığını, %10'u uyarı aldığını, %6'sı ise **terfisinin engellendiğini** belirtmiş. **Sürgün edildiğini** belirtenlerin oranı %0,3 iken, **istifa etmeleri istenenler** katılımcıların %3'ünü oluşturmuş.

Ankete katılan insanların büyük bir bölümünün işyerlerinde açık olmadığı hesaba katıldığında; %72,5'i işverenlerinden, %72,4'ü iş arkadaşlarından, %82,2'si ise iş bağlantılarından gizlenmeyi seçiyor. Bu yüzdelerin görüldüğünden büyük bir önem arz ettiğine dair fikir yürütebiliriz kolaylıkla. Yine bu yüzdeler ışığında, şu anda çalışan ve işverenlerine açık olan kişilerin yukarıdaki durumlarla karşılaşma oranına baktığımızda:

Uyarı alanların oranı %18'e, terfisi engellenenlerin oranı %10'a çıkıyor. Açık olanlar arasında sürgün edildiğini belirtenlerin oranı %0,9 olurken, istifa etmeleri istenenlerin oranı %4,6'ya çıkmış. Bu durum eğitim kurumlarındakine oldukça benzer. Yani, açık olan eşcinsel/biseksüel bireylerin ayrımcılığa maruz kalma oranında **iki kat** gibi bir artış söz konusu.

16 kişi ise (%5,1), **cinsel yönelimleri nedeniyle, iş ya da işyeri için uygun olmadıkları, işyeri kurallarına aykırı davranışları, personel fazlalığı, başka birinin bulunduğu,**

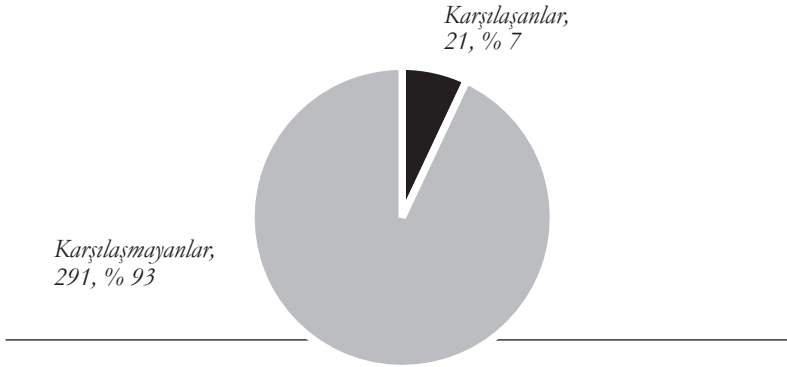
“Patronum bana asıldı. Ben lezbiyen olduğumu söyleyince beni kovdu.”

“Kız arkadaşım ile yaptığım telefon konuşmalarını dinleyip, benimle artık çalışmak istemediklerini, hatta iş arkadaşlarıma, giyya tacizde bulunduğumu iddia ettiler. Gerekirse bana dava açacaklarını ileri sürüp beni tehdit ettiler. Hepsi talep ettiğim tazminatı ödememek içindi.

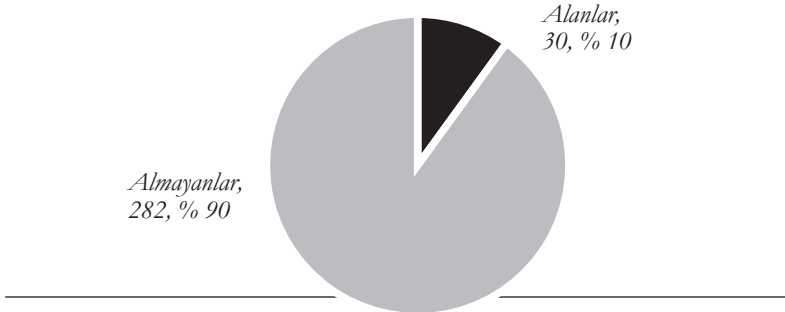
“Özel hayatınızdan dolayı alınmıyorsunuz. Bize uygun değilsin.’ dediler.”

“İş yeri ahlakını, güven ve disiplinini bozmak. Gerçek nedense, kimliğimi açıklamam; beni dışlamaları, yani kabul etmemeleri.”

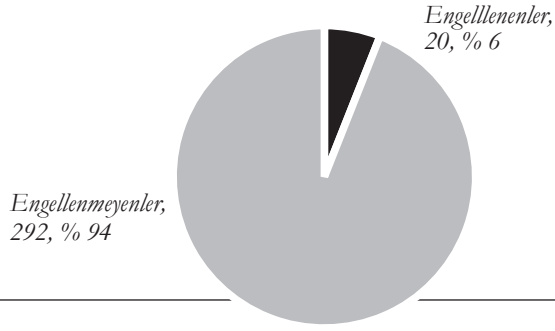
Çalışma hayatı boyunca bahsettiğimiz sorunların en az birini ya da daha fazlasını yaşayan eşcinsel/biseksüellerin oranı ise % 18. Aşağıdaki grafikler bu sorunları yaşayan kişi sayıları ve yüzdeleri vermektedir:

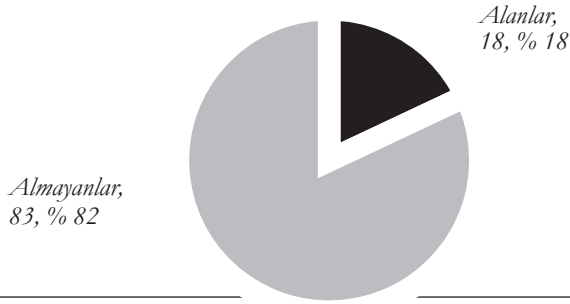
Şekil 147. Eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle işe alınmama durumu ile karşılaşanların sayı ve yüzdesi

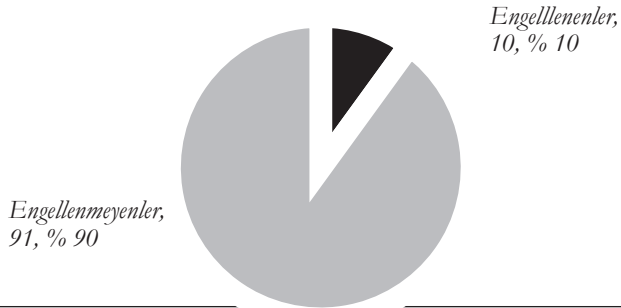
Şekil 148. İş hayatı boyunca eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle uyarı alanların sayı ve yüzdesi

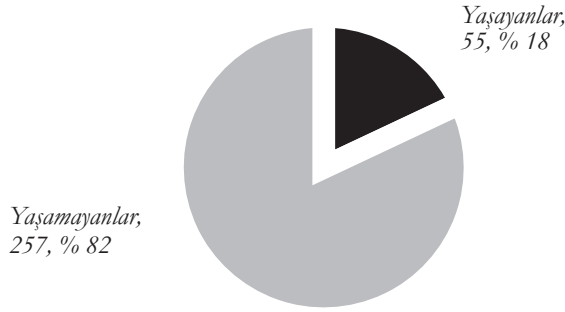
Şekil 149. İş hayatı boyunca eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle terfisi engellenenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 150. İş hayatı boyunca iş arkadaşları, sorumluluğunda çalışanlar, müdür vs.'nin bir bölümüne açık olup, cinsel yönelimi nedeniyle uyan alanların sayı ve yüzdesi

Şekil 151. İş hayatı boyunca iş arkadaşları, sorumluluğunda çalışanlar, müdür vs.'nin bir bölümüne açık olup, cinsel yönelimi nedeniyle terfisi engellenenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 152. İş hayatı boyunca eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle sorun yaşayanların sayı ve yüzdesi

Gözaltına alınma ve dava açma / açamama...

Ankete katılan 29 kişi eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle **keyfi gözaltına alındığını** belirtmiş (%7,3).

38 kişi, **eşcinsel/biseksüel olduğunun ortaya çıkmaması için, gerektiği halde dava 'açamadığını'** söylemiş (%9,6). Önceki bölümlerde de gördüğümüz gibi, eşcinsel/biseksüelliği dolayısı ile türlü şiddet ve ayrımcılıklara maruz kalan insanların bu tutumu, tüm bu bilgiler

"Bir gey barda kız arkadaşım saldırıya uğradı. Gey barda olduğumuz ve de eşcinsel ilişkimizin açığa çıkmaması için bir şey yapamadık."

"Tecavüze uğradım. Mahkemede tabrik edici unsur olarak görüldüğüm için dava kapandı"

"Evimde arkadaşım bir başkasıyla yatmıştı. Ben evde yoktum. Yattığı kişi arkadaşımı öldürdü. Bu cinayet olayından sonra dava süreci yaşadım. Bana, 'Evimi açmasaydın bu cinayet işlenmezdi.' şeklinde suçlama yapıldı. Ama bu sadece sözde bir suçlamaydı, resmî değildi."

"Ailesiyle kavgaya girmiş olan 17 yaşındaki bir kıza, yardım etmek amacıyla evimi açtım. Benimle birlikte olmak isteyince, yaşı nedeniyle onu reddettim. O da, işlemiş olduğu bazı suçları benim üzerime yükledi. Mahkemeye çıktığımda, "kadın tacirliği" ile suçlandım."

"Tanıdığım bir adam arkadaşıma asıldı. Kendisi polis komiseriydi. Mahkemede benim eşcinsel olduğumu ifade etti. Hâkim de, benim eşcinsel olmamın konuyla ilgisi olmadığını söyledi."

"Üç aylık bir süreç yaşadım. Hâkim "Eşcinsel olmak zorunda mısın?" dedi ve davayı kapattı."

Psikologlar ve psikiyatrlar tarafından uğradığımız ayrımcılık...

Anket katılımcılarının %55'i, hayatlarının belli bir döneminde psikolog veya psikiyatra başvurmuş. Bu %55'lik dilimin %82'sinin içindeki insanların, gittikleri psikolog ya da psikiyatrla, eşcinsel/biseksüelliği hakkında konuştuğu verisini dikkate alarak, cinsel yönelimlerine dair çeşitli gerilimler duyarak psikolog ya da psikiyatra gittiklerini söyleyebiliriz. Aslında, salt cinsel yönelim ile ilgili bir bağ değil tabii ki bu. **“Eşcinseller psikiyatra gider çünkü eşcinseldirler”** diyemeyiz mesela. Eşcinsel/biseksüel bireylerin büyük bir kısmının psikolog ya da psikiyatrlara gitme sebepleri arasında, **cinsel yönelimleri hakkında konuşabilmek ve bunu başka hiç kimseye konuşamadıkları için durumu paylaşmak istiyor olmaları** var. Cinsel yönelimleri ile ilgili doğru bilgilere ulaşamayan, bu konuyu kimseye açamayan, bu konu hakkında hiçbir şey konuşamayan ve paylaşamayan insanların, bir ümit ile psikiyatrla veya psikologlara giderek rahatlatma isteğinden kaynaklanan bu durum garip karşılanmasa gerek. Ancak gidilen psikiyatrla veya psikologlarla yaşananlar pek rahatlatıcı değil aşığıda da göreceğimiz gibi.

Bu kişilere psikolog ya da psikiyatra gitme nedenleri sorulduğunda:

%33: **Kendisi için bir anlamı yokken sırf başkaları istediğı için.** (Bu yüzde, eşcinsel/biseksüel bireylere yapılan baskıyı da ortaya koymaktadır)

%17: **Eşcinsel/biseksüelliğinden kurtulmak için.**

%47: **Cinsel yönelimi hakkında kafası karışık olduğu için.** (Birden fazla sık işaretleyenler olduğu gibi, bunlar dışında, hangi nedenlerle gittiğini söyleyenler de olmuştur. Bunlar dışındaki nedenlerle eşcinsel/biseksüelliğinden bahsettiğini belirtenlerin oranı %24'tür.)

Erkeklerin **kafa karışıklığı sebebi ile** psikiyatra gitme yüzdesinin (%55) kadınlardan (%31) neredeyse **iki kat fazla** olduğu da çıkan sonuçlardan.

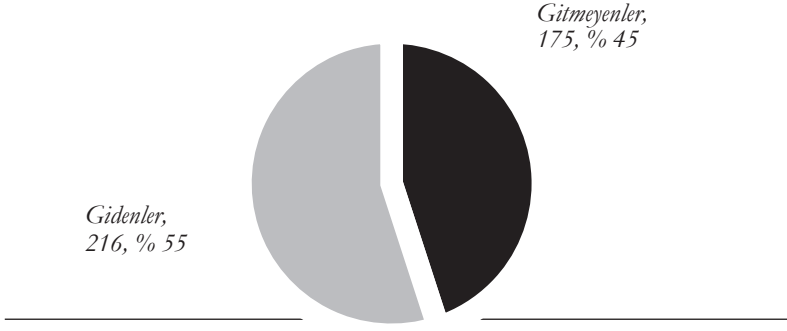
Başvurulan psikolog veya psikiyatrların eşcinsel/biseksüellik ile ilgili olumsuz yaklaşımlarını sorgulayan soruyu cevaplayan bu kişilerin sözleri ise durumun vahametini gözler önüne seriyor;

“Eşcinsel/biseksüelliğimizi değiştirmeye sizi heteroseksüel olmaya zorladı mı?” sorusuna EVET diyenler %29

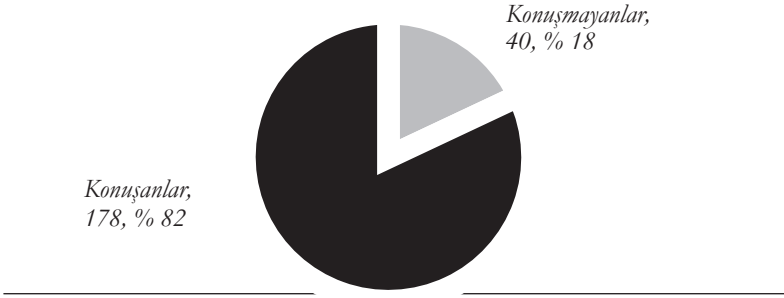
“Alâkalı – alâkasız, anlattığımız ber şeyi eşcinsel/biseksüelliğimize bağladı mı?” sorusuna EVET diyenler %29

“İstemediğiniz balde sizi ilâç tedavisine zorladı mı?” sorusuna EVET diyenler %22

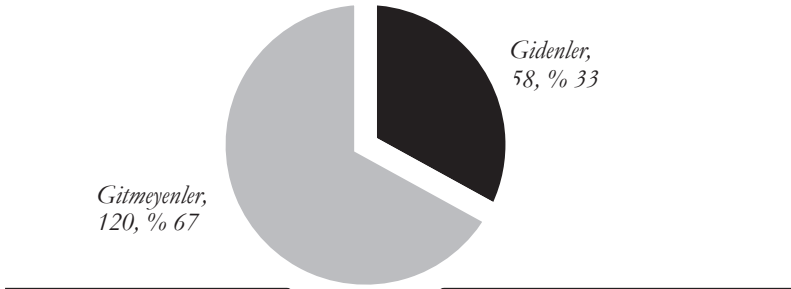
“Eşcinsellikle ilgili bilgisi yetersiz miydi?” sorusuna EVET diyenler %57

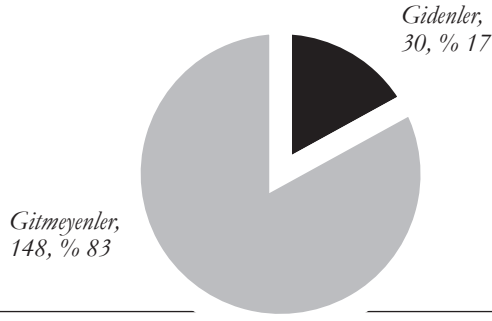
Şekil 153. Psikolog veya psikiyatlara gidenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 154. Gittikleri psikolog veya psikiyatlara cinsel yönelimleri hakkında konuşanların sayı ve yüzdesi

Şekil 155. Bir anlamı yokken sırf başka insanlar istediği için psikolog veya psikiyatlara gidenlerin sayı ve yüzdesi

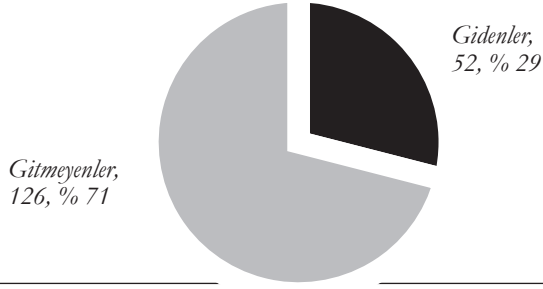
Şekil 156. Psikolog veya psikiyatlara eşcinsel/biseksüelliğinden kurtulmak için gidenlerin sayısı ve yüzdesi

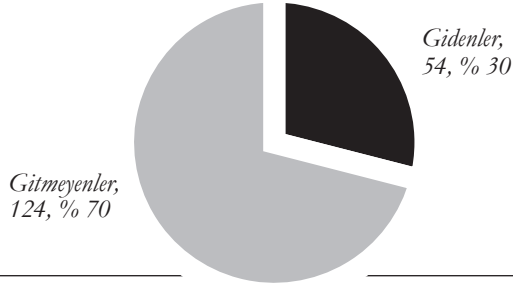
Şekil 157. Psikolog veya psikiyatlara cinsel yönelimiyle ilgili kafası karışık olduğu için gidenlerin sayısı ve yüzdesi

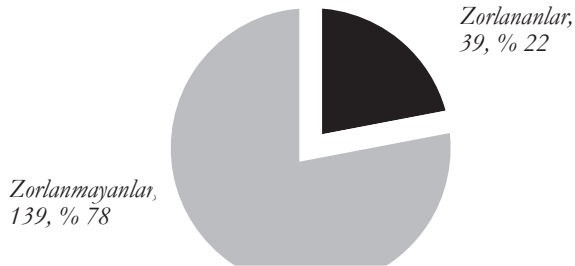
Şekil 158. Gittikleri psikolog veya psikiyatlara heteroseksüel olmaya zorlananların sayısı ve yüzdesi

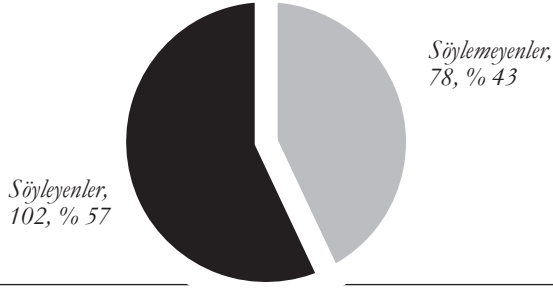
Şekil 159. Gittikleri psikolog veya psikiyatrların anlatılan her şeyi alakalı alakasız bir biçimde cinsel yönelimlerine bağladıklarını söyleyenlerin sayı ve yüzdesi

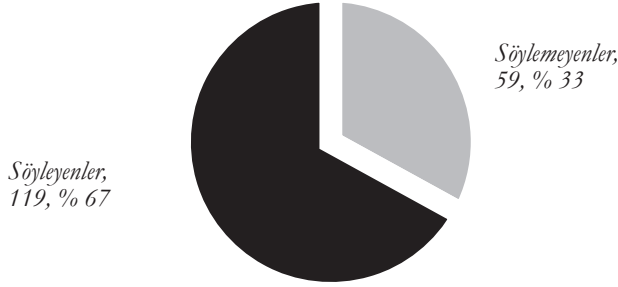
Şekil 160. Gittikleri psikolog veya psikiyatrların eşcinsel/biseksüelliği hastalık olarak gördüğünü söyleyenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 161. Gittikleri psikolog veya psikiyatrların, cinsel yönelimleri nedeniyle istemedikleri halde ilaç tedavisine zorlandıklarını söyleyenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 162. Gittikleri psikolog veya psikiyatrların eşcinsellikle ilgili bilgisinin yetersiz olduğunu söyleyenlerin sayı ve yüzdesi

Şekil 163. Psikolog veya psikiyatrlara gidenlerin olumsuz yaklaşım ve uygulamalarla karşılaştığını söyleyenlerin sayı ve yüzdesi

Son olarak, hayatının bir döneminde eşcinsel/biseksüelliği nedeniyle psikiyatr veya psikologlara giden bu insanlardan, “**gittikleri psikiyatr veya psikologların varsa saymadığımız olumsuz yaklaşımlarından**” bahsetmelerini istediğimizde:

(Toplam **51 kişi** aktarımda bulunmuş.)

1. Hastalık olarak görenler/ olumsuz önyargılara sahip olanlar / **8 kişi**
2. “Düzeltemek” isteyenler / **20 kişi**
3. Alâkasız bir konuya bağlayanlar / **2 kişi**
4. İlaç /hipnoz tedavisi uygulayanlar / **3 kişi**
5. Diğer / **5 kişi**
6. Dine bağlayanlar / **2 kişi**
7. Aşağılayanlar / başka hastalarına sormayacağı soruları yöneltenler / **5 kişi**
8. Geçici olduğunu düşünenler / **3 kişi**
9. Biseksüelliğin ne olduğunu bilmeyenler / **2 kişi**
10. Çıkar amaçlı yaklaşanlar / **1 kişi**

"Eşcinselleri değişik bir tür olarak görüyordu. Babam gibi konuşuyordu. Hayat boyu hiç mutlu olamayacağımı söylüyordu. Bir kadınla beraber olduktan sonra aynaya bakamayacağımı, yıkansam bile temizlenemeyeceğimi söylemişti. Çok pis olduğumu düşünmüştüm."

"Evlilik ilişkisini devam ettirip eşcinsel ilişkilerden uzak kalabilmem için değişik yatak fantezileri önerdi. Ama bunu yaparken daba çok evliliği ve çocuğu kurtarmaya çalıştı."

"Alakasız bir sonuca bağladı: Şizofreni başlangıcı :)"

"Ben sana sevgili bulamam.' dedi. O umutla gelmişim gibi yaklaşınca rahatsız oldum."

"Vajına resimleri gösterdi. Hayatımda yaşadığım en kötü durumdu. Beni, hayatım boyunca yalnız kalmakla veya AIDS olma riskiyle korkutmaya çalıştı. Bu adam şu an televizyonda program yapıyor. (CNN Türk veya TV8)"

"Geyletin gideceği yer cehennemdir. Senin içine şeytan girmiştir; ibadet et.' demişti."

"Başvurduğum tek psikolog, 'İçine nasıl alıyorsun? Nasıl tatmin oluyorsun?' gibi sorular sormuştu."

"Benden önce cürük raporu için askerî psikoloğa giden feminen çocuğu tokatlayarak attı. Bana 'Eğer heteroseksüel olmak istersen seni heteroseksüel yapabilirim.' dedi."

"15 dakika görüşüyorduk. İlaç verdi. '2 hafta sonra gel.' dedi. 'Bir arkadaşıyla paylaşmayı dene.' dedi."

"Aslında benim heteroseksüel olduğumu; fakat babamın ilgisizliğinden dolayı bir erkeğe ihtiyaç, yani ilgi duyduğumu ve bunun değişeceğini söyledi."

"Psikoloğum eşcinseldi. Benimle beraber olmak istedi."

"Sözlü tabrik, erkeklik yapıştırma."

"Geçici olduğunu düşünüyordu."

"Kişinin, annesinin yanında geneleve gidip 'antrenman' yapmasını tembih etti."

"Kızlara yaklaşımlarında zorluk çeken heteroseksüel bir erkek hastasıyla aramızda çöpçatanlık yapmaya çalıştı."

"Biseksüel olmam nedeniyle, bir tarafı seçmem gerektiğini söylüyordu. Biseksüelliğe iyi bakmıyordu. Ama eşcinsellikle ilgili bir sorunu yoktu."

"Eşcinsellik için 'Ergenlikte olur, sonra geçer. Bu dönemde yaşananlar o kadar önemli sayılmaz.' demişti."

"Eşcinsellikle ilgili her şeyi günab olarak yorumlayıp, erkeklerle olması gerektiğine dair zorlamalar ve baskılar yapıyordu."

“Biseksüellikle ilgili bilgisi yetersizdi.”

“Eşcinsellerin mutsuz insanlar olduğunu, ekonomik bağımsızlığımı kazanamazsam mutsuz olacağımı, yakaladığım mutluluklarınsa anluk olacağımı söyledi. Ayrıca, dine uymadığımı ve İslamiyet’in bunu kabul etmediğini de söyledi.”

“İlk görüşmede cinsellikle ilgili çok özel sorular sordu. Beni rabatlatmadı, aksine, eşcinselliğimi bastırmaya teşvik etti. Bana sormadan, lezbiyen olduğumu anneme söyledi.”
“Bana hetero porno film ve dergi almamı söylemişti.”

Anket katılımcılarının %67’si başvurdukları psikolog ve psikiyatrların olumsuz yaklaşımları ile karşılaştığını beyan etmiştir.

Sağlık kuruluşlarında uğradığımız ayrımcılık...

“Doktora gitmeniz gerektiği halde, eşcinsel/biseksüelliğinizin anlaşılması için doktora gitmekten vazgeçtiğiniz oldu mu?” sorusuna 35 kişi “EVET” yanıtını vermiş. Yani, bu kişiler cinsel yönelimlerinin ortaya çıkma korkusu ile ihtiyaç duydukları halde sağlık hizmetlerinden yararlanamamış. Hangi şikâyetlerinden dolayı doktora gitmeyi düşünüp de gidemedikleri sorulduğunda ise:

(Toplam 35 kişi aktarımda bulunmuştur.)

Psikoloji/psikiyatriyle ilgili / 16 kişi

Cinsel organlarla ilgili / 11 kişi

Diğer / 6 kişi

“Psikoloğa gideceğim zaman çok fazla mutsuz ve yalnızdım. Arkadaşlarım benimle konuşmuyordu. Okulda tuvalete bile sokmuyorlardı. ‘Başka tuvalete git.’ diyorlardı.”

“Penis ucunun yanmasından dolayı doktora gitmeyi düşündüm. Anlaşılır diye gitmedim.”

“Mantar hastalığım vardı. Doktora gidersem biseksüelliğimin anlaşılmasından korktum.”

16 kişiye eşcinsel/biseksüel olduğu için tedavi, muayene, tahlil gibi sağlık hizmetlerinden gereği gibi faydalanamadığı durumlar olduğunu belirtmiş. Eksiklikler bölümünde de belirttiğimiz gibi, bu 16 kişiye, hangi sebeplerden dolayı, ne gibi hizmetlerden faydalanamadıklarını sormayarak daha etraflıca irdelenebilecek bir bilgiyi kaçırmış olduk.

Askeriye tarafından uğradığımız ayrımcılık...

Anketi cevaplayan 215 erkekte 27'si askerlikten muaf olmak amacıyla, eşcinsel/biseksüel olmasını gerekeç göstererek rapor alma girişiminde bulunmuş. Bu 27 kişinin 6'sına psikiyatri servisine gitmek için istedikleri **sevk bile verilmezken**, sevk almayı başarabilen 21 kişi psikiyatrik muayene sürecinde **yasa ve insanlık dışı muamele** ya da **kötü muamele**ye maruz kaldığını belirtmiş.

Türk ordusu 1968 tarihli Zihin Bozukluklarının Teşhis ve İstatistik Rehberini (DSM) kullanmakta ve bu kitapta eşcinsellik bir **psikoseksüel bozukluk** olarak adlandırılmakta ve bu "duruma" sahip olanların "askerlik yapmaya elverişli olmadığını" dile getirmektedir. Oysa tıp dünyası 2000 tarihli DSM IV'ü kullanıyor ve bu kitapta eşcinsellik bir bozukluk olarak listelenmiyor. Cinsel yönelim, anal muayene ya da cinsel ilişkiyi gösteren fotoğraflarla belirlenebilir bir durum değildir. Ayrıca, bu tür bir muayene ve talepler kişinin özel hayatını, dolayısıyla da Türkiye'nin taraf olduğu Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 17. maddesini ihlal etmektedir.

Gerçekten de askeriyenin halen bir hastalık olarak tanımladığı eşcinselliğin kanıtlanması ve bu yolla 'hasta bir insan olarak' askerlik yapamayacağınıza kanaat getirilmesi olarak da tanımlanabilecek çürük raporu alma sürecinde yaşananlar, insan haklarına aykırı ve hiçbir kanunda yeri olmayan uygulamalardır.

Bugüne kadarki örnekler ve birebir yaşananlar ışığında 'anal muayene', 'cinsel ilişki sırasında çekilmiş görüntü' istemi ve aşağılayıcı ve alaylı ifadeler ile karşılaşmış kişilerin sorduk katılımcılara:

Anal muayene istenme oranı %62,

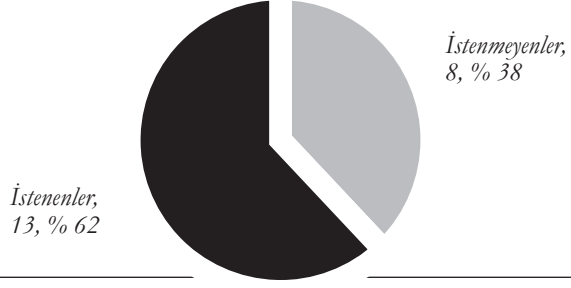
Cinsel ilişki sırasında çekilmiş fotoğraf istenme oranı %29,

Askerlik şubesi ve askeri hastanedeki görevlilerin aşağılayıcı ve alaycı davranışları ile karşılaşma oranı %57 olarak çıkmış.

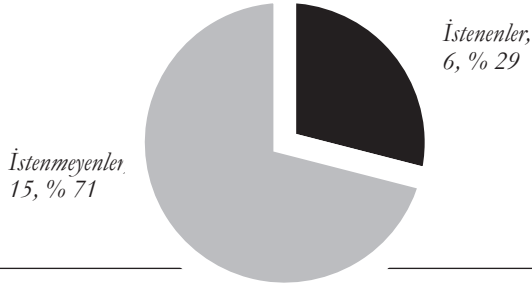
Tüm bu süreç sonrasında, 21 kişiden 7'sinin rapor talebi geri çevrilmiş (%33,3). Gösterilen gerekçeler ise: (Bir kişiye gerekçe gösterilmemiştir.)

- 1) "Anal ilişkide bulunmadığım için rapor vermediler."
- 2) "1. sene, vücudun, testislerin, penisin normal' dendi. Duygusal olduğum söylenip, düzelebilir dendi. 1. sene sevk ertelendi. 2. sene, aynı nedenler öne sürüldü. 3. sene, rapor verildi."
- 3) "Eşcinsel ilişki sırasında yakalandım askerde. Çürük raporu yerine hava değişimi raporu verdiler sadece."
- 4) "Beni çok feminen bulmamışlardı. Kadınsı değilsin dediler."
- 5) "Benden daha erkeksisin denilip geri yollandım."
- 6) "Eşcinsel gibi görünmediğim gerekçesiyle rapor vermediler."

1. 2. 4. 5. ve 6. aktarımdan yola çıkarak, askeri hastanelerin psikiyatri servislerinde görevli doktorların kafalarında belirli bir "eşcinsel erkek tipi" olduğunu söyleyebiliriz kolaylıkla. Bu

Şekil 164. Çürük raporu almak için askeri hastaneye gidenlerden anal muayene istenenlerin sayısı ve yüzdesi

Şekil 165. Çürük raporu almak için askeri hastaneye gidenlerden cinsel ilişki sırasında çekilmiş fotoğraf istenenlerin sayısı ve yüzdesi

Şekil 166. Çürük raporu almak için askerlik şubesi ve hastaneye giden anket katılımcılarının, oradaki görevlilerle alaycı ya da aşağılayıcı davranışlarla karşılaştığını söyleyenlerin sayısı ve yüzdesi

Kıssadan Hisse...

Bu ankete katılan eşcinsel/biseksüel bireylerin;

Pek çoğu kendilerini var etmeye çalıştıkları her kurumda ayrımcılık ve şiddetle karşılaşılıyor.

%14'ü eğitim hayatı boyunca sorunla karşılaşılıyor.

%18'i çalışma hayatı içerisinde sorun yaşıyor.

Yarısı cinsel yönelimleri hakkında konuşabilmek için psikolog ya da psikiyatru gidiyor. Bu insanların %29'u heteroseksüel olmaya, %22'si ilaç tedavisine zorlanıyor. %67'lik bir bölümü psikolog ya da psikiyatru gitme sürecinde olumsuz yaklaşım ya da uygulamalara maruz kalıyor.

Stk'lar Hakkında...

Anket katılımcılarının, EBTT Sivil Toplum Kuruluşlarına dair düşünceleri...

Ankete katılan bireylerin 313'ü EBTT (eşcinsel, biseksüel, travesti ve transseksüel) bireylerin özgürleşmesi için mücadele eden sivil toplum kuruluşları ve/veya çalışmalarından haberdar olduğunu belirtmiş. Bu 313 kişiye EBTT özgürleşmesi için mücadele eden sivil toplum kuruluşları ve/veya çalışmaları hakkında neler düşündüklerini sorduk. Aldığımız yanıtlar:

123 kişi **olumlu**, 93 kişi **hem olumlu hem olumsuz**, 71 kişi **olumsuz** düşüncelere sahip olduğunu, 24 kişi bu konuda yorum yapabilecek kadar bilgi sahibi olmadığını belirtmiş. (311 kişi değerlendirmeye alınabilmiş, kalan iki katılımcının aktarımları not alan anketörlerin el yazılarının kendileri tarafından bile çözülmemesi sebebi ile okunamamıştır.)

Başta Lambdaistanbul olmak üzere EBTT özgürleşmesi için mücadele eden gruplar ve çalışmaları hakkında olumsuz düşüncelere sahip olan bazı kişiler sadece memnuniyetsizliklerini ve tatminsizliklerini aktarıırken, katılımcıların büyük bir bölümü rahatsızlık duyduğu konuyu da dile getirmiş. Aktarımlarında hem olumlu hem olumsuz görüş bildiren katılımcıların neredeyse hepsinde de 'daha iyi', 'daha doğru' arayışı göze çarpıyor.

Bu aktarımların her biri tek tek üzerine düşünülmesi ve irdelenmesi gereken çok değerli bilgi ve değerlendirmeleri içeriyor. Lambdaistanbul olarak bundan sonraki etkinlik ve eylemlerimizi tasarlarken, yeni politikalar geliştirirken bu eleştirilerin yolumuza ışık tutacağına inanıyoruz.

Aktarımlar:

"Basın yayında çıkabileceği halde yeteri kadar çıkmıyoruz. Basında kamu önünde yeteri kadar cevap verilmiyor."

"Mücadeleye sahip çıkmanın, sorunların çözümünü için mecburi olduğunu düşünüyorum. Ülke çapında yaygınlaşması gerekiyor. Eşcinsel hareketi içindeki insanların da birbirlerine ayrımcılık uygulamaması gerekiyor. Yönelimler, kimlikler, yaş ve sınıf ayrımcılığından bahsediyorum. Biseksüel fobiye hayır! Transfobiye de hayır!"

"1- Radikal sol gruplarla, etnik azınlıklarla aynı platformda mücadele edilmeye çalışılması, hem farklı düşünen insanları dışlıyor hem de kamuoyuna yanlış izlenim verilmesine yol açıyor. 2- Bu kuruluşlardaki erkek eşcinsellerin ataerkil davranışları devam ediyor. 3- Politik açıdan, farklı dünyaya görüşlerine saygı gösterilmiyor."

"Bu konuda kafam karışık... Faydalı olduklarını düşünüyorum. Ciddi bir örgütlenme problemi var ama! Lezbiyenlerle geyler arasında acayip bir uçurum var. Lezbiyenler sürekli geri planda kalıyor. Örgütlenmeler çok düzensiz. Herkes hareketi başka bir yere götürmeye çalışıyor. Herkes birbirini fuhuşa gelmekle suçluyor. O onu sevmeyiz, Lambdaistanbul Legato'yu sevmeyiz... Örgütlenmeler cinsel yönelim üzerine. İnsanların siyasal görüşlerine, inançlarına, sosyal sınıflarına bakmadan, sadece bunun üzerinden örgütlensek!"

"Batı'yla karşılaştırıldığında daha koruyucu ve içten olabilir. İçtenlik göremiyorum. Sosyalizasyon süreci oluşmuyor. STK'lardan büyük bir manevi destek göreceğimi sanmıyorum. Dayanışmalı, ilişkili gruplar olabilir. Yetersizlik de var. Toplum ve hükümet üzerinde zayıf kalıyor."

"Çok gerekli. Eşcinselliği bir nimetmiş gibi düşünüp psikolojik ve biyolojik kökenlerini aramaya gerek bile duymayan teknik elemanlar var. "Chat'ta 18 yaşından küçük kişileri Lambda'ya çağırıp, örgütleyip bir şeyler yapalım." diyenler var. Lambdaistanbul'daki teknik, eşcinselliği tüm

"Bir tek Lambdaistanbul'u biliyorum ve onun da yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bir toplantıya gelmiştim. Konusu: "Sokaktaki insanlar bize ne desin; gey mi, eşcinsel mi?" idi. Daba kendilerine bir isim koyamamışlar. Hâlbuki tanınlar konulmuş. Hepsi birbiriyile birlikte oluyor."

"Destekliyorum. Yetersiz buluyorum. Toplu etkinlikler düzenlenip tanışma ortamları yaratılabilir. Herkes kendi dünyasında yaşıyor. Daba sıkı bir iletişim ağı olabilir. Bayram, yeni yıl gibi zamanlarda bir araya gelinebilir."

"Çok olumlu buluyorum. Örgütlenmeyi doğru buluyor, daba güvenli bir çevre edinilmesine yardımcı oluyor, problemlerini anlatabiliyor, yalnız olmadığını anlıyor ve onlardan güç alıyor."

"Eşcinsellerin toplumda var olduğunu ve herkes gibi eşit haklara sahip olduğunu göstermek, herkesin bu konu ile ilgili fikir sahibi olmasını sağlamak açısından gerekli görüyorum."

"Çalışmaların yetersiz olduğunu ve gerekli insanlara ulaşamadığını düşünüyorum. Gereksiz insanlara ulaşmak daba kolay... Lambdaistanbul'un yürüttüğü politikalar yanlış. Lambdaistanbul dedikodu yer; orada doğru dürüst mubabbet yok. Böyle giderse hiçbir şey elde edemeyeceğiz."

"Faydalı buluyor, bu çalışmalar sayesinde toplumun belki de daba hoşgörülü olacağını umuyorum."

"Çok doyurucu ve gerçekçi sonuçlara varamadıklarını düşünüyorum. Sorunlar ele alınırken sadece anakent hayatındaki yaşanmışlıklar göz önünde bulunduruluyor."

"Çok yakın durmuyorum. İdeolojik olarak nereye oturduğu belli olmayan, kaygan bir zeminde olduklarını görüyorum. Özgürlük ve insan hakları açısından, toplumsal mücadeledeki öncelik sıralamasının ve hedeflerinin çerçevelenmemiş olduğunu düşünüyorum."

"Heteroseksüellere karşı ayrımcılık yaptıklarını, gerekli olmadığı halde bazı azınlık gruplarla birlikte hareket etme eğilimi içinde olduklarını düşünüyorum. Azınlık olmayı statü olarak edinmeye çalıştıklarını sanıyorum. Seks işçiliği yapan eşcinselleri dışladıklarını ve aşağıladıklarını düşünüyorum. Bilimsel, akademik platformlarda olmaları gerekirken, onları da reddettikleri kamısında. Aşırı protest ve kapalı buluyorum."

"Bir güç olmak gerektiğini düşünüyorum. Bunun da sistemli, politik bir şey olması gerek. Cinselliğin de politikası var. Bu açıdan eksik olduklarını düşünsem de, var olan örgütlere büyük oranda destek oluyorum. Ufak kanallar olsa da önemli ve olumlu bir durum. Bir güç var ve desteklenmeli. Bir ön şart olduğunu düşünsem de, işin ekonomi ve politikasını de göz önünde bulundurmamak lazım."

"Çalışmaların iyi olduğunu, yani gerekli olduğunu düşünüyorum. Ve tüm eşcinseller birleşmeli diye düşünüyorum. Birlik olursak her şeyi elde edebiliriz diye düşünüyorum."

"Halka ve medyaya karşı çok fazla açık değiller. Daba fazla organize olup daba fazla gey ve lezbiyene ulaşmalarını isterim. Yurt dışındaki eşcinsel STK'lar daba yoğunlar ve halka karşı daba açıklar. İstanbul için dergi çıkarılabilir."

"Lambda'ya gelmemiş ama Lambda'yı yeren birçok kişi var. Olması olmamasından daba iyi, görünürlük açısından... Etkinliklerde yer almak, bir şeyler vermek istiyorum. Lambda'yı her yerde savunuyorum."

“Geçmiş dönemlerde Kaos Gl örgütünün diğer eşcinsellere ulaşma konusunda fazla çaba göstermediğini, Lambdaistanbul’un ise, geçmişte, Batı’nın etkisinde kalarak hareket ettiğini düşünüyordum. Lambdaistanbul’un şu an, eşcinsellere doğrudan ulaşmayı sağlayan etkinlikler yapmasını olumlu buluyorum. Baskı altındaki tüm cinsel kimlikleri kapsayan politikasına olumlu bakıyorum.”

“Bu kuruluşları yaşamda bir ümit olarak görüyorum. Kendi duygusal açmazlarımdan ötürü bu kuruluşlarda yeteri kadar aktif olamadığım için de aslında üzülüyorum.”

“Çalışmaları beğeniyorum. Sosyal aktiviteleri çok işe yarıyor. Toplumdan dışlananları topluma kazandırıyorlar. Eşcinsellerin, kimliklerini kabullenmelerini sağlıyorlar.”

“Bu kuruluşların faaliyetleri genel olarak eşcinseller arasında biliniyor. Bence asıl amaç, eşcinsellik bakımındaki yanlış bilgilerin düzeltilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi olmalı. Hedef, eşcinsellerden çok toplum olmalı. Çünkü sıkıntı ve sorunların temel sebebi; toplumun cabilliği.”

“Birlik ve dayanışma içinde çalıştıkları, "birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için" düşüncesi taşıdıkları için saygı duyuyorum.”

“Ekonomik şartlar nedeniyle çok iyi çalıştıkları söylenemez. Ayrıca yasal da değil. Ama bu kadar büyük bir başarı bile cesaret olayıdır. Bir de eskisi gibi radyo programı yapılırsa, daha geniş kitlelere ulaşılır. Bu kadarına bile teşekkürler Lambdaistanbul.”

“Eşcinsellerin birlikte hareket etmelerini olumlu buluyorum. Ama bunun, sosyal yapı içinde çok karşıt gözükmeden, daha uyumlu bir şekilde yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

“Haberdar olmama rağmen etkinliklere çok fazla katılmadım. Burada edindiğim bilgiler doğrultusunda hiç ön yargılı değilim. Çalışmaları olumlu buluyorum. Yetersiz bulduğum tek şey, bilginin çok fazla duyurulmaması. Ayrıca, buraya gelmeye korkan, çekinen insanlara fazla ulaşamaması.”

“Çalışmaların faydalı olduğunu ve artarak devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Sessiz kalarak hiçbir bak elde edilemeyecek. Bu anlamda, bütün örgütleri birer misyoner olarak görüyorum.”

“Amaçlarını gönülden destekliyorum. Ama bazen inanılmaz bir kısır döngünün içinde olduklarını düşünüyorum. Bu tür kuruluşlarda geylemin daha baskın olduklarını, toplumun dayattığı erkek egemen rolleri kıramadıklarını düşünüyorum. Ben de bu kuruluşları bu sebeple dışardan izliyorum.”

“Çok çalıştıklarını düşünüyorum. Umarım gerçekten, bu çalışmalar sonucunda bazı şeyler değişir. "Umarım" dedim, çünkü kendimden söyleyecek olursam, bazı şeylerin değişeceğine inanmıyorum. Ailem biliyor; üzülüyor. Soruyorlar, biri var mı diye. Biliyorlar ama boş bakıyorlar ve şu an bu konu kapanmış gibi... Zor bir durum... Şu anda rahatım ama

İnsan hepsini alt alta yazmak, paylaşmak istiyor. Bu projeyi tasarlarken ve anketi uygularken, amaçlarımızdan biri de kitle ile bütünleşmekti. Çünkü EBTT özgürleşme hareketi, öncelikle EBTT bireylerin desteği, daha sonra da tüm toplumun kabulü ve farkındalığı ile başarıya ulaşabilir. Bu anket sonuçlarınının, geleceğe dönük projeler üretmede bu alanda çalışan tüm birey ve gruplara destek ve rehber olmasını dileriz.

Genel Değerlendirmeler...

Eksiklerimiz: Gözden kaçırdıklarımız...

Sorulardaki eksiklerimiz:

Pek çok kere üstünden geçtiğimiz sorularımızda hem bildiğimiz eksikler vardı, hem de gözden kaçırdığımız için sonradan çeşitli eksiklerin ortaya çıkacağı bir kehanet değildi. Örneğin, biz insanlara ‘şu anki’ açıklık durumlarını soruyoruz. Yani, ancak bu açıklık durumu üzerinden yaşadıkları dışlanma deneyimlerini değerlendirebiliriz. Çünkü cinsel yönelimimizi bilinmediği bir yerde eşcinsel/biseksüel olduğumuz için dışlanmayız değil mi! Fakat açık olmanın sınırı, belli bir tarifi yoktu. Kendi isteğimizle gidip söylemiş olabiliriz, insanlar kendileri tahmin etmiş olabilirler, tahmin ettiklerinden bizim haberimiz olmayabilir veya doğrudan gidip konuşmamışsak da, davranışlarımızı kendilerinden gizlemek üzerine kurmadığımız insanlar olabilir. Sorumuzu olabildiğince az kelimeyle oluşturup, yanıtlayıcıların sorumuzdan birbirine yakın şeyler anlamasını umut etmeye başladık. Çünkü alt kültürü yeterince gelişmemiş bir toplulukta yeterli bir dil ortaklığı olmuyor. Bunun dışında, yine aynı soru grubunda farkında olduğumuz bir sınırlama bulunuyordu. Açık olduğumuz bir insana, ne kadar zamandır açık olduğumuz da önemlidir. Çünkü yeni açılmış ve henüz ondan gelecek tepkileri görmemiş olabiliriz. Ama bu o zaman bizim çok fazla boyutlu bir matris hazırlamamızı ve yanıtlayıcıların da çok sıkıcı sorulara tekrar tekrar yanıt vermek zorunda kalmasını gerektirecekti. Bu kadar ince ayrıntıya girmemeye karar verip vazgeçtik. Diğer sorularda da bu şekilde vazgeçtiğimiz ayrıntılar oldu.

Mesela, okul-yurt, hastane, askeriye gibi kurumlarda yaşanan ayrımcılığın ele alındığı bölümde, birçok konuyu kısaca ve üstten geçmek zorunluluğu bazı önemli verilerin alınamamasını sağlamış.

Örneğin, psikiyatrya giden 218 kişiden 53’ü bizim araştırdığımız nedenler dışında nedenlerle psikiyatrya gitmiş. Ama bunun nedenlerini de sormamışız.

Askerlik ile ilgili bölümde rapor almak için başvuran 27 kişinin 6 ‘sı sevk bile edilmemiş. Niye sevk edilmediklerini, kendilerine bu konuda bir gerekçe bildirilip bildirilmediğini sormamışız.

Dava açma/açamama bölümünde keyfi gözaltına alındığını bildiren 29 kişiye de ayrıntılı bilgi sorulmamış.

Tüm şiddet sorularında “kendim” şikkının veya vurgusunun yapılmayışı anketin en büyük eksikliklerinden biri... İnsan toplumsal baskılar ya da doğru bilgiye ulaşamayışı sebebi ile kendisine düşman olabiliyor. Tüm çarklar kendimizi suçlamamız, kendimizden nefret etmemiz yönünde dönüyor. Böyle bir gerçeklikten bakıldığında bireylerin kendilerine şiddet uygulamış ya da uyguluyor olması, bu durumun araştırılmasını önemli kılıyor.

Şiddet sorularına eklenmesi gereken diğer bir grup ise “aynı cinsten eş/sevgili”... El yordamı ile bulunmaya çalışılan dengeler, enikonu gizlenen bir birliktelik, bunca yoksunluk içinde her şeyi iki başına yaşamak zorunda kalış... Tüm bu etkenlerin geldiği, kopma noktasına getirdiği ilişkilerin şiddete meyletme ihtimali araştırmaya değerci bizce de...

Eşcinselliğe ya da eşcinsellere dair olumsuz düşüncelerin sorulduğu 12. sorunun yerinin anketin son bölümlerinde olmasının, sorulan açıklık, karşılaşılan ön yargılar, kurumsal ayrımcılık gibi bölümlerden sonra, insanların olaya daha iyi kanalize olup, yoğunlaşıp varsa ön yargılarını

Anketör eğitimindeki eksiklerimiz:

Yukarıdaki yöntem bölümünde, eğitimin hesaplı, dikkatli ve özenli olmayı gerektiren bir süreç olduğundan bahsetmiştik. Bizim eğitim sürecimiz iki geceye sıkışmak zorunda kaldığından, belki de eğitimin önemini bu denli vurgulamakta eksik kalmış olabiliriz. Daha önceden ankete dair yeterli bilgisi olmayıp, bu eğitim sürecinde ilk kez anket soruları ya da felsefesi ile karşılaşan anketör ve diğer çalışanların temel bazı mantıksal bağları kavrayıp, özümsemesi bizleri oldukça zorladı.

Dediğimiz gibi, projeye katılan 20 kişilik grubun zamansal imkânsızlık ve çakışmaları sebebi ile iki gecelik, toplam 6 saatlik bir maratona indirgedik eğitimi. Anketin uygulanma sürecinin başlamasıyla beraber, her hafta yaptığımız değerlendirme toplantıları ile karşılaştığımız durum ve sorunları tartışarak bu açığı kapattık sanırım. Kimse de çıkıp “İnanamıyorum! Anketörler ne kadar da kötüydü” demediğine göre aferin bize.

Anketin uygulanmasındaki eksiklerimiz:

Bu soruyu yanıtlayacak olanlar anket katılımcıları sanırım. Biz de onların geri dönüşlerinden beslenerek bir şeyler yazalım dedik.

Bir katılımcı kendisine anket yapan anketörün verdiği yanıtlara tepkiler verdiğini, bu durumun onu rahatsız ettiğini belirtmiş. Aslında hepimizin gayri ihtiyari ve tabii farkında olmadan verdiği bir refleks sanırım bu. Bize farklı, ilginç, garip gelen bir şey duyduğumuzda anında tepki vermek ve ardından o insanı “o farklı, ilginç, garip gelen şeyi yapan insan” olarak görmek. Tabii bunu en özelinizi açtığımız anketörlerin yapması daha da inciten, anketle birlikte başlayacak kendini anlatma, açılma sürecine ket vuran bir durum.

Bazı katılımcılar ise, sürecin çok hızlı ilerlediğini, sorular arasında esler verilmediği için bazı ayrıntıları atladıklarını söylediler. Arayıp benim şu cevabımı düzeltir misiniz, şu da şöyle olacaktı diyenler olsa da, anketlerin üzerinde kişisel bilgiler olmadığından o veriler eksik kaldı. Bunun dışında bize yansıyan olumsuzluk ya da eksiklik olarak adlandırılabilinecek durum ya da görüş olmadı.

Niye anket tekniği de, sözlü tarih ya da başka bir araştırma tekniği değil...

Oldukça karanlık bir yolda ilerlerken insan elden geldiğince çok yeri aydınlatacak güçlü bir ışık arar doğal olarak, her ne kadar o ışık kaynağının elini yakabileceğini bilse de. Bu biraz daha fazlasını, ötesini görme, kendini ve kendi dışındaki âlemi tanımlama ihtiyacından doğar.

Anket tekniği, sosyal bilimcilerce son zamanlarda kişileri sayılara indirgeyebilen ve önceden belirlenmiş, bazen yönlendirici kapalı uçlu soruları olduğu gerekçesiyle pek benimsenmeyen, eksik bulunan bir araştırma yöntemi olarak görülüyor. Bunun yanında, sözlü tarih çalışmalarının değindiği nokta, belirlenmiş bir zaman aralığında belli ve ortaklaşmış bir konu üstüne çeşitli insanların detaylı bir biçimde neler yaşadığı, düşündüğü, hissettiğidir. Oysa başlangıçta bizim istediğimiz, eşcinsel/biseksüel bireylerin, hayatın çeşitli alanlarında cinsel yönelimlerinden kaynaklı dışlandıkları, ayrımcılığa uğradıkları, yok sayıldıkları noktasında hepimizin ortaklaşabilmesiydi. Elbette ki, süregelen sorunlarımızda hemfikir olduktan sonra yapılması gereken/yapılabilecek bir çalışma sözlü tarih. Söylediğimiz gibi, bu anket çalışması sadece bir başlangıç.

Amaç bölümünde de yazıldığı gibi, Türkiye’de bu güne kadar bu kadar çok kişinin katılımı ile gerçekleştirilen ve bu konuya eğilen bir çalışma yok. Yani Türkiye’deki eşcinsel/biseksüel bireylerin ortak dışlanma ve şiddete uğrama deneyimlerine dair konuşulanlar üç beş örnek üzerindendi hep.

Tekil örnekler ötekileştirilebiliyor kolaylıkla. Kalıp tipler yaratılabiliyor bu tekil örneklerden. Ve “Bütün eşcinsel/biseksüeller...” diye başlayan cümleler kuruluyor bu örneklerden yola çıkarak. Basına ötekileştirilmiş, öcü ya da cicileştirilmiş, yaşamdan, gerçekliğinden koparılmış olarak yansıyan çarpıcı deneyimlerin ötesinde, eşcinsel/biseksüel bireylerin yaş, sınıf, cinsiyet vs gibi farklılıklarına rağmen tüm toplumda ayrımcılığa uğrayıp uğramadıklarını, neler yaşadıklarını ortaya çıkarmak ve topluma göstermekti amacımız. Böyle bir amaç için, genele dair resmi, kafadan atmadan, daha gerçekçi ve daha gözleme dayandırarak çizilebilir için en doğru tekniktir anket.

Tabii ki bu anketle ortaya çıkan bilgileri derinleştirmek, varılan yargıların altını doldurmak için sözlü tarih gibi farklı sosyal araştırma tekniklerine de başvuracağız ilerleyen aylarda. Bu teknikler birbirini tamamlaması ve olası açıkları kapatması açısından ayrı düşünülemez bu

Homofobi ile Heteroseksizm; İlişkilerin En Can Yakıcısı...

Homofobi

Aslında anketi oluşturan neredeyse tüm sorular bireylerin salt cinsel yönelimleri sebebi ile karşılaştıkları baskı, şiddet ve sorunları, bunların bu bireyler üzerindeki etkilerini sorguluyor. Bu açıdan bu başlık altına üç beş satır yazmak hiç de zor değil. Dilerseniz bir kaç soruyu seçelim ve bu durumu biraz daha anlaşılır, ayakları yere basar hale getirelim.

Anketin adından başlayalım: "Eşcinsel ve biseksüellerin sorunları" Nedir eşcinsel ve biseksüellerin sorunları, maaşlarının azlığı mı, ülser mi, küresel ısınma mı? Tabii ki hepsi... Ama ne yazık ki biraz daha fazlası! Eşcinsel ve biseksüellerin salt cinsel yönelimleri sebebi ile karşılaştıkları sorun, baskı ve maruz kaldıkları şiddetten söz edebiliriz. İşte bu baskı sorun ve şiddet doğuran şey de homofobi diyoruz; yani eşcinsel/biseksüel bireylere duyulan öfke, nefret, tiksinti tanımlamasının ötesinde, bu kimliği "öteki"leştiren her tür yaklaşım. Eşcinseller sevimlidir, dost canlısıdır lafı da, eşcinseller herkesle yatar lafı kadar homofobiktir bu bağlamda...

Evet anketin başlığı bile homofobik bir toplumu işaret ediyor. Dikkat edilmesi gereken bir başka husus da sorun'un eşcinsellik olmadığı... Yani eşcinsel ve biseksüel bireylerin sorunları eşcinsel olmalarından değil, eşcinsel/biseksüelliği normalize edemeyen, ötekileştiren bir sistem için de yaşıyor olmalarından kaynaklanıyor.

Anketin tüm sorularını homofobi ile ilişkilendirebiliriz, hatta gelin birkaçını ilişkilendirelim hemen:

Şiddet bölümü yaşananların bu durumu yaşamayanlar tarafından kavranmasında temel teşkil ediyor galiba. Bu bölümde eşcinsel/biseksüel bireylerin yaşadığı şiddet deneyimleri araştırılıyor. Bölüm sonunda dışlanmadan, dayak yemeye, sözlü tacize kadar çeşitli şekillerde eşcinsel bireylerin saldırıya uğradığını görüyoruz.

"18)Yaşamınız boyunca, çevrenize açılırken aşağıdaki yorumlarla karşılaştınız mı?" sorusu da homofobinin günlük yaşamımızdaki karşılıklarını kavramamız açısından önemli. Bu sorudaki birçok şık, günlük hayatımızda en çok karşılaştığımız homofobik yaklaşımlar... "Bana âşık mısın?", "Psikiyatra/psikologa görün.", "Aktif misin, pasif misin?", "Nasıl sevişiyorsunuz?"...

Bu tür yaklaşımlar öyle çok çıkıyor ki karşımıza bir süre sonra biz de, kendimizi içinde bulunduğumuz son derecede büyük ve kendi içinde farklılık gösteren grubun dışına çıkarıp, diğer eşcinselleri aşağılamaya, dışlamaya, ötekileştirmeye başlıyoruz. Anket katılımcılarına eşcinsel kimliğine ya da eşcinsel bireylere dair geçmişte ön yargılara sahip olup olmadıklarını ve eğer ön yargıları var ise bunların neler olduğunu sordüğümüz bölüm ise homofobinin bu yönünü gözler önüne seriyor.

Bir grubu, bir bireyi ya da bir olguyu, var olan gerçeklikten kopartarak, bir kaç sığa, davranış kalıbına indirme ve onun kalan özelliklerini görmezden gelme yatar her tür korku, tiksinti ya da yersiz sevgi ve ilginin kökeninde. Yaşam ya da insan bir ömür boyunca tanınmayacak, anlaşılamayacak kadar karmaşıktır belki...

Heteroseksizm

Gelelim iki terime:

Birincisi "benimseme yaşı"

- Neyi benimser insan?
- Eşcinsel/biseksüelliğini
- Niye benimseme gereği duyar?
- Çünkü o güne kadar yok sayılan bu özelliğini, kendisi de fark etmemiştir. Dile vurulmayan, adı konulmayan şeyleri bilemeyiz ya da hissedemeyiz demişti Wittgenstein. İşte bununla alakalı bir durum. Hissederiz bir şeyler ama bilemeyiz... Uzun zaman Allahım bu ne, ne oluyor bana, der dururuz.
- Yani nedir benimseme yaşı?
- Eşcinsel/biseksüel bireylerin yok sayılan, konuşulmayan cinsel yönelimlerini fark etmeleri ve kimliklerinden içeri buyur etmeleri...
- Kaçtır benimseme yaşı?
- Kişiden kişiye değişir bu. Bazıları kendilerini benimsedikleri anda benimser cinsel yönelimlerini insanlar hayatları boyunca sistemin yok sayıcı baskısı yüzünden tanımlayamazlar bile kendilerini.

İkincisi ise bununla bağlantılı bir terim "açılmak"

- Açılmak mı, o da ne?
- Cinsel yöneliminin bilincine varmak, bunu başkaları ile paylaşmak sonra...
- Yani benimseme yaşı da bir anlamda bir açılma.
- Evet bireyin kendine açılması aslında... Ama bunu benimsemeden önceki o birey gibi heteroseksüellik dışındaki cinsel yönelimleri yok sayan öyle çok insan var ki dünyada, açılma hiç bitmeyen bir süreç oluyor eşcinsel/biseksüeller için.
- Açılmak zorunda mı ki insan?
- Eğer heteroseksüel sayılmak, haklarından mahrum kalmak, yani sahip olduğu kimliklerden biri ile dışlanmak, yok sayılmak istemiyorsa öyle. Tabii çok zor olabilir bazen. Çünkü bir çember gibi; heteroseksizm homofobiye, homofobi heteroseksizmi doğuruyor... Ve bu sistem kendini yeniden ürete ürete mutlaklaştırıyor.
- O zaman şarkı söylemek lazım avaz avaz, O zaman eşcinseliz, biseksüeliz demek lazım çılglık çılgına...
- Ayrıca insanlara heteroseksizm ve homofobi kelimelerinin görüldüğü kadar olgusal olmadığını, yaşamlarımızın ne kadar içinde olduğunu da söylemek lazım.
- Evet

Cinsiyetimiz yaşadıklarımızı belirliyor...

Sorulan kimi sorulara verilen cevaplar ve bunların oranları, eşcinsel/biseksüel kadın ve erkeklerin yaşadıklarının sebebinin, toplumun kadına ve erkeğe yüklediği rollerden kaynaklandığını gösteriyor. Tabii ki bizler de, cinsiyet ayrımcılığının kötülüklerinden payımıza düşeni alıyoruz. Aramızdaki cinsiyet farkı, eşcinsel veya biseksüel olmamızla bağlantılı yaşadığımız sorunlar arasında da fark yaratıyor.

Ankette katılımcılara, eşcinsel/biseksüel olduğunuzu söylediğiniz zaman **"Hiç onlara benzemiyorsun"** yorumuyla karşılaşp karşılaşmadıklarını sorduk. Yanıtlara göre, bu yorumla karşılaşan erkeklerin oranı kadınlardan daha fazla. Bu, eşcinsel erkek denince insanların aklına "efemine-kadınsı bir erkek" gelmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Erkeklerden mert, korkusuz, gerekirse saldırganlaşabilecek insanlar olmaları beklenir. Bu değerler erkeklere atfedilirken, kadınlar korunmaya muhtaç, aciz varlıklar olarak algılanırlar. Dolayısıyla, eşcinsel/biseksüel bir erkek erkekliğini, yani erkeksi değerleri kaybettiği varsayılan bir erkek olarak görülür. Erkek cinsiyeti, kadınlara egemen olmak için yeterli görülürken, eşcinsel/biseksüel erkekler, erkekler arası hiyerarşide aşağı noktada görülürler. Yani, eşcinsel/biseksüel erkekler, cinsel yönelimleri nedeniyle yaşadığımız toplum tarafından ‘erkeklerin yüz karası’ diye algılanıp bir tehdit unsuru olarak görülmemektedirler. Bu bakış açısı, eşcinsel/biseksüel erkeklerin yaşamak istedikleri cinselliği aşağılamak adına birçok küfürde de karşımıza çıkmaktadır. “İbne”, “götveren” bunlardan sadece birkaçı...

Eşcinsel/biseksüelliğini başkalarına paylaştığında **“aktif misin, pasif misin?”** sorusuyla karşılaşan eşcinsel/biseksüel erkeklerin oranı da kadınlardan daha yüksek. Kadın ve erkek farklı şekillerde toplumdaki yerlerini almak üzere yetiştiriliyor. Erkek güçlü, akıllı, önder, bilen sıfatlarıyla yetiştiriliyor, her şeyin erkekler için olduğu fikrini her yerde görüyor ve biliyor. Kadın ise zayıf, duygusal, akli eksik, cahil sıfatlarıyla daha doğumundan başlayan, ikinci sınıf olma durumunu kabullenışı hızlandıran bir “eğitimden” geçiyor. Dolayısıyla kadın ve erkeğin cinselliğinin de, bu öğretilmiş rollere uygun olması gerektiği düşünülüyor. Erkek yataкта üstte olan, zevk alan, arzuları doyurulması gereken olarak görülürken, kadının ise altta yatan, zevk veren ve tatmin eden kişi olması bekleniyor. “Aktif misin, pasif misin?” sorusu da genelde biz eşcinsel/biseksüel kadın ve erkeklerin cinsellikte ve yaşamın diğer alanlarında, yukarıdaki gibi düşünen “çoğunluk” gibi davranıp davranmadığımızı öğrenmek isteyenler tarafından sorulmaktadır. Erkeklerle sorulması, erkeğin ne kadar “kadınlaştığını”, yani “düşüğünü” anlamak içindir. Sevişirken ne yaptığımız, kendimizi nasıl konumlandığımız, toplum içinde kendimizi konumlandırma şeklimizle paralel gider. Cinselliği karşılıklı bir paylaşım değil de, bir kişinin diğer kişinin isteklerine hizmet ettiği bir durum olarak görmek, aslında toplum içindeki ilişkilerimizi de bu çerçevede görmek anlamına gelmektedir. Eşcinsel cinselliği denince en popüler konu olarak görülen erkekler arası anal seks, çoğunlukla bu bakış açısı ile değerlendirilir. Cinsel ilişkide partnerinin içine giren kişi “erkek” olmaya devam ederken, içine girilen kişi “erkekliğini yitirmiş” olarak görülür. Birkaç örnek verebiliriz bunlara: Askerlik yapmak istemeyen ve “çürük” raporu almak isteyen eşcinsel/biseksüel erkeklerden psikiyatriden sevk alabilmeleri için kadın kıyafetleri giymeleri ve kadın gibi davranmaları istenmesinin, anal veya oral ilişkide pasif konumda yüzü gözükecek şekilde görüntü istenmesinin nedeni de askeri makamların eşcinsel erkek deyince akıllarına “kadınlaşmış erkek” gelmesidir. Erkeklerin askerlik yapması zorunlu ve bu “kadınlaştırma” bir erkeğin “düşebileceği en alt basamak” olarak görülüyor.

“Nasil sevişiyorsunuz?” sorusuyla kadınlar, erkeklere oranla daha fazla karşılaşmışlar. Çoğu kişi kadın eşcinselliğini cinsel fantezi olarak görüyor, iki kadının cinsellikte birbiriyle paylaşabileceği bir şey olmadığını, bu durumun erkekler için var olan bir fantezi olduğunu ve zaten olayı tamamına erdirecek şeyin de bir erkeğin seven iki kadının arasına katılıp onların bu oyununu gerçek bir cinsellikle bütünleştirilmesi olarak görüyor. Kadın bedeni bir meta ve erkeklerin zevk alma aracı olarak görülüyor. “Erkeğin olmadığı” yani “penisin olmadığı” bir cinsellik düşünülemez. Söz konusu olan iki erkek arası cinsellik olduğunda kimin aktif kimin pasif olduğu merak ediliyor, iki kadın arasındaki cinsellikte hiç kimsenin aktif olabileceği düşünülemez. Kadınlar her zaman erkeğe muhtaç varlıklar olarak algılanıyorlar. Yalnız şunu belirtmeliyiz ki, görüşüğümüz kadınlar ve erkekler her iki soruyla da karşılaşmışlar. Yani, bu soruların biri tamamen kadınlara özgü diğeri de tamamen erkeklere özgü değil. Bizi bu yorumları düşünmeye iten fark, birinde kadınların diğeri de erkeklerin bu sorularla daha çok karşılaşmış olması.

Sonuçta, cinsel yönelimi her ne olursa olsun, kadınlar ve erkekler bu baskıların dışında kalmaya çalışsalar bile, iç içe geçmiş kimi dinamikler birbirleriyle etkileşerek kalın duvarlar örüyorlar. Bu toplumda büyüyen ve aynı dinamiklerin etkisinde kalan biz eşcinsel/biseksüel kadın ve erkekler

Cinsel yönelim: Bireyin hangi cinsiyete karşı cinsel ve/veya duygusal hisler beslediğini ifade eder.

Eşcinsel: Hemcinslerine karşı cinsel ve/veya duygusal yönelimi olan kadın veya erkek.

Lezbiyen: Cinsel ve/veya duygusal anlamda kadınlara karşı yönelimi olan kadın.

Gey: Cinsel ve/veya duygusal anlamda erkeklere karşı yönelimi olan erkek.

Biseksüel kadın: Her iki cinse de cinsel ve/veya duygusal yönelimi olan kadın.

Biseksüel erkek: Her iki cinse de cinsel ve/veya duygusal yönelimi olan erkek.

Heteroseksüel kadın: Cinsel ve/veya duygusal anlamda erkeklere yönelimi olan kadın.

Heteroseksüel erkek: Cinsel ve/veya duygusal anlamda kadınlara yönelimi olan erkek.

Cinsel kimlik*: Kimileri tarafından kişinin biyolojik cinsiyetine vurgu yapmak için kullanılırken, kendini hangi cinsiyetle özdeşleştirdiğini ifade etmek için de kullanılıyor. Ayrıca bazı araştırmacılar cinsel kimlik kavramını cinsel yönelimi ifade etmek için kullanabiliyorlar. Ancak sonucunu yaygın kabul gören bir kullanım değildir.

Cinsiyet kimliği*: Kişinin kendini hangi toplumsal cinsiyet kimliği üzerinden tanımladığı veya diğer insanlar tarafından hangi toplumsal cinsiyet kimliği üzerinden tanımlandığını ifade etmek için kullanılır. Bu toplumun cinsiyetlere atfettiği özelliklere göre kültürden kültüre değişebilir. Örneğin, kıyafet, davranış tarzı, vs. kişinin cinsiyet kimliğini oluşturabilirler.

Transseksüel kadın: Doğuştan biyolojik cinsiyeti erkek olan ama kendisini kadın cinsiyetine ait hissedenen kadın.

Transseksüel erkek: Doğuştan biyolojik cinsiyeti kadın olan ama kendisini erkek cinsiyetine ait hissedenen erkek.

Travesti kadın: Toplumsal anlamda, erkeklere atfedilen kıyafetlere, görünüme ve tavırlara bürünmekten hoşlanan kadın.

Travesti erkek. Toplumsal anlamda, kadınlara atfedilen kıyafetlere, görünüme ve tavırlara bürünmekten hoşlanan erkek.

Aseksüel: Ne kadınlara ne de erkeklere karşı cinsel ya da duygusal yönelimi olmayan kişi.

Açılma: Bireyin cinsel yönelimini ve/veya cinsiyet kimliğini çevresine açıklaması durumu. Kişinin cinsel yönelimini ve/veya cinsiyet kimliğini benimsemesi de kendisine açılmasıdır.

***Kaynak: Wikipedia**

Anket Bitti ! Şimdi ne yapalım ?

Bu derece değerli ve zengin bir veri tabanı ile bundan sonra yapabileceğimizi saptayıp, yeni yol haritaları çıkartabiliriz hep beraber.

Kitap kabataslak bir şekilde ortaya çıkmadan önce bile bazı fikirler oluşmaya başlamıştı zihinlerde. Mutlaka şu an bu kitabı okuyan sizler de benzer bazı bilgi ve fikirlerle dolusunuzdur şimdi.

Anketimiz ilk olmasının talihsizliği ile aşağı yukarı yaşamın her alanına dair sorular içeriyordu, fark etmişsinizdir. Bu durum bazı alanlarda yeterli yoğunlaşma ve derinleşmenin önünü kapamış olsa da, birçok alanda bilgi sahibiyiz az çok.

Yapılabilecekler üzerine kafa patlatırken aklımıza gelenleri aşağıda listelemen önce, aklınıza gelen diğer "yapılabilecekler" ya da aşağıda listelenenlerden her hangi birinin gerçekleşmesi uğrunda çalışmak isteyenler için mail adresimizin kullanılabilirliğini hatırlatalım. Değerli fikir ve katılımlarınızı bekliyoruz...

Bizim düşünce taşına bulduğumuz yapılabilecekler:

Tüm bu verileri destekleyecek sözlü tarih çalışmaları. Örneğin askerlik ile ilgili bireysel görüşmeler yapılabilir ve bunları uç uca ekleyip daha geniş ve bireylerin deneyimlerinin daha doğrudan yer aldığı bir doya hazırlayabiliriz. Bunun gibi her alanda benzeri çalışmalar yapılabilir. Bu alanlar neler mi? Eğitim, psikiyatri, genel sağlık, aile, şiddet, açılma, iş yaşamı, yurtlar, ilişkiler...

Bazı kurum ve kuruluşlara yönelik eğitim paketleri ve broşürler hazırlayabiliriz. Örneğin psikolog ve psikiyatlara yönelik en çok karşılaşılan durumları ve yanıtları anlatan bir broşür ile psikolog ve psikiyatrların meslek derneklerine gidilebilir ve birlikte düzenlenebilecek bir eğitim çalışması için görüşülebilir. Bir önceki paragrafta listelenen farklı alanları hedef alan bu çalışmaları yürütecek çalışma grupları kurulabilir.

Bir de anket sonuçları arasında da yer alan bazı hukuksal hak ihlalleri söz konusu. Örneğin askere gidiş ya da rapor alışı süreçlerinde yaşanan bazı durumlar çok temel hak ihlalleri aslında. Ya da ceza kanununda "ayrımcılık" maddesinde "cinsel yönelim" ibaresi olmadığı için hukuksal mücadelemizin zorlaştığı durumlar. Bu örnekler sayesinde hak mücadelemizi hızlandırabilir, sağlam bir temele oturtabiliriz.

Şimdilik bu kadar bizden... Bireysel ve düşünsel katılımınızla bizleri güçlendirmenizi ve zenginleştirmenizi bekliyoruz...

**EŞÇİNSELLERİN TOPLUMDA YAŞADIĞI SORUNLAR
ALAN ARAŞTIRMASI – SORU CETVELİ**

Tarih	Mekân	Anketör	İletişimci	Cinsiyet
//__				

Merhaba. Eşçinseller ve biseksüeller olarak yaşadığımız sorunları araştırmak için bir anket çalışması yapıyoruz. Bu çalışmayı Lambdaistanbul adına gerçekleştiriyorum. Anketin sonuçlarını Lambdaistanbul'un internet sitesinden, Lambdaistanbul'a gelerek, telefon olarak veya basın aracılığıyla öğrenebilirsiniz. Kimlik bilgileriniz alınmayacak; kimliğinizi ortaya koyacak hiçbir veri açıklanmayacaktır. Anket sonuçları sadece istatistik değerler olarak yayınlanacaktır. Bu anketin sonuçlarını, yaşadığımız sorunlara dair toplumda duyarlılık yaratmak için kullanacağız. Çalışmanın sponsoru, Hollanda'da faaliyet gösteren Mama Cash adlı bir kadın örgütü. Sorularımızı yanıtlayarak bu çabaya katkı sunduğunuz için teşekkür ederiz.

BÖLÜM 1. Sizinle ilgili genel sorular sorarak başlayacağım.

1) Kaç yaşındasınız? _____

13	
14	

2) Eğitim durumunuz nedir?

15	
----	--

1 () Okumamış/Okur - yazar değil
2 () Okumamış/Okur – yazar
3 () İlkokulu bitirmiş
4 () Ortaokulu bitirmiş
5 () Liseyi bitirmiş
6 () Üniversiteyi bitirmiş
7 () Lisans veya doktora yapmış

3) Eğitiminiz devam ediyor mu?

- 1 () EVET 2 () HAYIR

16	
----	--

4) Medenî durumunuz?

- 1 () BEKÂR 2 () EVLİ

17	
----	--

5) Çocuğunuz var mı?

- 1 () EVET 2 () HAYIR

18	
----	--

6)	Çalışıyor musunuz?	19
	1 () EVET	
	2 () HAYIR (8. SORUYA GEÇ)	
7)	Şu an yaptığınız iş nedir?	20
8)	Aylık net geliriniz ne kadar? Çizelge 1'e bakarak, size en uygun aralığı bana söyley misiniz?	21
	1 () 0 – 200 YTL	
	2 () 201 – 500 YTL	
	3 () 501 – 1000 YTL	
	4 () 1001 – 3000 YTL	
	5 () 3001 YTL ve üstü	
	6 () CEVAP VERMEK İSTEMİYORUM	
9)	Aylık gelirinizden yol, su, elektrik, telefon, kira gibi sabit giderlerinizi, aile içinde bakımından sorumlu olduğunuz kişiler için yaptığınız harcamaları düştiğiniz zaman, size kişisel harcamalarınız için ne kadar miktar kalıyor? Çizelge 2'ye bakarak, size en uygun aralığı bana söyley misiniz?	22
	1 () 0 – 50 YTL	
	2 () 51 – 100 YTL	
	3 () 101 – 200 YTL	
	4 () 201 – 500 YTL	
	5 () 501 – 1000 YTL	
	6 () 1001 YTL ve üstü	
	7 () CEVAP VERMEK İSTEMİYORUM	
10)	Şu an kiminle yaşıyorsunuz?	23
	1 () Yalnız	
	2 () Ailemle veya bazı aile bireyleriyle	
	3 () Arkadaş(lar)ımla	
	4 () Karşı cinsiyetten sevgilimle/eşimle	
	5 () Kendi cinsiyetimden sevgilimle/eşimle	
	6 () Yurtta kalıyorum	
	7 () Diğer _____	

BÖLÜM 2. Şimdi eşcinselliğiniz veya biseksüelliğinizle ilgili bazı sorular soracağım.

!!! Yalnız ilk sorum anket için değil de, konuşmanın bundan sonrasında daha rahat iletişim kurabilmek için. Kendinizi şu kimliklerden hangisine daha yakın hissediyorsunuz? Eşcinsel mi, biseksüel mi?

11) **Kendi cinsinizden insanlara karşı hissettiğiniz duyguları** kişiliğinizin bir parçası olarak kaç yaşında benimsediniz?

24	
25	

12) Eşcinsellik hakkında **olumsuz fikirlere** sahip olduğunuz bir dönem varsa, o zamanlar **kadın ve erkek eşcinseller** hakkında ne düşündüğünüzü kısaca anlatır mısınız?

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

26	
----	--

- 13) Çizelge 3'e bakarak, aşağıdaki soruların, sizin için geçerli olup olmadığını yanıtlayabilir misiniz? Yanıtlarınızı Geçmişte, Hala, Hiç Olmadı biçiminde vermenizi rica edeceğim.

	Geçmişte	Hâlâ	Hiç olmadı		
A) Doğru bilgiye ulaşamadığınız için, cinsel yöneliminizle ilgili olumsuz duygulara kapıldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	27	
B) Aslında heteroseksüel olduğunuzu, ama bundan nasıl emin olacağınızı bilmediğinizi düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	28	
C) Kendi cinsiyetinizden insanlara duyduğunuz ilginin cinsellikle ilgili olmadığını düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	29	
D) Eşcinsel/biseksüel olduğunuz için yalnız kalmaktan korktunuz mu?	1 ()	2 ()	3 ()	30	
E) Eşcinsel/biseksüel olduğunuz için cehenneme gideceğinizi düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	31	
F) Aynı cinsiyetten insanların cinsel birliktelik yaşamayacaklarını düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	32	
G) Aynı cinsiyetten insanların duygusal birliktelik yaşamayacaklarını düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	33	
H) Eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi, düzelterebileceğiniz bir kişilik özelliği olarak gördünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	34	
I) Eşcinsel duyguların geçici olduğunu düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	35	
J) Lezbiyenliği cinsel fantezi olarak gördünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	36	
K) Geyliğin erkeklığe sığmadığını düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	37	
L) Biseksüelliğin kararsızlık olduğunu düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	38	
M) Biseksüelliğin doyumsuzluk olduğunu düşündünüz mü?	1 ()	2 ()	3 ()	39	
N) Kendinizi istemediğiniz heteroseksüel ilişkiler yaşamaya zorladınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	40	
O) Eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi unutmaya çalıştınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	41	
P) Eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi anlaşılmasın diye, eşcinsel olduğunu bildiğiniz insanlardan uzaklaştınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	42	
Q) Diğer eşcinsellere nasıl ulaşacağınızı bildiğiniz halde tanışmayı ertelediniz mi?	1 ()	2 ()	3 ()	43	

BÖLÜM 3. Şimdi başkalarına açık olup olmamanızla ilgili bazı sorular soracağım.

!!! Bu sorularla eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi kimlerden gizlemediğiniz hakkında bilgi alacağım. Gizlemekten kastettiğim, doğrudan kişilere eşcinsel/biseksüel olduğunuzu söylememiş bile olsanız, öğrenmelerinde bir olumsuzluk görmemeniz, öğrenmemeleri için özel bir çaba harcamamanız.

- 14) Annenizden eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz? 44
- 1 () Gizliyorum 2 () Gizlemiyorum 0 () Geçersiz
- 15) Babanızdan eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz? 45
- 1 () Gizliyorum 2 () Gizlemiyorum 0 () Geçersiz
- 16) Evliyseniz veya karşı cinsiyetten sevgiliniz varsa, ondan eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyor musunuz? 46
- 1 () Gizliyorum 2 () Gizlemiyorum 0 () Geçersiz

- 17) Bu soruya **Çizelge 4'e** bakarak yanıt verir misiniz? Eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi sayacağım kişilerden gizliyor musunuz? Yanıtlarınızı Hiçbirinden, Bazılarından, Çoğundan, Hepsinden, Geçersiz biçiminde vermenizi rica edeceğim.

		Hiçbirinden	Bazılarından	Çoğundan	Hepsinden	Geçersiz		
	Kardeşler	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	47	
VARSA	<u>Cocuklar</u>	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	48	
	Akraba çevresi	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	49	
	Komşular	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	50	
ÖĞREN CI İSE	<u>Öğretmenler, okul idaresi</u>	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	51	
	<u>Okul arkadaşları</u>	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	52	
ÇALIŞI YOR İSE	İşveren, müdür, vs.	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	53	
	İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	54	
	İş bağlantıları, müşteri, firma çevreleri	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	55	
VARSA	Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	56	
	Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()	0 ()	57	

- 18) Yaşamınız boyunca, çevrenize açılırken aşağıdaki yorumlarla karşılaştınız mı? Direkt size söylenmemişse bile genel ima edilerek de söylenmiş olunabilir. Çizelge 5'e bakarak yanıtlayabilir misiniz? Yanıtınızı Karşılaştım, Karşılaşmadım biçiminde vermenizi rica edeceğim.

	Karşılaştım	Karşılaşmadım	
A) Açıldığınızda size hiç "Emin misin?" dendi mi?	1 ()	2 ()	58
B) "Psikiyatra/psikoloğa görün." dendi mi?	1 ()	2 ()	59
C) "Bana âşık mısın?" dendi mi?	1 ()	2 ()	60
D) "Çocukluğunda çok mu sorun yaşadın?" dendi mi?	1 ()	2 ()	61
E) "Karşı cinsiyetin kötü davranışlarına mı maruz kaldın?" dendi mi?	1 ()	2 ()	62
F) "Eşcinsellerden etkilenmişsinizdir." dendi mi?	1 ()	2 ()	63
G) "Hiç onlara benzemiyorsun." dendi mi?	1 ()	2 ()	64
H) "Doğru insanı bulamamışsındır." dendi mi?	1 ()	2 ()	65
I) "Çocukluğunda tacize mi uğradın?" dendi mi?	1 ()	2 ()	66
J) "Geçici bir dönemdir bu." dendi mi?	1 ()	2 ()	67
K) "Aktif misin, pasif misin?" dendi mi?	1 ()	2 ()	68
L) "Nasıl sevişiyorsunuz?" dendi mi?	1 ()	2 ()	69
M) Konu geçiştirildi, susuldu.	1 ()	2 ()	70

- 19) Geçmişte ya da hâlâ, eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi gizlerken, aşağıdaki sorunlarla karşılaştınız mı? Çizelge 6'e bakarak yanıtlayabilir misiniz? Yanıtınızı Geçmişte, Hala, Hiç Olmadı, Geçersiz biçiminde vermenizi rica edeceğim.

	Geçmişte	Hâlâ	Hiç olmadı	Geçersiz	
A) Evde, eşcinsellik ile ilgili kitapları ve dergileri saklamak zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	71
B) Özel hayatınızla ilgili paylaşmak istediklerinizi anlatırken sansürlemek zorunda kaldığınız oldu mu?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	72
C) Özel hayatınızla ilgili yalanlar söyleyip, bunları takip etmek zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	73
D) Karşı cinsten sevgiliniz varmış gibi rol yapmak zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	74
E) İnsanlar eşcinsellik hakkında olumsuz konuşurken sessiz kalmak zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	75
F) Eşcinsel/biseksüel olduğunuzu bilen ve bilmeyen arkadaşlarınızı birbirleriyle tanıştıramadığınız oldu mu?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	76
G) Eşcinsellik ile ilgili yazılı yayınları kütüphaneden, kitapçıdan, dergi satan yerlerden almaya cesaret edemediğiniz oldu mu?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	77
H) Bilgisayardaki dosyalarınızı veya internet kayıtlarınızı silmek zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	78
I) Telefonlarınıza gelen mesajları silmek zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	3 ()	0 ()	79

20) Zorla evlendirildiniz mi?

80

1 () EVET (22. SORUYA GEÇ) 2 () HAYIR

21) Yakın çevrenizden, aşağıdaki tarzda baskılara maruz kaldınız mı? Çizelge 3'e bakarak takip edebilirsiniz. Yanıtlarınızı Geçmişte, Hala, Hiç Olmadı biçiminde vermenizi rica edeceğim.

	1) Geçmişte	2) Hâlâ	3) Hiç olmadı		
A) Çevrenizin sizi evlenmeye zorladığını hissettiniz mi?	1 ()	2 ()	3 ()	81	
B) İstemediğiniz halde size karşı cinsten sevgili bulmaya çalıştılar mı?	1 ()	2 ()	3 ()	82	
C) Çevrenizde evlenmemiş olmanızla ilgili dedikodular dolaşıyor mu?	1 ()	2 ()	3 ()	83	
D) Evli olmamanız yaşamınızda olumsuzluklar yaratıyor mu?	1 ()	2 ()	3 ()	84	

22) (ERKEKLERE SORULACAK) İstemediğiniz halde zorla geneleve götürüldünüz mü?

85

1 () EVET 2 () HAYIR 0 () GEÇERSİZ

BÖLÜM 4. Şimdi, cinsel yöneliminiz nedeniyle, genel anlamda şiddetle karşılaşmış veya karşılaşmadığınızı soracağım.

23) Hiç eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, sonrasında doktora gitmek zorunda kalacağınız kadar fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?

1 () Bir kez maruz kaldım
2 () Birden fazla maruz kaldım
3 () Hiç maruz kalmadım (25. SORUYA GEÇ)

86

24) Kim ya da kimler tarafından? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2		
☐ Anne	87	
☐ Baba	88	
☐ Kardeşler	89	
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili	90	
☐ Çocuklar	91	
☐ Akraba çevresi	92	
☐ Komşular	93	
☐ Öğretmenler, okul idaresi	94	
☐ Okul arkadaşları	95	
☐ İşveren, müdür, vs.	96	
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	97	
☐ Müşteri, firma çevreleri	98	
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	99	
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	100	
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)	101	
☐ Tanımadığım kişiler	102	
☐ Diğer (kendim, askerlik vs)	103	

8

- 25) Hiç eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, şiddete maruz kaldığınız dışarıdan anlaşılacak şekilde, fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?

1 () Bir kez maruz kaldım	104
2 () Birden fazla maruz kaldım	
3 () Hiç maruz kalmadım (27. SORUYA GEÇ)	

- 26) Kim ya da kimler tarafından? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2	
☐ Anne	105
☐ Baba	106
☐ Kardeşler	107
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili	108
☐ Çocuklar	109
☐ Akraba çevresi	110
☐ Komşular	111
☐ Öğretmenler, okul idaresi	112
☐ Okul arkadaşları	113
☐ İşveren, müdür, vs.	114
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	115
☐ Müşteri, firma çevreleri	116
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	117
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	118
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)	119
☐ Tanımadığım kişiler	120
☐ Diğer (kendim, askerlik vs)	121

27) Hiç eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, dışarıdan anlaşılmasa bile fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?

- 1 () Bir kez maruz kaldım
2 () Birden fazla maruz kaldım
3 () Hiç maruz kalmadım (29. SORUYA GEÇ)

122

28) Kim ya da kimler tarafından? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2	
☐ Anne	123
☐ Baba	124
☐ Kardeşler	125
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili	126
☐ Çocuklar	127
☐ Akraba çevresi	128
☐ Komşular	129
☐ Öğretmenler, okul idaresi	130
☐ Okul arkadaşları	131
☐ İşveren, müdür, vs.	132
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	133
☐ Müşteri, firma çevreleri	134
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	135
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	136
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)	137
☐ Tanımadığım kişiler	138
☐ Diğer (kendim, askerlik vs)	139

29) Hiç eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, **sözlü yaklaşımlarıyla** sizi rahatsız eden insanlar oldu mu?

1 () Bir kez oldu	140	.
2 () Birden fazla kez oldu		
3 () Hiç olmadı (31. SORUYA GEÇ)		

30) Kim ya da kimler tarafından? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2			
☐ Anne		141	
☐ Baba		142	
☐ Kardeşler		143	
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili		144	
☐ Çocuklar		145	
☐ Akraba çevresi		146	
☐ Komşular		147	
☐ Öğretmenler, okul idaresi		148	
☐ Okul arkadaşları		149	
☐ İşveren, müdür, vs.		150	
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar		151	
☐ Müşteri, firma çevreleri		152	
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar		153	
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi		154	
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)		155	
☐ Tanımadığım kişiler		156	
☐ Diğer (kendim, askerlik vs)		157	

31) Hiç eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, sizinle ilişkisini tamamen kesen insanlar oldu mu?

1 () Bir kişi

2 () Birden fazla kişi

3 () Hiç olmadı (33. SORUYA GEÇ)

158

32) Kim ya da kimler ilişkisini kesti? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2		
☐ Anne	159	
☐ Baba	160	
☐ Kardeşler	161	
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili	162	
☐ Çocuklar	163	
☐ Akraba çevresi	164	
☐ Komşular	165	
☐ Öğretmenler, okul idaresi	166	
☐ Okul arkadaşları	167	
☐ İşveren, müdür, vs.	168	
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	169	
☐ Müşteri, firma çevreleri	170	
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	171	
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	172	
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)	173	
☐ Tanımadığım kişiler	174	
☐ Diğer (kendim, askerlik vs)	175	

- 33) Eşcinsel/biseksüel olduğunuzu bildiği halde, sanki eşcinsel/biseksüel değilmisiniz gibi davranan insanlar var mı?

1 () Var	
2 () Yok (35. SORUYA GEÇ)	176

- 34) Kim ya da kimler? Çizelge 7'ye bakarak yanıtlayınız.

BU SEÇENEKLERDE BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR

İŞARETLENENLER İÇİN 1, İŞARETLENMEYENLER İÇİN 2		
☐ Anne	177	
☐ Baba	178	
☐ Kardeşler	179	
☐ Karşı cinsiyetten eş / sevgili	180	
☐ Çocuklar	181	
☐ Akraba çevresi	182	
☐ Komşular	183	
☐ Öğretmenler, okul idaresi	184	
☐ Okul arkadaşları	185	
☐ İşveren, müdür, vs.	186	
☐ İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar	187	
☐ Müşteri, firma çevreleri	188	
☐ Üye olduğunuz dernekler, topluluklar	189	
☐ Bunların dışında kalan arkadaş çevresi	190	
☐ Hizmet alınan kişiler (doktor, hemşire, garson, avukat, polis vs.)	191	
☐ Tanımadığım kişiler	192	
☐ Diğer (kendim, askerlik vs.)	193	

BÖLÜM 5. Eşcinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle, kurumsal olarak ne gibi ayrımcılıklara maruz kaldığınızı öğrenmek amacıyla bir kaç sorum olacak.

35-37. SORULAR OKUL YAŞANTISI OLMUŞ KİŞİLERE SORULACAK.

35) İster orta öğrenim, ister yüksek öğrenim olsun, escinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle, eğitim yaşantınız boyunca, okuyacağım durumlarla karşılaştınız mı?

	Evet	Hayır		
A) Dersten atıldınız mı?	1 ()	2 ()	194	
B) Hak ettiğiniz halde düşük notlar verdiler mi?	1 ()	2 ()	195	
C) Okul değiştirmek zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	196	
D) Eğitiminiz yarım kaldı mı?	1 ()	2 ()	197	

36) Eğitim yaşantınızın herhangi bir aşamasında, escinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle, kınama, uzaklaştırma, okuldan atılma gibi resmî bir ceza aldınız mı?

1 () EVET 2 () HAYIR (38. SORUYA GEÇ)

198

37) Bu ceza için size bildirilen resmî gerekçe neydi?

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

199

38) Hiç öğrenci yurdunda kaldınız mı?

1 () EVET 2 () HAYIR (43. SORUYA GEÇ)

200

39) Kaldığınız dönemde yurtta eşcinsel/biseksüel olduğunuz biliniyor muydu?

1 () EVET 2 () HAYIR (43. SORUYA GEÇ)

201

40) Eşcinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle öğrenci yurtlarında aşağıdaki durumlarla karşılaştınız mı?

	1) Evet	2) Hayır		
A) Yurt yönetimi, kaldığınız odayı değiştirdi mi?	1 ()	2 ()	202	X
B) Yurttan ayrılmak zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()	203	
C) Sizinle aynı odada kalmak istemeyenler oldu mu?	1 ()	2 ()	204	
			205	

41) Yurttan kaldığınız dönemde escinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle, kınama, uzaklaştırma, yurttan atma gibi resmî bir ceza aldınız mı?

1 () EVET 2 () HAYIR (43. SORUYA GEÇ)

206

14

42) Bu ceza için size bildirilen resmî gerekçe neydi?

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

207

43) Hiç çalıştınız mı?

1 () EVET

2 () HAYIR (47. SORUYA GEÇ)

208

44) Çalışma hayatınızda, escinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle okuyacağım durumlarla karşılaştınız mı?

	1) Evet	2) Hayır
A) İşe alınmadığınız oldu mu?	1 ()	2 ()
B) Uyarı aldınız mı?	1 ()	2 ()
C) Sürgün edildiniz mi?	1 ()	2 ()
D) İstifa etmeniz istendi mi?	1 ()	2 ()
E) Terfiniz engellendi mi?	1 ()	2 ()

209

210

211

212

213

45) Çalışma hayatınızda escinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle işten atıldınız mı?

1 () EVET

2 () HAYIR (47. SORUYA GEÇ)

214

46) İşten atılmanız hakkında size bildirilen resmî gerekçe neydi?

215

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

15

47) **Eşcinselliğiniz/biseksüelliğiniz nedeniyle** keyfi gözaltına alındınız mı? 216

1 () EVET 2 () HAYIR

48) **Eşcinselliğinizin/biseksüelliğinizin açığa çıkmaması için** gerekirken dava açmadığınız oldu mu? 217

1 () EVET 2 () HAYIR

49) Eşcinselliğinizin/biseksüelliğinizin, konunun bir parçası veya tamamı olduğu yasal bir dava süreci yaşadıysanız, bize kısaca anlatabilir misiniz? 218

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

50) Hiç psikiyatra veya psikoloğa gittiniz mi? 219

1 () EVET 2 () HAYIR (55. SORUYA GEÇ)

51) Eşcinselliğiniz/biseksüelliğiniz ile ilgili konuştunuz mu? 220

1 () EVET 2 () HAYIR (55. SORUYA GEÇ)

52) Sayacaklarım arasında, psikiyatr veya psikoloğa gitme nedeniniz olan var mı?

	1) Evet	2) Hayır	
A) Sizin için bir anlamı yokken, sırf başkaları istedi diye mi gittiniz?	1 ()	2 ()	221
B) Eşcinselliğinizden/biseksüelliğinizden kurtulmak için mi gittiniz?	1 ()	2 ()	222
C) Cinsel yöneliminizle ilgili kafanız karışık olduğu için mi gittiniz?	1 ()	2 ()	223

53) Başvurduğunuz psikolog veya psikiyatr, **eşcinsellik**le ilgili sayacağım olumsuz yaklaşımlarda bulundu mu? 224

	1) Evet	2) Hayır	
A) Eşcinselliği hastalık olarak mı görüyordu?	1 ()	2 ()	224
B) Eşcinselliğinizi/biseksüelliğinizi değiştirmeye, sizi heteroseksüel olmaya zorladı mı?	1 ()	2 ()	225
C) Alâkalı – alakasız, anlattığınız her şeyi eşcinselliğinize/biseksüelliğinize bağladı mı?	1 ()	2 ()	226
D) İstemediğiniz halde sizi ilâç tedavisine zorladı mı?	1 ()	2 ()	227
E) Eşcinsellikle ilgili bilgisi yetersiz miydi?	1 ()	2 ()	228

- 54) Başvurduğunuz psikoloğun veya psikiyatrin, eşcinsellik ile ilgili yaklaşımlarında, varsa, saymadığımız olumsuzlukları anlatır mısınız?

229

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

--

- 55) Doktora gitme ihtiyacınız olduğu halde, eşcinselliğinizin/biseksüelliğinizin anlaşılmasında için doktora gitmekten vazgeçtiğiniz oldu mu?

230

1 () EVET

2 () HAYIR (57. SORUYA GEÇ)

- 56) Eşcinsellikle ilgili hangi şikâyetinizden dolayı doktora gitmeyi düşünmüştünüz? Birden fazlaysa hepsini anlatın lütfen.

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

231

--

- 57) Eşcinsel/biseksüel olduğunuz için, tedavi, muayene, tahlil gibi sağlık hizmetlerinden gereği gibi faydalanamadığınız durumlar oldu mu?

232

1 () EVET

2 () HAYIR

58-62. SORULARI ERKEKLERE SORUNUZ.

- 58) Askerlikten muaf olmak amacıyla, eşcinsel/biseksüel olmanızı gerekçe göstererek çürük raporu alma girişiminde bulundunuz mu?

233

1 () EVET

2 () HAYIR (63. SORUYA GEÇ)

- 59) Psikiyatri servisine gitmek için istediğiniz sevki verdiler mi?

234

1 () EVET

2 () HAYIR (63. SORUYA GEÇ)

- 60) Çürük raporu alma sürecinde, sayacağım olumsuzluklarla karşılaştınız mı?

	1) Evet	2) Hayır
A) Cinsel ilişki esnasında fotoğraf çektirip yetkililere göstermek zorunda kaldınız mı?	1 ()	2 ()
B) Muayenede makattan kontrol yaptılar mı?	1 ()	2 ()
C) Askerlik şubesindeki veya hastanedeki görevliler alaycı ve aşağılayıcı davranışlarda bulundular mı?	1 ()	2 ()

235

236

237

238

61) Rapor talebiniz geri çevrildi mi?

1 () EVET

2 () HAYIR (63. SORUYA GEÇ)

239

62) Gösterdikleri gerekçe ne idi?

240

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

--

BÖLÜM 6. Son olarak, eşcinsel sivil toplum kuruluşlarının etkinlikleri hakkında sorularım olacak.

63) Eşcinsel sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinden haberdar oluyor musunuz?

1 () EVET

2 () HAYIR (ANKET BİTTİ!)

241

64) Bu etkinliklerden, aşağıdaki kanallardan hangisi aracılığıyla haberiniz oluyor?

!!! BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR. SEÇENEKLERİ OKUYUN!

1 () Arkadaşlar

2 () El ilan/afiş

3 () İnternet

4 () Yazılı/görsel medya

5 () Diğer

242

243

244

245

246

65) Eşcinsel sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

!!! YANITLAYICININ İFADELERİNİ OLDUĞU GİBİ BU KUTUYA AKTARINIZ.

--

247

Yanıtlayıcı olarak çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz. Birkaç ay içinde anketin sonuçlarını değerlendirip kamuoyu ile paylaşacağız. Anket sonuçları kapsamlı bir broşür haline getirilecek. Bir kaç ay sonra Lambdaistanbul'a gelerek bu broşürden edinebilirsiniz.

λ Eşcinsel
Sivil Toplum Girişimi
lambdaistanbul
www.lambdaistanbul.org

ma
the
cash

ÇİZELGELER

Çizelge 1

- 1 () 0 – 200
2 () 201 – 500
3 () 501 – 1000
4 () 1001 – 3000
5 () 3001 ve üstü
6 () CEVAP VERMEK İSTEMİYORUM

Çizelge 3

- 1 () Geçmişte
2 () Hala
3 () Hiç olmadı

Çizelge 5

- 1 () Karşılaştım
2 () Karşılaşmadım

Çizelge 7

BİR DEN FAZLA SEÇENEK SÖYLEYEBİLİRSİNİZ

Y	Anne
Y	Baba
Y	Kardeşler
Y	Karşı cinsiyetten eş / sevgili
Y	Çocuklar
Y	Akraba çevresi
Y	Komşular
Y	Öğretmenler, okul idaresi
Y	Okul arkadaşları
Y	İşveren, müdür, vs.
Y	İş arkadaşları, sorumluluğunuzda çalışanlar
Y	Müşteri, firma çevreleri

Çizelge 2

- 1 () 0 – 50
2 () 51 – 100
3 () 101 – 200
4 () 201 – 500
5 () 501 – 1000

- 1 () Hiçbirinden
2 () Bazılarından
3 () Çoğundan
4 () Hepsinden
0 () Geçersiz

Çizelge 6

- 1 () Geçmişte
2 () Hala
3 () Hiç olmadı

ANKETÖR GÜNLÜK ÇİZELGESİ

Perşembe		Ali	Arda	Pınar	Aydın	Rüzza	Senem	Sedef	Yeşim	İzlem	Yener	Bahadır	Engin	Ayşe	Selil	Erdem
09.00 - 10.00																
10.00 - 11.00																
11.00 - 12.00																
12.00 - 13.00																
13.00 - 14.00																
14.00 - 15.00																
15.00 - 16.00																
16.00 - 17.00																
17.00 - 18.00																
18.00 - 19.00																
19.00 - 20.00																
20.00 - 21.00																
21.00 - 22.00																
		Kadıköy														
		Taksim														
		Neresi olursa														

HAFTALIK ANKETÖR BİLGİ FORMU

Anket Hattı: 0 536 684 74 89

Anketörün Adı:	16. May.05		17. May.05		18. May.05		19. May.05		20. May.05		21. May.05		22. May.05	
	Pazartesi		Salı		Çarşamba		Perşembe		Cuma		Cumartesi		Pazar	
	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan	Katılımcı	Mekan
09.00 - 10.00														
10.00 - 11.00														
11.00 - 12.00														
12.00 - 13.00														
13.00 - 14.00														
14.00 - 15.00														
15.00 - 16.00														
16.00 - 17.00														
17.00 - 18.00														
18.00 - 19.00														
19.00 - 20.00														
20.00 - 21.00														
21.00 - 22.00														
Mekan Numaraları	* Pazar günleri anketörler anket yapabilecekleri gün ve saatleri bu form üzerinde işaretleyip İletişimcilere vermemelidir. Lambdaistanbul'a gelip nöbetçilere iletişim sorumlularına İletilmek kaydıyla bırakılabilir.													
Pazartesi	7	* Katılımcı ve mekankları belirlenmiş olan formlarınızı bir sonraki haftanın Cumartesi ve Pazar günleri Lambdaistanbul'a getirmek alabilirsiniz.												
Chill Out	6	* Randevularınıza gidemeyeceğiniz durumları en az bir gün önceden İletişimcilere bildirmeniz nazık bir davranış olur.												
Rosinante	5	(Bildirmek için anket İletişim hattına çağrı atabilirsiniz. İletişimciler sizi en kısa zamanda arayacaktır.												
Sugar Cafe	4	* Randevularınıza en az beş dakika erken gitmeye çaba gösterirseniz, mekanda katılımcıdan önce bulunursanız hoş olur.												
Promethe	3	* Katılımcılar gecikebilir, elinizden geldiğince, en az on beş dakika bekleyiniz.												
Karakedi	2	* Katılımcıların randevuya gelmediği durumları da İletişimcilere -yukarıdaki yöntemle- bildiriniz.												
Lambda	1	* Hepinize, hepimize kolay gelsin.												
İLETİŞİMCİLER														

Pazartesi						
	Lambda	Karakedi	Promethe	Sugar	Rosinante	Pazartesi
09.00 - 10.00						
10.00 - 11.00						
11.00 - 12.00						
12.00 - 13.00						
13.00 - 14.00						
14.00 - 15.00						
15.00 - 16.00						
16.00 - 17.00						
17.00 - 18.00						
18.00 - 19.00						
19.00 - 20.00						
20.00 - 21.00						
21.00 - 22.00						

Anketimize destek veren mekânlar:

CHILL OUT HOSTEL – CAFE

Asmalimescit Mah. İstiklal Cad. Balyoz Sok. No: 17
0 212 249 47 84

KARAKEDİ KÜLTÜR MERKEZİ

İstiklal Caddesi Büyükparmakkapı Sokak No:8 Kat:4
0 212 251 62 73

PAZARTESİ CAFE

İstiklal Cad. Abdullah Sok. No:9
0 212 292 07 47

PROMETHE (KADIKÖY)

Muvakkithane Cad. No: 39/1 Kadıköy
0 216 418 22 47

ROSINANTE CAFE

Sakızağzı Cad. Öğüt Sokak 6/A

SUGAR CLUB CAFE

İstiklal Cad. Sakasalim Çıkmazı No:7
0 212 244 12 75

Tabii ki bu mekânlar haricinde **Lambdaistanbul Kültür Merkezi** de anketlerin bir kısmına

Bu kitapta 2004 yılında 393 kişi ile yüz yüze görüşülerek yapılan bir anketin sonuçlarını okuyacaksınız!

Bu kitapta eşcinsel ve biseksüel bireylerin sorunlarını, eşcinsel ve biseksüellere yönelik şiddet ve ayrımcılığın bu insanların yaşamlarındaki karşılıklarını okuyacaksınız!

Bu kitapta görmek istemediğiniz, görmezden geldiğiniz, konusu açıldığında belki susup belki geçiştirdiğiniz eşcinsel ve biseksüelliğe dair elle tutulur bilgilere ulaşacaksınız!

Bu kitap bizi anlatıyor!

Umarız bu kitap ve bu kitabı oluşturan anket sonuçları yeniden düşünmemizi, sorgulamamızı, anlayış ve değişim yolunda attığımız adımlarımızı sıklaştırmamızı sağlar.

ma
ma
cash

"mamacash'in katkılarıyla hazırlanan bu kitap ücretsiz olarak dağıtılmaktadır."

NE YANLIŞ
NE DE YALNIZIZ!